

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
I. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZÁM
BUDAI POSTAPALOTA VI. EM. 607.

TELEFON: AUT. 50—5—97. — MŰSZAKI UGYEKBN 88—2—82.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZASÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGASZ- ÉS MÉRNÖK TISZTVISELOI ORSZAGOS EGYESULETENEK

SZERKESZTŐ-BIZOTTSAGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. ALKÉR SÁNDOR M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

TÁRSSZERKESZTŐ:

Dr. NAGY SÁNDOR
M. KIR. POSTATANÁCSOS.

PETAINEK JÓZSEF
M. KIR. POSTAFŐMERNÖK.

A m. kir. posta megbiztosító intézetéről.

Irtá: Dr. báró SZALAY GÁBOR, a m. kir. posta vezér-
igazgatója, a megbiztosító intézet elnöke.

De l'Institut d'assurance pour cas de maladie des Postes roy. hong.

Par le Dr. Baron Gabriel Szalay, Directeur général des Postes, président de l'Institut d'assurance pour cas de maladie.

En connexion avec le transfert de l'établissement central de consultation de l'Institut d'assurance pour cas de maladie, l'auteur passe en revue la création et le développement de l'Institut.

Il esquisse les conditions sanitaires de l'avant-dernière décade du siècle passé, expose les phases importantes du développement de l'Institut et les conditions de participation, et relève les mérites impérissable de M. Charles Demény, fondateur de l'Institut.

Pour finir, il donne des renseignements sur les tâches de l'avenir, à savoir: acquisition définitive de l'hôpital pris à bail de la Croix Rouge hongroise, création éventuelle d'un propre hôpital, projet tendant à créer un asile pour les malades incurables.

A „Magyar Posta” szerkesztősége tudtommal már ré-
gebben foglalkozik avval a gondolattal, hogy egyik havi fü-
zetét az egészségügy szolgálatába állítja, csupán az egészség-
ügyre vonatkozó cikkeket hozva abban. E szándéka e füzet-
tel valóra válik s alkalmoszerűséget ad a füzetnek az a kö-
rülmény, hogy megbiztosítónk központi rendelője most
költözött új otthonába — a Szentkirályi-utca 40. sz. házba —
minthogy eddigi főpostai helyiségeit más, postai szolgálati
célokra kellett felhasználni. Új elhelyezését e füzetben kí-
vánjuk kartársainkkal ismertetni, amíg alkalmuk lesz azt —

teremtessék. A millenium évének elején kezdték meg a szervezést s 1896. július 25-én tartották meg a betegsegélyző egyesület alakuló közgyűlését. Az egyesület akkor csak a Budapesten szolgálatot teljesítő mindenrendű postai alkalmazottra terjedt ki s az egyesületbe való belépés nem volt kötelező. Ebből az akkor elvetett magból nőtt ki, fejlődött nagygyá a később újrászervezett jelenlegi betegbiztosító intézetünk, amely legjelentősebb, áldásos működést kifejtő, közkedveltségnek örvendő szociális intézménye postánknak s amelyre méltán lehetünk büszkék valamennyien!

Alakulása után 14 évvel, 1910. július 1-én, alakult át az egyesület országossá „A magyar postaszemélyzet országos betegsegélyző egyesülete” címmel, de még mindig csak önkéntes volt a belépés. Ilyen alakban működött az egyesület az összeomlás utáni időkg. 1923. év december 29-én kiadott 9.210/1923. M. E. számú kormányrendelet az addigi fakultatív egyesület megszüntetésével elrendelte a posta betegbiztosító intézetének a megszervezését. A régen és kitűnően működő egyesületünknek köszönhattuk, hogy a postaal alkalmazottak az átszervezés alkalmával nem kényszerültek az OTBÁ-hoz, az országos tisztviselő betegbiztosító alaphoz való csatlakozásra, hanem saját intézetet alakíthattak. 1924. február 1-én alakult át egyesületünk a „M. kir. posta betegbiztosító intézetévé”, amelynek kormányhatóságilag jóváhagyott alapszabálya 1924. július 1-én lépett életbe a 2.620/1924. eln. b. népjóléti és munkaügyi miniszteri rendelettel. Azóta az intézetnek a posta minden tényleges és nyugdíjas alkalmazottja *kötelezően* tagja.

Minden tag törzsfizetésének 2 százalékát fizeti be az intézet céljaira s ugyanily összeggel járul hozzá az állam is, mint munkaadó, az intézet költségeihez. Eme, az egyes tagot meg nem erőltető pénzbeli hozzájárulás fejében az intézet neki, hogy csak a fontosabbakat említsem, következőket nyújtja megbetegedése esetén: ingyenes orvosi tanácsot és kezelést kerületi orvosa útján vagy rendelő intézetében; az illető orvos által rendelt gyógyszer árából $\frac{2}{3}$ rész (régebben 80%) terheli az intézetet; kórházi ápolás szüksége esetén tagnak 12, családtagnak 4 hét tartamára ingyenes ápolást a közös kórtermekben és igen mérsékelt díjazás mellett a Vörös-Kereszt kórház külön szobáiban, illetve az ú. n. „polgári” szanatóriumi ellátás esetében. Szülés esetén ezenfelül az egy havi járandóság 70%-át, elhalálozás esetén a tag után egy

havi járandóságot, feleség után annak felét készpénzben adja az intézet. Korlátolt mértékben biztosít továbbá az intézet fogászati gyógykezelést, valamint gyógyvizeket és gyógyászati segédeszközöket, természetben, a beszerzési ár 50 %-a erejéig. Ezeken kívül anyasági segélyeket, táppénzt stb. ad az azokra jogosult tagjainak. Az intézet egyéb kisebb szolgáltatásait az alapszabály tartalmazza. Az intézet nemcsak a székesfővárost, hanem az egész országot *orvosi kerületekre* osztotta, amelyekben egy, vagy szükség esetén több, kerületi orvos áll a tagok rendelkezésére. Ezenkívül Budapesten a most új helyiségébe költözött, a modern egészségügy minden követelményének megfelelő *központi rendelő* áll rendelkezésre, ahol kitűnő szakorvosaink látják el a fennjáró betegek kezelését. Itt van egy külön szárnyban az egyik tüdőbeteg gondozónk is.

Hatalmas tényezője betegellátásunknak az 1925. március 1-én 30 évre kerekén évi 41.000 pengőért általunk bérbevett *Vörös-Kereszt kórház* és szanatórium, (Budapest, I., Győri-út 17.) amelyet teljesen újonnan rendeztünk be (240 ágygyal) és nagy segítségünkre van a *budafoki tüdőbeteg kezelő intézet* (könnyű betegek részére 50 ágygyal) és szép park, amelyben a fekvőkurák a szabadban végezhetők. Ugyanitt említem a Keszthely melletti *hévíz-szentandrás gyógyintézetünket*, amely a postai jóléti alapítvány kezelésében a nyugdíjárulék-alapból épült, saját gyógyforrással és külön orvossal, a reumás betegek használatára 85 ágygyal. Ezt az intézetet azonban részben üdülők is igénybe veszik.

Végül vidéken, ahol csak lehetett, egyes egészségügyi intézetekkel megállapodásokat kötöttünk, hogy azok révén biztosítsuk vidéki betegeink ellátását.

A következő cikkek részletesebben ismertetik az itt említett intézményeinket s azok igénybevételének módozatait, azonban már e rövid felsorolásból is fogalmat alkothatunk a betegbiztosító intézet nagyságáról, szerteágazó voltáról és nyilvánvalóvá lesz, hogy az intézet helyes vezetése mily felelősségteljes és nehéz feladatot ró azokra, akik azt ellátják. Az intézet adminisztratív tisztviselőikara különleges szolgálatához szükséges különleges ismeretek birtokában, — élén kiváló igazgatójával — teljes megalégedésre tölti be hivatását s az ő lelkes, hathatós és körültekintő munkásságuknak köszönhetjük, hogy intézetünk a nehéz gazdasági viszonyok dacára a kívánalmaknak mindig teljes mértékben meg tudott

felelni s hogy annak szép fejlődése is biztosítható volt. Hála-
lánk és köszönetünk illeti őket fáradhatatlan munkássá-
gukért.

A betegsegélyző egyesületet, mint említettem, Demény
Károly alapította s annak kevés megszakítással ő volt mind-
végig elnöke, úgyszintén a betegbiztosító intézetnek is 1930.
április 30-ig, amikor lemondása után őt e sorok írója váltotta
fel. Demény Károly ha — nem szólva most hivatali pályájá-
nak fényes sikereiről és e téren kifejtett kiváló munkásságá-
ról — soha semmi mást nem alkotott volna, mint ezt az in-
tézetet, már evvel is örök időkre beírta nevét postánk törté-
netébe és biztosította vele a mostani és későbbi postás nem-
zedékek örök háláját; mert egészségünk megóvása, bajok
megelőzése, betegségek kigyógyítása terén ez az intézet ki-
mondhatatlanul sokat tett és hasznát, áldásait a legutóbbi
nehéz gazdasági években fokozottabban érzi minden postás.
Hogy az intézet így fejlődhetett s ily mértékben állhatott tag-
jai rendelkezésére, ez elsősorban Demény Károly érdeme.

A betegbiztosító egyesület első főorvosa dr. Bartha Gá-
bor egyet. m. tanár, sebész főorvos volt, azonban még 1896-
ban dr. Lumniczer József sebész főorvos foglalta el helyét,
aki 1920-ban az egyesület országos főorvosává lett. 1921. jú-
lius 26-án bekövetkezett halála után helyére dr. Győry Tibor,
jelenleg h. államtitkár a népjóléti minisztériumban, kerül.
Győry Tibor 1925-ben erről az állásról lemondván, helyébe
dr. Mutschenbacher Tivadar egyet. m. tanár, sebész főorvos
lesz intézetünk országos főorvosává, aki mind mai napig fá-
radhatatlan buzgalommal áll kiváló orvosi karunk élén. In-
tézetünk kötelékébe jelenleg 931 orvos tartozik (közülük 5
az orvosi adminisztrációban is működik); még pedig: vidé-
ken van 670 orvos, Budapesten és közvetlen környékén 261,
(közülük 35 szakorvos). Orvosaink szaktudása, önfeláldozó,
emberbaráti érzéstől vezetett működése, az intézet vezető-
ségével való mindenkori egyetértő munkálkodása szilárd
alapja betegbiztosító intézetünk áldásos s postás kartársaink
által oly nagyrabecsült működésének, amely intézeti tag-
jaink mindig növekvő bizalmában és szeretetében jut a leg-
szebben kifejezésre. Midőn orvosi karunkat e helyen is biz-
tosítom hálánkról és szeretetünkről, kérem egyben őket,
hogy nemes hivatásukat úgy mint eddig, a jövőben is beteg
kartársaink javára változatlan buzgalommal folytassák.

Intézetünk fejlődése a fennemlített tényezők ne-

mes együttműködése által, egyben azonban, amiről hálával illik megemlékezni, a mindenkori kormány megértő támogatása és anyagi hozzájárulásával vált lehetővé. Az új központi rendelő megnyitása az intézet fejlődésében új határkövet jelent, amely igazolja, hogy a vezetőség, a mostani néhez időkben is, mindent elkövet, hogy a tagokkal szemben vállalt kötelezettségeit minél megfelelőbben teljesítse.

Ha már most a múlttól s a jelenről a jövőre szegezzük tekintetünket, ott is látunk teendőket, megvalósítandó terveket: így kívánatosnak látszik a Vörös-Kereszt Egyesülettől bérelt kórháznak megszerzése, avagy ha ez nem volna lehetséges, más saját kórház megvétele vagy létesítése, mert a bérleti viszony sok dolognak a kerékkötője. Kívánatos továbbá az állandó ápolást igénylő és otthon nem maradható betegek, gyógyíthatatlanok részére megfelelő menhely létesítése. Ezekhez azonban idő s elsősorban pénz kell!

Addig is azonban, míg ezekből valóság lesz, örvendjünk eddigi sikereinken s most használatba vett legújabb alkotásunknak, az új, központi rendelőnek.

Legyen Isten áldása rajta s az egész intézeten és kívánom, hogy továbbra is megfelelő magasztos céljának, mindenkor sikeresen óvja, illetve adja vissza kartársainknak legdrágább kincsét: egészségét!

Néhány szó a m. kir. posta betegbiztosító intézet egészségügyi programjáról.

Irta: MUTSCHENBACHER TIVADAR dr., egyetemi magántanár, m. kir. egészségügyi főtanácsos, az intézet országos főorvosa.

Quelques mots sur le programme sanitaire de l'Institut d'assurance pour cas de maladie des Postes roy. hongr.

Par le Dr. Théodore de Mutschenbacher, professeur agrégé d'université, conseiller sanitaire supérieur r. hongr., médecin-chef général de l'Institut.

L'auteur passe en revue le travail des dernières dix années. Il esquisse l'histoire du développement de l'Institut et apprécie les mérites des pionniers et de leurs successeurs.

Il expose les mesures protectrices prises contre la tuberculose, le développement graduel des consultations médicales et les projets tendant à perfectionner le traitement médical.

Országunk egyik nagy támasztó oszlopának, a nemzetközileg is kiválóan elismert, magyar postának közegészségügyét és munkabírását a jövőre biztosítani olyan feladat, mely a feltornyosuló, számtalan

akadály legyőzésével, egy minden időben kielégítően működő szervezet megalapításával és a jövőre való kihatásaival a program fogalmát meghaladja és a *missió* szóval fejezhető ki méltóképpen.

A m. kir. posta betegségi biztosító intézetének *missiója* van, mely a jelen sötét napjain túl egy szebb jövőre van hivatva azt vezetni, ami mostoha időkben is mindig megtalálta a létfenntartásához, sőt továbbfejlődéséhez szükséges tényezőket.

Keresztényi hittel és alázatossággal valóban csak a jó Isten kegyelmének kell betudnunk, hogy a háborút követő forradalom, kommunizmus, megszállás és egyre súlyosbodó gazdasági viszonyok között, midőn nemcsak letiport országunkban, hanem a világgazdasági krízis következtében még a győző államokban is máról-holnapra omlanak össze nagy vagyonok és szűnnek meg gazdagnak hitt intézmények: akkor a mi kis dédelgetett intézményünk itt áll a mai formájában és ki tudja fejteni áldásdús működését.

Tekintsünk vissza egynéhány pillantással erre az utolsó tíz évre, mely fontos időszakot jelent a betegségi biztosítás történetében, de bocsássák meg e sorok írójának, ha soraiban nem tud a krónikás elfogulatlan tollával elég objektíven írni, hanem a saját lelkiszemein keresztül nézi és adja elő ennek az időnek történetét, melyben a sors őt a sebész-főorvosi állásból az intézet egészségügyi vezetésének élére sodorta és így felelős részesévé vált a különböző alkotásoknak és iniciatívával szolgálhatott az egészségügyi programban. Az objektív kritikát majd a későbbi idők fogják meghozni, most hadd szóljon a szubjektív krónikás, ki mint egy apa, ha elfogulatlan akar is maradni saját gyermekével szemben, mégis a vér és a hozzátartozandóság kötelékénél fogva nem tud az lenni.

1924. évi február 1-én történt az 1896-ban megalakult magyar postaszemélyzet I. Ferenc József Országos Betegsegélyző Egyesületének megszűnésével egyidejűleg a m. kir. posta betegségi biztosító intézet megalakulása. Ezt az örvendetes megalakulást az a veszedelem előzte meg, hogy a posta-betegsegélyző egyesület az 1921. évi 46. törvénycikkkel megalapított Országos Tisztviselő Betegsegélyzési Alapba szándékozott beolvasztatni, amivel természetesen együtt járt volna az altiszti karnak a Munkásbiztosító Pénztárba való besorozása is. Hogy a magyar királyi kormány 1923. dec. 29-én kelt, 9.210. M. E. sz. rendeletével a külön postai betegségi biztosító intézet felállítását elrendelte, ebben a postaszemélyzet speciális szolgálati viszonyain kívül nem kis mértékben segítette a három évtizedes multra visszatekinthető és jól bevált posta-betegsegélyző egyesület.

A megalakulástól az 1924. évi augusztus 3-án tartott önkormányzat megválasztásig és a működés tényleges megkezdéséig öt hónap telt el, mely idő alatt Alkér Sándor dr., akkori postaigazgató, ma ügyvezető alelnök, posta-főigazgató, kizárólagos felelősséggel vezette az intézetet miniszteri megbízás alapján és fáradhatatlan buzgalommal tanulmányozta az addig neki idegen betegsegélyzési szolgálatot és ezen idő alatt szakadatlan munkával megalkotta mindazokat a szervezeti szabályokat, melyek a működéshez szükségesek voltak és melyek alapján az intézet ma is mintaszerűen működik.

A rendkívül megnövekedett intézeti taglétszám emelkedésével az

orvosi létszámot is fel kellett emelni. Az intézetnek ebben az időben még csak a Szerviták épületében bérelt lakásban elhelyezett központi rendelő intézete volt meg, melyben igen fontos gyógyszakok nem is voltak képviselve és meg volt szervezve a fővárosban és a vidéken egyaránt a körzeti kezelő-orvosi rendszer; egyes vidéki gócpontokon pedig a szakorvosi kezelésről is történt gondoskodás.

Nyilvánvaló volt, hogy a kötelező betegségi biztosítás mellett ez az orvosi ellátás nem volt többé elegendő. Erre az időre esik a központi rendelő intézetnek a főposta-palota I. emeleti helyiségeivel való kibővítése, hol részben az újonnan felállított rendelő-helyiségek, részben az adminisztráció nyertek elhelyezést. Még nagynevű elődöm: dr. Gyóry Tibor professzor, javaslatára felállította az intézet a speciális, szomorú magyar viszonyok között annyira nélkülözhetetlen tüdőbeteg-szakrendelést, mely azóta is a központi rendelő-intézetnek egyik leglátogatottabb rendelése. Felállítottuk az urológiai és orthopédiai rendelést és a lakásukon rendelő szem-, bőr- és fog-szakorvosok rendelését szintén a központba helyeztük át. Megnagyobbítottuk az igényeknek megfelelően a vegyi laboratóriumot és megállapodást kötöttünk Röntgen-szakorvossal tagjaink kezelésére, még pedig úgy a fővárosban, mint a vidéki egyetemi városokban. Megszerveztük a kerületi szülés- és nőorvosi intézményt és sok vidéki gócpontban szakorvosi állásokat létesítettünk. Megszerveztük Budapesten és a vidéken is a betegszállítást.

Ezzel a járóbetegek kezelése és ellátása hosszú időre biztosított-nak látszott és az intézet betegforgalma évről-évre rohamosan növekedett, amiben legfényesebb bizonyítékát láttuk annak, hogy a tagok az intézetet legteljesebb bizalmukkal ajándékozták meg. Ennek a felflourodó orvosi munkának arányában szaporítottuk a rendelő-órák számát és az egyes szakokhoz szükség szerint szaksegédeket és segédorvosokat alkalmaztunk.

Egyre égetőbben mutatkozott azonban a nehézség betegeink kórházi elhelyezésénél. Nap-nap után kiderült, hogy azzal, hogy tagjainknak kórházi utalványt állítottunk ki, még nem biztosítottuk valóban a kórházi felvételt is. Ekkor érlelődött meg bennünk a postásságnak az a régi vágya, hogy tagjainknak saját kórházat szerezzünk, melyben az átlagosnál jobb ellátást nyerjenek. Ennek az eseménynek történetét leghívebben úgy gondolom vázolhatni, hogy szó szerint idejegyzem 1926. június 2-án tartott országos igazgató-főorvosi megnyitó beszédemet a Vörös Kereszt-kórház avatási ünnepélyén.

Ebből az utókor megtudhatja azokat a körülményeket, melyek a kórház megszerzését elősegítették.

„Nagyméltóságú kormányzói képviselő úr!
Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Ezernyolcszáznyolcvannegyedik év október 19-én, az Erzsébet-kórház zárókövének letételekor a magyar társadalom színe-javának jelenlétében mondotta ebben az épületben dicsőségesen uralkodó apostoli királyunk, boldogult I. Ferenc József, az őt üdvözlő Schlauch Lőrinc bibornok-püspök beszédére a következő szavakat: „... Óhajtom, hogy az épület, melynek záróköve most fog letétni, minél to-

vább csak mint a béke jelvénye szolgáljon üdvös rendeltetésének és elvárom, hogy e zárókő nem befejezését, hanem inkább alapját és folytatását fogja jelezni azon áldásos működésnek, mely oltalmamra és örömteljes támogatásomra mindenkor számíthat."

Ezzel a legmagasabb királyi pártfogással kezdette meg negyvenkét évvel ezelőtt a Hauszmann Alajos tanár tervei szerint épült kórház a működését. A kórház építménye, mely a maga idejében mintaszerűnek és páratlannak volt mondható, megfelelő átalakítások által a haladó közegészségügyi követelményeknek is annyira megfelelővé volt tehető, hogy dicsekvés nélkül ma is mintának lehet állítani más hasonló intézmények elé.

A kórház orvosi működése a magyar orvostörténelem legragyogóbb lapjaira van felírva. Orvosi rendünknek olyan kiválóságai működtek itt, mint Pertik Ottó, Janny Gyula, Imrédy Béla, Elischer Gyula, Puky Ákos és Bársony János professzorok, Takáts Endre, Farkas László és Lumnitzer József főorvosok.

Úgy a kórházi, mint a szanatóriumi osztály a magyar közép-osztálynak és főnemességnek hosszú ideig egyedüli elhelyezkedési helye volt betegség esetére. A kórház ebben az időben csakis sebészeti, belgyógyászati és nőgyógyászati betegek felvételére volt berendezve, de a szanatóriumi osztályon számos szemészeti, fülészeti és urológiai műtétet is végeztek ezen szakmáknak legkiválóbb képviselői. Így elmondhatjuk, hogy ez a kórház a mintaszerű felszerelésével, kiváló orvosi kezelésével és mindenkor elsőrangú ápolásával egy valószínű kincse volt a magyar közegészségügynek és így egy számottevő nemzeti érték.

A világháború kitörése a kórházat elvonta a felséges alapító által hően óhajtott békés működéstől és oda állította a másik feladat elé, mely az alapító oklevélben e szavakkal van megörökítve: „A Mindenható Isten őrizze és áldja meg e házat, hogy az nemes céljának örökké szolgálhasson és vigaszt és enyhülést hozzon a haza és trón szolgálataiban megsebesült harcosoknak.“ Ebből a háborús munkából az Erzsébet-kórház és a háború tartamára hozzácsatolt tanárképző intézet, mint az ország egyik legnagyobb tartalék-kórháza, derekasan kivette a maga részét; de dicsőséget szerzett a magyar névnek az ország határain túl is a kórház orvosi karából és ápolónőiből megszervezett egészségügyi missziójával a bolgár szövetségeseinknél.

Az ötéves világháború, az azt követő forradalmak, az ellenséges megszállás, országunk kirabolatása és megcsonkítása egyre mélyebben szántottak közegészségügyünkben és szociális helyzetünkben részben az általános elszegényedés, részben pedig az egyes individuumok és egész néprétegek erőbeli állapotának csökkenése és bizonyos betegségeknek óriási mértékben való elharapódzása által. Becsületesen harcoló és dolgozó emberek rokkantak meg és dőltek ki a háborús sérülések, betegségek, vagy a túlfeszített munka következtében és becsülettel szerzett vagyonok, nagyok és parányiak egyaránt elértéktelenedtek.

Ezt a nemzet legjobbjainak kijáró sorsot a magyar vöröskereszt sem kerülhette el, sőt talán még fokozott mértékben jutott ez neki osztályrészül, hiszen a harctereken és a megszállt országrészekben

vesztette el nagyértékű egészségügyi felszerelésének legnagyobb részét. A kórház maga pedig hat esztendeig katona kórház lévén, elvesztette a beteganyagot, mely tapasztalat szerint régen is leginkább a felvidékről és Erdélyből rekrutálódott.

A m. kir. posta betegségi biztosító intézet vezetősége és különösen annak elnöke: Demény Károly államtitkár, — ki több mint három évtized óta élete legfőbb és legszebb művének tekintette a magyar postasság egészségének és munkabírásának fejlesztését, — átlátta, hogy bár a nehéz pénzügyi helyzet a kívánatos közegészségügyi újjáépítésnek sok tekintetben akadályt állít, mégis a rekonstrukciót a közegészségügy javítására meg kell kezdenünk. Ha a régi, jó időkben a szükséges anyagi eszközök hiánya miatt késett, vagy maradt el egy-egy nélkülözhetetlen egészségügyi reform, úgy százszorosan nehéz a helyzet a mai időben, midőn a szükséges anyagi eszközök még sokkal kevésbé állanak a rendelkezésünkre.

A közegészségügyi javítására irányuló kettős munka közül a felvilágosító propaganda a betegségek megelőzését, a prophylaxist szolgálja, hatása tehát csak a jövőben érezhető; ezzel szemben a sürgős segítséget a kórházak, szanatóriumok és üdülők házak szolgálják, melyeknek ma rendkívül fontos szerepük van, mert a mai anyagi helyzet és lakásviszonyok mellett a szegényebb osztályban, de még a dolgozó középosztályban is a fekvő beteg valóságos teher a családra és az ápoláshoz szükséges feltételek sem adhatók meg odahaza.

Ezért érlelődött meg szeretett elnökünkben az az elhatározás, hogy a magyar postaszemélyzetnek kórházat, majd szanatóriumot és üdülők házat szerezzen. A körülményeknek ilyen összetalálkozása, a magyar vöröskereszt vezetőségének bölcs belátása, a m. kir. posta betegségi intézet elnökének és kiváló munkatársainak: dr. Alkér Sándor főigazgató és Keller Dezső igazgató fáradhatatlan munkássága támogatva az orvosi kar által, azt eredményezte, hogy 14 hónapi szakadatlan alkotó és újító munka után a kórház 30 évre a m. kir. posta betegségi biztosító intézet kezelésébe ment át és ezzel altruista jellegét megőrizve, megmenekült attól a sorstól, hogy az alapításakor kitűzött céljától eltérve magángyógyintézetté, vagy más intézménnyé váljék.

A kórház a mai alakjában nyolc katasztrális hold területen, gyönyörű parkban fekszik és kilenc betegápolásra szolgáló és három gazdasági pavillonból áll. A 9 betegápolásra szolgáló pavillon közül: 3 szanatóriumi jellegű 1—2 ágyas szobákkal, teraszokkal, fürdőkkel, társalgókkal, műtővel illetőleg szülőszobával felszerelve: összesen 56 ágygyal. A kórházi épületek közül egy szolgál a *sebészeti* betegek felvételére. Ebben a pavillonban 48 ágy van 4 nagy kórteremben és két különszobában elhelyezve. Úgy a sebészeti, mint a nőgyógyászati és fül-, orr-, torok-, gége-osztálynak és a szanatóriumnak külön-külön aseptikus és septikus műtője van; külön rendelője van azonkívül az urológiának is, úgyhogy a kórházban 9 felszerelt operáló helyiség van. A *nőgyógyászati* osztályon 22 közös kórtermi és 2 különszobás ágy van; a vele egyazon pavillonban elhelyezett *urológiai* osztályon ugyancsak 2 nagy kórteremben és 2 különszobában 24 ágy van elhelyezve. Az újonnan átalakított *belgyógyászati* osztályon az ú. n.

Machlup-féle alapítványi pavillonban 38 közös szoba és 1 különszobai ágy áll rendelkezésre. Az újonnan épített *gyermek- és csecsemő-* osztályon 20 ágy, külön fedett és nyitott, homokos játszótér; a *fül-, orr-, torok-*osztályon 22 ágy, az elkülönítő osztályon pedig 6 ágy van. A kórház jelenlegi férőhelye tehát: 222 ágy, mely szám azonban a legkisebb zsúfolás nélkül 240-re volna emelhető a mai kereteken belül. Az eredeti 120-as ágyszám tehát az új kórházban megduplázódott.

Az orvosi munkát az intézet országos igazgatófőorvosa, ki egyzersmind a sebészeti osztálynak is a vezetője, 8 főorvos, 8 alorvos és néhány bejáró segédorvos látja el.

Az ápolónők száma: 15 szerzetes nővér és 35 intézeti néne, kiknek vezetőjük: 1 apácafőnöknő és 1 vöröskeresztes intéző néne.

A kórház gazdasági adminisztrációját a m. kir. posta betegségi biztosító intézet adminisztrációja végzi.

A kórházat kiegészíti az újonnan épített *mechanophysico- és hydrotherápiái* osztály, melynek berendezése tökéletesnek mondható és melynek beteganyagában először szerepel hazánkban a mozgásszervi megbetegedések ú. n. *rheuma osztálya*, mint külön kórházi osztály. Az újonnan épített *proscetura, vegyi és bakteriológiai*, valamint a *therápiás* besugárásokra is legtökéletesebben felszerelt *Röntgen laboratórium*, a *diatétás konyha* a betegek érdekeit és a kórház tudományos orvosi működését szolgálják.

Mindezen újjáépítés, újrafelszerelés, új parkoknak létesítése stb. szegény állami tisztviselőknek okszerű, bölcs gazdálkodással gyűjtött filléreiből összetevődött sok száz millióból történt. És a magyar postás család ezt a hangya szorgalommal gyűjtött kincsét szeretettel ajánlja fel az egész magyar középosztálynak.

Ezen a mai szép ünnepen, melyen beszámolhatok a legtitkosabb ábrándjaimat is messze felülmúló megvalósításról: én, aki öt év óta, sokáig sikertelenül, de egész lelkesemmel dolgoztam e szép múltú kórház újrafelvirágoztatásáért: oly teljes beteljesülését érzem életcélnak, hogy a bibliai Simeonnal mondhatom el: . . . „most bocsásd el Uram a Te szolgádat, mert látták szemeim az Üdvözítőt! . . .“

Ez az alkotás a szeretetnek műve.

Egy gondolat teremtette azt; az a gondolat, mely a legmagasabb tróntól kezdve az utolsó kunyhóig áthatja a kebleket, és ez: a *kötelesség*, melyet a szeretet nemesít, a kötelesség azok iránt, kik mint vér a mi vérünkben és hús a mi húsunkból, szenvednek és gyógyulásra várnak.

Az Isten áldása lebegjen haló poraikban is azok fölött, kik a szeretetnek e művét megalkották, legyen minden lépésük áldott azoknak, kik e művet a pusztulástól megmentették és újjáalkották, legyenek megáldottak mindazok, kik e jó munkának ezen szép ünnepén velünk örvendeznek, — de mindenekfelett legyenek megáldottak, ezerszer áldottak azok, kik majdan újra a magyar felvidékről, a magyar Bánátból és a magyar Erdélyből fogják felkeresni ezt a kórházat a gyógyulás olyan reményével, amilyen a feltámadásba vetett törhetetlen hittel mi azt a mai napon a haza oltárán feláldozzuk!“

Az azóta elmúlt hat év a kórházunkhoz fűzött várakozásunkat teljes mértékben kielégítette. A vöröskereszt kórház a postásság féltett kincse lett, hová betegség esetén mindenki bizalommal megy és így az intézeti betegek arányszáma az idegen betegekkel szemben évről-évre növekedett, sőt gyakran már az egyes osztályok szükeknek bizonyulnak. Ha most még a jó Isten megadná, hogy aránylag rövid lejáratú bérleti viszony helyett örök tulajdonunkba kerülne a kórház, amint azt Elnökünk bevezető szavai már sejtetik, akkor lehetséges volna a még észlelhető hiányokon segíteni és újabb beruházásokat eszközölni, amelyekre a bérleti viszonyban már nem kerülhet sor.

A kórház megnyitásakor elmondott fenti beszédemben vázolt állapothoz képest azóta az a változás következett be, hogy az ágyszámot 248-ra növeltük, elektrocardiographiai laboratóriumot állítottunk fel és a népjóléti és közoktatásügyi miniszterek méltányolva a kórház tudományos felszerelését és betegforgalmát, alkalmasnak mondták ki kórházunkat az orvosképzés- és szakorvosi képesítésben való részvételre is.

Midőn pedig a kórház újjászervezése be volt fejezve és az öt évi időtartam letelt, melyen belül a betegségi biztosító intézet visszaadhatta volna a kórházat a Vöröskereszt Egyletnek: megszűnt annak a szükségessége, hogy az intézet országos főorvosa, mint az intézet egészségügyének legfőbb vezetője legyen egyszersmind a kórház belső orvosi adminisztrációjának vezetője is. Ennek következtében a kórház belső adminisztrációjáról lemondottam és a kórházigazgató főorvosi teendőket a kórház legidősebb főorvosa: dr. Botzenhardt Ferenc urológus főorvos vette át.

Az intézet a programjába vett tuberculosis elleni küzdelemben nem állhatott meg ott, hogy a tüdőbetegek kezelésére szakrendelést tart fenn és a gondozónővel a betegeket látogatattja, mert ezzel legtöbbször sem a kórokozón, sem a fertőzés továbbterjedésén nem segít. A tuberkulotikus beteget a környezetéből ki kell emelni; ha a betegség súlyos, akkor azért, hogy a környezetét ne fertőzze, ha pedig a betegség még a kezdeti szakban van, akkor azért, hogy megfelelő egészséges környezet, táplálás és gyógykezelés biztosításával a bántalom továbbfejlődését megakadályozzuk és így a teljes gyógyulást biztosítsuk. Országunkban a tuberkulotikusok gyógyítására szolgáló gyógyító intézetek száma még mindig igen kevés. Általánosan elfogadott nézet, hogy a tuberkulózis elleni küzdelem eredményességéhez annyi ágyra van egy országnak szüksége, ahány tbc haláleset ott évente előfordul. Magyarországon a tuberkulózis halálesetek száma évente 18—19.000; ezzel szemben csak mintegy 3.800—4.000 ágy áll a mai napig rendelkezésre. Nyilvánvaló e számokból, hogy minden egyes tüdőbeteggyógyító intézet az ország közegészségügyi helyzetén javít. Célunk az volt, hogy az egyre romló gazdasági helyzet mellett egyre rosszabb táplálkozási és lakásviszonyok között élő kezdeti gümőkóros tagjainknak adjuk vissza az egészséget és munkaképességet. Erre pedig az orvosi tapasztalatok szerint nem elkerülhetlenül szükségesek a költséges és ma meg sem szereshető tengerparti, vagy magaslati sanatóriumi kezelések, mert ugyanolyan jó eredményt lehet elérni egy

napos, egészséges fekvésű, jó táplálkozást és megfelelő szakkezelést nyújtó intézetben.

Programmunk tehát az volt, hogy a posta b. b. intézet tagjai részére Budapest közvetlen közelében a központból adminisztrálható és bizonyos gazdasági és orvosi vonatkozásokban a kórházunkhoz társuló kb. ötven beteg elhelyezésére szolgáló önálló tüdőbeteg szanatóriumot szerezzünk könnyebb betegeink számára. Demény Károly, dr. Alkér Sándor, Keller Dezső és Mutschenbacher Tivadar dr. országos főorvosból álló bizottság számos e célra felajánlott ingatlant szemlélte meg és a választás a budafoki déli hegylejtőn fekvő, a Törley-féle nagy park tőszomszédságában 5.7 holdnyi saját parkban álló Sacel-láry-féle kastélyra esett, mely csekély átalakítással és megfelelő fekvő csarnok építésével az általunk tervezett 50 ágy elhelyezésére a legalkalmasabbnak bizonyult. A gyógyintézetben egy ágyra 26 légköbméter esik; az épület pedig fekvőteraszokkal, központi fűtéssel, fürdőszobákkal, hydrotherápiás helyiségekkel, Röntgen és vegyi laboratóriummal van felszerelve.

A budafoki gyógyintézetünk is betöltötte azóta derekasan azt a hivatást, melyet tőle vártunk, a magyar postásság munkaképességének fokozásában. Fenállása óta egy beteg sem halt meg ott, ellenben annál többen hagyták el gyógyultan és állapotukban javultan az intézetet.

Az intézet tagjainak egészségügyi kérdésekről való felvilágosítást célozták és így az annyira szükséges egészségügyi propagandát szolgálták a megtartott társadalmi előadások, általános egészségvédelmi és tuberkulózis kérdésekről (Mutschenbacher, Mátéffy) és talán egy morzsányit használt az ügynek az élő szó erejénél gyengébb írás: az egészségápolásról szerkesztett egészségügyi kátém, mely 1929-ben jelent meg és hivatása lett volna minden tagunk kezébe eljutva, bizonyos elemi egészségügyi ismereteket nyújtani népszerű formában. Azon elgondolásom alapján, hogy az egészségvédelemnek az orvosokra háruló propaganda munkája, az orvosra nézve magasztos hivatás, mely a betegápolás munkája mellett hivatva van a beteg és orvosa közötti viszonyt meghittebbé tenni és az orvost, mint a család jó tanácsadóját és gondozóját arra a piedesztálra emelni, melyen az a régi jó időben állott.

Időközben a központi rendelő intézet betegforgalma óriási mértékben megnövekedett. Amíg a régebbi időkben igen sok tag volt, aki az intézetet egyáltalában nem vette igénybe, ma már alig van valaki, aki valamiféle formában ne igényelné az intézet szolgáltatásait. Ez a fokozott igénybevétel és az anyagárak emelkedése egyrészt, a fizetések lecsökkentése és így az intézet jövedelmének lényeges megcsappanása másfelől veszélyeztették az intézet anyagi helyzetét, mert csökkenő tendenciát mutató bevételekkel szemben előre kiszámíthatatlan mértékben növekvő kiadások állottak szemben. Ha az intézetet az anyagi összeomlástól megakartuk menteni és nem akartuk, hogy az O. T. I. módjára eladósodjék, akkor kénytelenek voltunk revideálni a szolgáltatásokat, melyek már nem állottak arányban az intézet jövedelmével.

Két mód állott erre rendelkezésünkre: vagy a szolgáltatásokat

erősen redukálni, vagy a tag részéről az anyagi hozzájárulást némileg emelni. Mi az utóbbi módot tartottuk a helyesebbnek, mert a sokféle megkötöttség és tilalom tapasztalat szerint megdönti a tagoknak bizalmát az intézeti kezelés jósága iránt, míg némi anyagi hozzájárulás mellett az intézet a magángyakorlathoz hasonló orvosi ellátást nyújthat és amellet az indokolatlan gyógyszerpazarlás és esetleges visszaélés ellen is védelmet kap.

A napi 600-ra emelkedő betegforgalom mellett a kibővített központi rendelő helyiség sem tudott már a megszorított orvosi létszám és felemelt rendelő órák mellett sem megfelelni a követelményeknek. Egészségügyi felszerelésünk kifogástalan volt, de a váróhelyiségek szűk volta és a mellékhelyiségek hiánya különösen a téli időben olyan helyzetet teremtettek, hogy a központi rendelőintézetben megjelent betegek gyakran visszatorpantak az oda való belépéstől. Egymásután három évi országos főorvosi jelentésemben mutattam rá erre a tartahatatlán állapotra, de a segítségre megfelelő helyiség hiányában egyelőre nem volt mód. A legnehezebb időben ismét csak a jó szerencse jött segítségünkre, hogy az intézet misszióját teljesíthesse. Báró Szalay Gábor dr. vezérigazgató és hűséges munkatársai, dr. Alkér Sándor intézeti üv. alelnök, dr. Voit Pál és Soós Gyula főigazgatók és Keller Dezső int. igazgató megtalálták a módot, hogy az intézet egy megüresedett posta kincstári épületben, — melyből az egyesületek új székházukba költöztek át — a nyugdíjjárulék alap és a jóléti intézmények segítségével megfelelő berendezésű új hajlékot kapjon. A VIII. kerületben lévő Szentkirályi-utca 40. és Mikszáth Kálmán-tér sarkán fekvő épület Tichl György műszaki postafőigazgató és hűséges munkatársa Klucsik Vilmos mérnök tervezése szerint oly módon építetett át, hogy az bármely klinikának is megfelelné. A vezetőség kétemeletes épületnél a közfalak módosításával, egy harmadik emelet ráépítésével és az udvarnak tágas, üvegtetejű csarnokká való átalakításával és az idők folyamán helyesnek bizonyult rendelési beosztásokkal sikerült az épület földszintjén, I. és II. emeletén a különböző rendelőhelyiségeket és várótermeket úgy csoportosítani, hogy itt már tolongástól többé tartani nem kellett. Itt minden beteg méltó környezetben, kényelmesen pihenve várakozhatik a jólevegőjű váróhelyiségekben a betegrendelésre. E mellett az adminisztráció is megfelelő higiénikus helyiséget kapott a ráépített III. emeleten. Ha a magyar postásság valamelyes hazafias vagy társadalmi ünnepélyen szép kék ruhájában katonás rendben és fegyelemben felsorakozik: jól esik az a szemünknek. Ha az utcáinkon a tiszta, fényes zöld gépkocsik rognak és a postakocsikban a saját tenyésztésű szép paripákat látjuk ügetni: örül a szívünk. Ha gyorsvonatjainkhoz csatolt szép mozgópostakocsikat, ezeket a pompás kis mozgóposta hivatalokat, vagy a hivatali higiéné mustráit az újabb fővárosi postahivatalokat (főposta, lágymányosi központ, vezérigazgatóság stb.), az egyesületek kaszinóját, az automata- és manuális telefonközpontjainkat, rádió-állomásainkat stb. szemléljük: azok mind méltók a magyar kir. posta nemzetközi hírnevéhez. Csak a beteg postásság ne kapta volna meg a méltó helyiséget?

Végtelen hála és elismerés illeti meg báró Szalay Gábor dr. vezér-

igazgató elnököt, ki gondoskodásával és bölcsességével megajándékozta a magyar postásságot ezzel az intézménnyel anélkül, hogy az a betegségi biztosító intézetnek, vagy a tagoknak egy fillérébe is került volna. A m. kir. államvasút is a mai viszonyokhoz képest fényes kórházat és rendelő helyiséget építtetett tagjainak, de ez a tagok nagy áldozatkészségével, tízéves önkéntes tagilletmény feláldozással történt.

Az intézet bejáratára fel lehet írni azt a mondást, melyet sok klinikai tanterem falán olvastam:

„Taceant colloquia, dum omnia dominat morbus!”

„Hallgasson el minden gáncsoló beszéd ott, ahol mindenekfelett a betegség uralkodik!”

Ahol naponta 600 ember a gyógyulást keresve fordul meg, ott a beteg érdekében létesített kényelem, tisztaság és jólevegőjű helyiségek nem nevezhetők fényűzésnek, csak a higiéne követelményének; ezeknek a követelményeknek pedig meg kellett felelnünk, ha sikerrel akarunk gyógyítani.

A mai nehéz gazdasági helyzetben úgy látszik, hogy a betegségi biztosító intézet fejlesztése érdekében történő alkotások be vannak fejezve, azonban még mindig van tartozásunk, tervünk, vágyunk és reményünk, melyeknek beteljesítését türelemmel és törhetetlen szent bizalommal várjuk.

Tartozásunk: a hűségesen szolgáló orvosainknak mai nehéz helyzetét javítani a választmány által megszavazott nyugdíjbiztosítás megvalósításával. *Tervünk:* a vidéki gyógyellátást tökéletesebben kiépíteni, mielőbb arra mód adódik. *Vágyunk:* a bérleti viszonyban birt kórházunkat saját tulajdonunkba megszerezni és *reményünk:* hogy egykor a betegeink legszerencsétlenebbjeinek, a gyógyíthatatlanoknak Asylumot fogunk létesíthetni. Ahol a baj és nyomor a legnagyobb, ott van helyén leginkább a jóléti intézmények segítsége. Magyarország mai kórházi viszonyai között a gyógyíthatatlan betegek kórházi elhelyezése a legnehezebb probléma. Ma, mikor a legtöbb családban minden felnőtt családtag kenyérkereső, a beteg otthon nehéz teher a családra, valóságos nyűg pedig, ha a beteg gyógyíthatatlan, mert ezeket semmiféle klinika vagy kórház fel nem veszi és a limitált ápolási napok mellett kórházban nem is ápolhatók, még ha felvenék is őket.

Ezek a szerencsétlen teremtések halálra ítélve súlyos sebjeik és fájdalmaik mellett a megfelelő ápolás hiányának nehéz keresztjét cipelik fel kálváriájukra, hol a megváltó halál vár reájuk. Törhetetlenül reményelem, hogy a magyar postásság még itt is módot fog találni arra, hogy példát mutasson más intézményeknek és az Üdvözítőn segítő bibliai cyrenei Simon módjára át fogja tudni venni szerencsétlen bajtársaitól a kálváriai úton ezt a nehéz keresztet.

Minden férfi természetében benne van az a tulajdonság, hogy életében valami maradandó alkotásra vágyik, mely nevét és emlékét megőrizze. A mai szürke életviszonyok között erre ritkán van alkalom, a hősi tettek ideje elmúlt, számtalan legönfeláldozóbb hősünk is sokszor, sajnos, csak névtelen hős maradt, közéleti téren is bajos a legnagyobb tehetséggel és legjobb akaráttal is maradandót alkotni.

Ha a krónikás a m. kir. posta és betegségi biztosító intézet vezető férfiainak utolsó decenniumban csak az intézet érdekében kifejtett működését nézi is, úgy elfogulatlanul kell megállapítania a költő szavaival:

„Ez jó multság, férfimunka volt!”

A m. kir. posta egészségügyi szolgálatának szervezete, intézetei és azok igénybevétele.

Irtta: KELLER DEZSŐ, a posta betegbiztosító intézetének igazgatója.

Organisation du service sanitaire des Postes r. h. ses instituts, et mode de s'en prévaloir.

Par Désiré Keller, directeur de l'Institut d'assurance pour cas de maladie.

Organisation. Services rendus par l'Institut. Organisation médicale. Réquisition des soins médicaux. Hospitalisation. Transport à l'hôpital. Traitement des maladies pulmonaires. Fourniture de médicaments. Moyens médicaux. Secours de bains. Odontologie. Traitements et consultations spéciaux. Secours pécuniaires. Situation financière. Gestion des affaires. Établissement de consultation à Budapest. Conditions sous lesquelles les membres peuvent se prévaloir des soins de l'établissement de consultation. Hôpital de la Croix Rouge et sanatorium. Établissement sanitaire pour les pulmoniques à Budafok. Postface.

A világháború befejezése utáni időket főképpen a szociálpolitikai gondolat térhódítása jellemzi. Az ország területi megcsonkítása folytán a gazdasági bajok a lakosság boldogulási lehetőségeit és létfenn tartási törekvéseit annyira megnehezítették, hogy a szociálpolitika az állam egyéb feladatai között szükségszerűen az első helyre került.

A m. kir. posta betegségi biztosító intézetét is ez a körülmény hívta életre s alapszabályszerű működését a betegségi és baleseti kötelező biztosításról szóló 1927. évi XXI. tc. véglegesítette.

Szervezet. Az intézetnek kötelezően tagja a kincstári tényleges és nyugdíjellátásos egész postaszemélyzet, az ideiglenesekkel együtt, mindezek igényjogosult családtagjai (özvegyei, árvái is), valamint a postamesterek és postamesteri alkalmazottak és igényjogosult családtagjai.

Nem tagjai az intézetnek a postai ügynökök és ezek alkalmazottai, valamint a m. kir. postának és a postamestereknek szerződött szállítói és ezek alkalmazottai, továbbá azok, akik postai szolgálatukat mellékfoglalkozásként látják el.

Az egészségügyi szolgálat adminisztrációját, segélyezési ügyeit és egészségügyi irányítását az intézet önkormányzati alapon intézi. Az önkormányzat szervei a közgyűlés, a választmány és a felügyelőbizottság. Tekintve, hogy a járulékfizetés terhét a biztosítottak és a m. kir. posta, mint munkaadó, egyenlő arányban viselik, az önkormányzat szerveiben a tagoknak és a m. kir. postának képviselői egyenlő számban vesznek részt.

Az intézet közgyűlése a tagok érdekképviseleti egyesületei által választott negyvennyolc, és a m. kir. posta által kinevezett ugyanannyi közgyűlési tagból áll. A

tagok érdekképviselői egyesületei a közgyűlési rendes tagokon kívül negyvennyolc közgyűlési póttagot is választanak.

A választmány 24 rendes tagját, valamint a felügyelőbizottság 12 rendes tagját a közgyűlési választott és kinevezett rendes tagok sorából egyenlő arányban az érdekképviselői egyesületek, illetőleg a m. kir. posta jelöli ki.

Az intézet élén az elnök áll. Az elnököt és helyettesét, az ügyvezető alelnököt, a kereskedelemügyi miniszter úr az intézet tagjai sorából nevezi ki. Tisztségük tiszteletbeli, díjazásban még költségmegtérítés címén sem részesülnek.

Az ügyvitelről személyi és dologi tekintetben a posta saját költségén gondoskodik.

Az ügyviteli személyzet élén az igazgató áll, akit a választmány meghallgatásával a kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendel ki.

Az egészségügyi szolgálatot az országos főorvos, valamint a vidéki postaigazgatósági székhelyeken működő kerületi főorvosok vezetik és ellenőrzik s az intézet orvosi ügyvitelét is ellátják. A tagok orvosi gyógykezelését az intézettel szerződéses viszonyban álló kezelő- és szakorvosok végzik. A biztosítottak egészségügyi ellátását illető kérdésekben az intézet választmányának véleményező szerve az *orvosi tanács*.

Az állami felügyeletet illetően az intézet szakszempontról, főleg dologi ügyekben, a népjóléti és munkaügyi minisztérium, egyébként pedig a kereskedelemügyi minisztérium felügyelete és ellenőrzése alá tartozik. „A posta betegségi biztosító intézetének feladata tagjainak és ezek igényjogosult családtagjainak az alapszabály keretében történő betegségi ellátása.”

[Az intézet szolgáltatásai.] Szülés, betegség és halál esetén meghatározott egészségügyi juttatásokat biztosít az intézet az igényjogosultaknak. Még pedig: orvosi kezelést, kórházi és tüdőszanatóriumi gyógyellátást, gyógyszer-, gyógyászati segédcszköz- és gyógyfürdő-kezdve ményt. Azoknak a tagoknak, akik betegségük miatt járandóságukat nem kapják meg, táppénzt ad, s az e csoportba tartozó biztosított nőt a szükséges feltétel igazolása esetében terhességi-, illetőleg gyermekágyi-segélyben részesíti. Szülés esetén a tagnak vagy igényjogosult feleségének anyasági segélyt folyósít. Elhalálozásnál a biztosított és az igényjogosult feleség után temetési segélyt utalványoz. Kizárólag csak a tagok részére műtéti és konzerváló fogászati gyógykezelést is biztosít. *Mindezeket természetesen nem korlátlanul, hanem az alapszabályban megállapított mértékig.*

Ezek az egészségügyi juttatások képezik a postai kötelező betegségi biztosítás alkotó elemeit. De eme segélyezési tevékenysége mellett hathatósan érvényesíti az intézet az egészségügyi praeventio, prophylaxis (betegség-megelőzés) s általában a szociálhigiéne szempontjait is, s ily irányú működésével végső célkitűzése a postaszemélyzet minél tökéletesebb egészségügyi ellátásának szolgálata. Ezért adta ki az egészségvédelem általános szabályait népszerűen tárgyaló, „Az egészség ápolása” című füzetet, melyet minden tag díjmentesen kapott meg. S az egészségügyi ellátás fejlesztését s a prophylaxist tartotta az intézet szem előtt akkor is, amikor tagjai számára Budapesten, a régi képviselőházban, a tuberkulózis elleni küzdelemről tudományos film bemutatásával nagyszerű orvosi felvilágosító előadást rendezett. Országos főorvosunknak a hivatali higiéné tanulmányozása érdekében a budapesti postahivatalokban ismételt látogatásai szintén az ezirányú működés keretébe tartoznak. S végül ide sorozandók az intézeti tagok segélyezésének javítását célzó mindazok az intézkedések, amelyek saját gyógyintézmények (szakorvosi rendelő, kórház, szanatórium) létesítését eredményezték.

[Orvosi szervezet.] Egészségügyi ellátásunk kialakításának legfőbb tényezője természetesen az intézet orvosi szervezete. Éppen ezért tiszta képet csak úgy nyerhe-

tünk az intézet működéséről, ha először orvosi-gyógyellátási rendszerével ismerkedünk meg.

Az egész országban 931 intézeti orvos végzi a biztosítottak gyógykezelését. Az intézeti tagok száma 28.635, a családtagoké megközelítő pontossággal 31.600, úgyhogy az intézetnek kerekén 60.000 orvosi gyógykezelésre igényjogosult biztosítottja van. Minthogy az igényjogosultaknak csak igen kis százaléka lakik olyan helyen, ahol az intézeti orvosi ellátást biztosítani még nem sikerült, e 60.000-es létszám egészségügyi gondozása majdnem teljes egészében erre a 931 orvosra hárul.

Az intézeti orvosi ellátás kezelőorvosi és szakorvosi kezelésre tagozódik.

Budapesten és a nagyobb taglétszámú vidéki városokban a taglétszám arányos elosztása érdekében megfelelő számú kezelőorvosi körzetek vannak rendszeresítve. Olyan helyen, ahol az intézetnek több megbízott kezelőorvosa van, vagy ahol a helység nagy kiterjedése miatt orvoskörzetek állapítottak meg, a tagnak módjában áll a kezelőorvosok közül tetszés szerint orvost választani. Más körzet orvosának megválasztása esetén a kezelésre felkért intézeti orvos hozzájárulása szükséges, azonban az intézeti kezelőorvos a körzetében lakó tag és igényjogosult családtagjai gyógykezelését köteles vállalni.

A tag úgy választott, mint illetékes körzeti orvosát az intézet igazgatóságának bejelenteni tartozik. A bejelentés a „Bejelentőlap“ felírási nyomtatványon történik, melyet az intézet igazgatósága díjmentesen bocsát közvetlenül vagy a hivatalok útján a tagok rendelkezésére. Orvost változtatni általában csak a tag áthelyezése vagy lakásváltoztatása esetén lehet. Egyébként az orvosváltásra az intézet igazgatósága csak különös méltánylást érdemlő esetekben adhat engedélyt.

[Orvos igénybevétele.] Gyógykezelés végett a fennjáró beteg a kezelőorvosát a lakásán csak a meghirdetett rendelőóra alatt keresheti fel. Fekvő beteghez azonban az orvos szóbelileg, írásban vagy telefonon bármikor meghívható. Sürgős esetben hívásra a kezelőorvos a fekvő beteget éjjel, úgymint nappal azonnal meglátogatja, egyébként pedig a reggel 8 óráig bejelentett fekvő betegeket a délelőtt, a délután 4-ig bejelentetteket a délután folyamán (4 és 8 óra között), de mindenesetre még a hívás napján felkeresi.

A tagság igazolása a számvevőség által kiállított s a tag és családtag személyi adatait feltüntető vényfüzettel történik, mely a kedvezményesen beszerezhető gyógyszer felírására is szolgál. A vényfüzet arra szolgáló lapján az igényjogosult családtagok neveit és adatait mindenkor a valódi helyzetnek megfelelően kell bejegyezni és a szükségnek megfelelően javítani és változtatni, amiről a szolgálati főnökségek tartoznak gondoskodni.

Az intézet tagjai és családtagjaik részére úgy Budapesten, mint számos vidéki városban *szakrendeléseket* rendszeresített. A szakrendeléseket általában az intézet kinevezett szakorvosai látják el. Egyes vidéki városokban az intézet a szakorvosi kezelésekre, különleges gyógymódokra és gyógytényezőkre egyetemi klinikákkal, kórházakkal és gyógyintézetekkel külön megállapodásokat is létesített.

A szakorvosokat, illetőleg szakrendeléseket a gyógykezelésre szoruló tagok az előírt rendelőórák alatt illetékes *kezelőorvosuk beutalása alapján vehetik* igénybe. Nem kell írásbeli beutalás a szülész, nőgyógyász, szemész és fog szakorvosokhoz.

A szakorvosokat a kezelőorvos a beteg tag lakására orvosi tanácskozásra (konzíliumra) is meghívhatja.

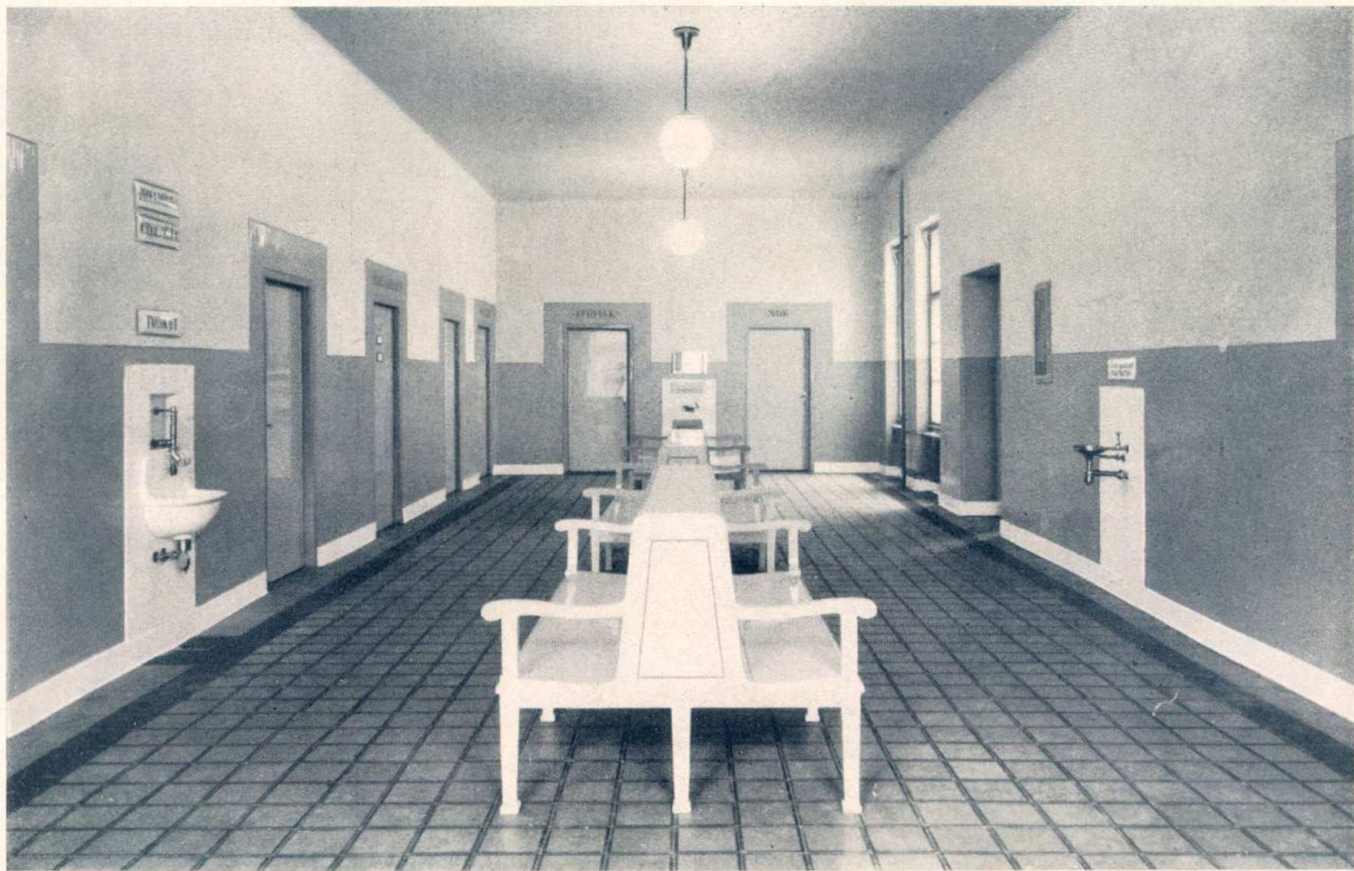
A nőgyógyász szakorvosokat oly fekvő betegekhez, akik állapotuk miatt rendelésre nem mehetnek, a kezelőorvos szintén meghívhatja.

Budapesten a kerületi szülész szakorvosok csak fekvő betegeket tartoznak kezelni. Meghívásukhoz a kezelőorvos közbejötté nem szükséges.

A m. kir. posta betegbiztosító intézetének központi rendelője (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 40).
A m. kir. posta tulajdona.

A betegbiztosító intézet központi rendelőjének egyik váróterme.

Budapesten a szakorvosi ellátás a szakorvosi rendelőintézetben történik. A megbiztosító e nagyszabású egészségügyi intézményét alább részletesen ismertetem.

A szakorvosi ellátás kereteit az intézet vidéken állandóan bővíti, hogy a tagok minél könnyebben hozzájuthassanak,

Az intézet díjmentes orvosi gyógykezelést csak a tag állandó lakhelyén biztosít. Ha a tag állandó lakhelyéről ideiglenes tartózkodásra (szabadságra, távozási engedéllyel) oly helyre távozik, ahol az intézetnek orvosa van s ezt az intézet igazgató-ságának bejelenti, az intézet gondoskodik ottani tartózkodása idejére orvosi gyógy-ellátásáról. Bejelentés hiányában a tag megbetegedés esetén orvosi költségmegtérítésre nem számíthat.

Ha az ideiglenes tartózkodási helyen az intézetnek kezelőorvosa nincs, idegen orvosi költségmegtérítésre kizárólag csak a hivatalos kiküldetésben levő tag tarthat igényt.

Egyébként ha a tag állandó lakóhelyén az intézetnek orvosa nincs, a nem intézeti orvos igénybeviteléből származó orvosi költséget az intézet a tagnak az orvosi díjjegyzék alapján megtéríti, azonban csak a választmány által előre megállapított díjtételek erejéig (alapszab. 14. §.).

A nem intézeti orvos igénybeviteléből származó orvosi költségeket a következő esetekben téríti meg az intézet:

1. ha a tag állandó lakhelyén az intézetnek megbízott kezelőorvosa nincs;
2. ha a tag oly helyen lakik, ahol a betegség nemének megfelelő intézeti szakorvos nincs, kezelőorvosának javaslatára és az illetékes kerületi főorvos előzetes engedélyével nem intézeti szakorvost vesz igénybe. Igazolt sürgős szükség esetében a kerületi főorvos előzetes engedélyétől az intézet eltekint;
3. igazolt sürgős szükség esetében, ha az idegen orvosnál jóval távolabb lakó intézeti orvos meghívásával előállható idővesztés a beteg életének vagy egészsége helyreállításának veszélyeztetésével járna;

4. ha az intézeti orvos többszöri keresés után sem volt feltalálható, vagy a fekvő beteget többszöri hívásra sem látogatta meg s a beteg súlyos állapota miatt az idegen orvosi beavatkozás további halasztást nem tűrt. Mindezt természetesen az érdekelt intézeti orvossal is igazoltatni kell.

A 3. és 4. pontban említett idegen orvosi beavatkozás az intézet terhére csak *első esetben* vehető igénybe, mert folytatólagos kezelésre már az intézeti orvost lehet meghívni.

A nem intézeti orvos igénybevitelét az orvosi költségjegyzékkel együtt esetenként késedelem nélkül közölni kell az intézet igazgató-ságával.

Különösen figyelmébe ajánlom itt tagjainknak azt, hogy az idegen orvosiköltségmegtérítésre vonatkozó igény, ha az orvosi kezelés első igénybevitelétől számított hat hónap alatt elő nem terjesztik, megszűnik.

Orvosainak díjazására az intézet az Országos Orvos Szövetséggel 1924-ben létesített megállapodás értelmében járulékbévételeinek 18 százalékát fordítja. Ennek terhére a szakorvosok előre megállapított összegű illetményben részesülnek, míg a kezelőorvosok díjazása a gyógykezelésük alá tartozó tagok létszámához igazodik.

Budapest egy-egy kezelőorvoshoz természetesen sokkal több tag tartozik, mint vidéken. Budapestén ugyanis orvosainknak csak 10.6 százaléká működik és ezek az összes intézeti tagok 41.85 százalékát kezelik, míg vidéken orvosaink 89.4 százaléká a tagok 58.15 százalékát látja el.

Kórházi ápolás. Az intézeti orvosi gyógyítótevékenységnek igen fontos kiegészítője a *kórházi ápolás*. A kezelőorvosi és szakorvosi beavatkozással ugyanis a kívánt eredmény némely betegségnél és egyes súlyosabb esetekben nem érhető el. Ilyenkor

kapcsolódik bele a betegségi biztosítás egészségügyi ellátásába az intézet talán legjelentősebb segélynyújtása, a szanatórium, illetőleg a kórház.

A tagnak ugyanabban a betegségben egy éven belül 12 heti, az igényjogosult családtagnak 4 heti kórházi közös kórtermi ápolásra van igénye.

A kórházbeutalás háromféle alapon lehetséges és pedig az igényjogosult kérésére, beleegyezésével vagy beleegyezés nélkül is. Utóbbi esetben azonban csak akkor, ha az igényjogosult betegsége olyan természetű, hogy a kórházi ápolást szükségessé teszi, vagy ha az orvos utasításainak szándékosan nem tesz eleget s ezzel gyógyulását késlelteti, továbbá akkor is, ha kielégítő házi ápolásban nem részesülhet s végül ha állapotát kielégítő módon kideríteni csak kórházi megfigyeléssel lehet. A beleegyezés nélküli kórházbeutalás eseteiben a kórházi beutalás elfogadásának elmulasztása vagy megtagadása a táppénz, terhességi, illetőleg gyermekágyi segély elvesztését vonja maga után.

A kórházi vagy tüdőszanatóriumi ápolásra szoruló beteget orvosi javaslat alapján az intézet igazgatósága utalja be saját vagy idegen gyógyintézetbe.

Az intézet az ápolási költséget beutalás hiányában csak akkor viseli, ha a beutaló intézkedés bevarrását sürgős szükség (életveszély elhárítása) lehetetlenné teszi.

Sürgős esetekben kórházi utalványt az intézet kezelőorvosai is kiadhatnak.

A nyilvános betegápolás költségeinek fedezéséről szóló 1898. évi XXI. tc., illetőleg az 1931. évi 6.000. M. E. számú kormányrendelet értelmében a *nemibetegséggel, trachomával vagy ragadós és fertőző betegséggel* gyógykezelt betegek, továbbá a *szülönők és szülötteiknek ápolási és szállítási költsége teljes egészében a m. kir. népjóléti és munkaügyi miniszter úr által a nyilvános betegápolási és gyermekvédelmi pótadó terhére a közkórházaknak (klinikáknak) kiutalt általányt terheli.*

Megjegyzem, hogy a ragadós és fertőző betegségben ápoltak ápolási költsége a közkórházi (klinikai) általány terhére csak abban az esetben számolható el, ha a ragadós vagy fertőző beteg kórházba szállítása hatósági intézkedésre történt; azért ilyen betegségeknel az érdekelt a beszállítás előtt kezelőorvosa útján a hatósági orvos intézkedését minden esetben kérje ki.

A szülés, valamint a terhességgel vagy gyermekágygyal, szoros kapcsolatban álló betegségek vagy kóros elváltozások esetében az ápolási költség ugyancsak a szóbanforgó kórházi általányt terheli.

Ha a kórházi utalvány nem az alapszabályszerű teljes időtartamra állíttatott ki, annak meghosszabbítását, illetőleg újabb utalvány kiadását a szükséges, de legfeljebb az alapszabályban megállapított mértékig, lejárat előtt az intézet igazgatóságától kérelmezni lehet. A kórházi ápolás meghosszabbításának szükségességét és az ápolás előrelátható időtartamát az illetékes kórházzal kell igazoltatni.

Az intézet a *Budapest*en és *környékén* lakó tagjait sebészeti, urológiai, belgyógyászati, fül-, orr-, torokgyógyászati, továbbá gyermek- és nőgyógyászati, valamint Zanderkezelést igénylő betegségekkel az intézet bérletét képező *Vöröskereszt-kórházba*, más betegségekkel, valamint abban az esetben, ha kórházunkban megfelelő férőhely nincs, közkórházba vagy egyetemi klinikákra utalja. *Vidéken* lakó tagoknak az intézet beutalása alapján a lakóhelyükhöz *legközelebb eső kórházat* kell általában igénybevenni, azonban kérhetik a Vöröskereszt-kórházba való felvételüket is, ahol hacsak lehetséges, fel is veszik.

[Kórházba szállítás.] Az intézet a kifejezetten megjelölt kórházba és gyógyintézetbe utalt betegek kórházba szállításáról gondoskodik. A betegszállítási költség azonban — a fekvésszállítás esetét kivéve — csak azok után a tagok után terheli az intézetet, akik betegség esetén illetményben nem részesülnek (postakiadók, távirдамunkások). A város belterületén végzett betegszállításból eredő költségek — elte-

kintve a fekvészállítás szükségének esetétől —, valamint az orvosok felkeresése céljából megtett utak költségei, az intézetet nem terhelik.

Budapesten a kórházba utalt betegeink szállítását az intézet éveken át a betegsegélyző egyesülettől átvett lófogatú betegszállító kocsival látta el. Minthogy azonban a lófogatú betegszállítás sem gyorsaság, sem a beteg kimélése szempontjából nem felelt meg a követelményeknek, az intézet a betegek szállítására vonatkozóan a *Budapesti Önkéntes Mentő-Egyesülettel* kedvező megállapodást létesített. A mentőkkel való betegszállítás a saját betegszállító autó üzembentartási költségeinél nemcsak lényegesen olcsóbb, de emellett mindig azonnal rendelkezésre áll, könnyen hozzáférhető s nagy előnye még az is, hogy a beteg a szállítás alatt is orvosi felügyelet alatt van.

A mentők által végzett betegszállítás gazdaságos volta és szakszerű lebonyolítása arra indította az intézetet, hogy a betegszállítást a lehetőséghez képest a vidéken is hasonlóképpen szervezze meg. E célból a *Vármegyék és Városok Országos Mentőegyesületével* oly értelmű megállapodást létesített, hogy a székesfőváros területén kívül a vidéken lakó tagok betegszállítását — ott, ahol az Országos Mentő-Egyesületnek állomása van — kizárólag vele végezteti.

Az Országos Mentő-Egyesületnek jelenleg a következő állomásai vannak: Baja, Balassagyarmat, Battonya, Berettyóújfalu, Budafok, Celldömölk, Csorna, Diósgyőr, Dombóvár, Dunaföldvár, Esztergom, Gödöllő, Gyula, Győr, Hódmezővásárhely, Kaloosa, Kapuvár, Karcag, Kisbér, Kiskunhalas, Kisvárd, Komárom, Magyaróvár, Makó, Mátészalka, Mohács, Nagykőrös, Nyíregyháza, Pápa, Pécs, Rákospalota, Sátoraljaújhely, Siklós, Siófok, Sopron, Sümeg, Szarvas, Szeged, Székesfehérvár, Szekszárd, Szentés, Szerencs, Tata, Veszprém és Zalaegerszeg.

Azokon a helyeken, ahol az Országos Mentő-Egyesületnek állomása nincs, vagy oly távol van, hogy annak igénybevétele a betegszállítás költségét lényegesen növelné, az intézet az alapszabály 30. §-ának utolsó bekezdése, illetőleg az 1924. évi augusztus hó 18-iki választmányi határozat értelmében a betegnek kórházba- és visszaszállításáért összesen 40.— P-ig vállalja a költséget.

A jární nem tudó vagy más szempontból szállításra szoruló beteg részére a mentőkhöz szóló kocsitulványt a beszállítás iránt rendelkező intézeti orvostól kell kérni s az utalványt a mentőknek kell átadni.

Olyan esetekben, amikor az ápolási költség nem az intézetet terheli (bújakór, trachoma, elmebaj, szülés, abortus, ragadós és fertőző betegségek stb.), az intézet a betegszállítás költségeit sem viseli.

Intézetünk áldásos működéséről fogalmat alkothatunk magunknak, ha figyelembe vesszük, hogy működésének első hét éve alatt 25.312 beteget utalt be és 2510 beteget szállított kórházba és hogy e hét év alatt kórházi és betegszállítási költségekre 2.463.861.75 P-t fizetett.

Tüdőbetegség kezelése. Az orvosi és kórházi gyógyellátáson kívül az intézet a *tuberkulózis* elleni küzdelemből is kivette részét. Ezen a téren a szakorvosi rendelőintézet keretében felállított *tüdőbeteg gondozó* volt az első lépés. A *tüdőgondozó* azonban a tuberkulózis elleni küzdelemben főképp a prophylaxis szolgálatában áll. A gyógyítás életbevágóan fontos része, a beteg munkaképességének helyreállítása, már a zárt gyógyintézetek, a *tüdőszanatóriumok* feladatkörébe tartoznak. Súlyosabb esetekben nem elegendő az ambulans kezelés, ilyenkor a beteget a gyógyítás és prophylaxis érdekében bizonyos időre környezetéből el kell távolítani. Éppen ezért az intézet mindig nagy súlyt helyezett arra, hogy a *tüdőkezelésre* szoruló betegek valamennyien elhelyezést nyerjenek. Az elhelyezés megkönnyítésére szolgál budafoki intézetünk is, amelynek működéséről a későbbiek során lesz szó.

A tüdőszanatóriumi ápolást az intézettől orvosi vélemény alapján lehet kérni.

Ha a kezelőorvos tüdőszanatóriumi ápolást tart szükségesnek, ú. n. orvosi véleményűrlapot tölt ki, melyet kérvényéhez csatolás céljából lezárt borítékban ad át a betegnek. Orvosi véleményűrlap az intézet igazgatóságától, vidéken a posta-igazgatóságoktól szerezhető be.

A Budapesten és környékén lakó tagok a kezelőorvos beutalása alapján a szakorvosi rendelőintézetünk keretében működő tüdőbeteg gondozót kereshetik fel. A tüdőbeteg gondozó szakorvosa a beteget megvizsgálja s amennyiben állapota tüdőszanatóriumi ápolást igényel, felhívja, hogy a tüdőszanatóriumba való beutalását az intézet igazgatóságától kérje. Az orvosi véleményt a tüdőbeteg gondozó szakorvosa az intézet igazgatóságával közvetlenül közli.

Az intézet a betegeket kérvényük beérkezésének sorrendjében a szakorvos véleménye és tanácsa alapján az egészségi állapotuknak leginkább megfelelő tüdőszanatóriumba (Budakeszire, Gyulára vagy Debrecenbe) utalja be, a légzőszervek kezdeti megbetegedésében szenvedő, nem fertőző betegeket pedig a tulajdonát képező budafoki gyógyintézetben helyezi el.

A beteget a felvételtől s a jelentkezés napjáról az intézet igazgatósága értesíti, egyúttal közli az érdekelt szanatórium által kívánt ruhaneműket és mosdószereket, melyeket bevonulásakor magával vinni tartozik.

Az intézet a megalakulásától az 1930/31. költségvetési év végéig, tehát 7 év alatt összesen 2642 beteget utalt különböző tüdőszanatóriumokba. E hét év alatt a tüdőszanatóriumi összkiadás — beleértve a budafoki postás gyógyintézet fenntartási költségeit is — 935.931.82 P volt.

Gyógyszerellátás. A gyógyítóeljárás legfontosabb és legáltalánosabb eszköze s egyúttal az intézetet is legnagyobb mértékben terhelő segélyezés a *gyógyszerellátás*.

Az intézet sohasem fukarkodott a gyógyszerekkel, mert a tagok igénybevehetik arra való tekintet nélkül nemcsak a Magyar Gyógyszerkönyv legújabb kiadásában felsorolt összes hivatalos gyógyszereket, hanem ezenfelül a választmány által engedélyezett azokat a nem hivatalos gyógyszereket és gyógyszerkülönlegességeket is, melyek a vényfüzetben fel vannak sorolva. Az ilyen különlegességek száma ezidő szerint 185.

A tagok és családtagjaik a vényfüzetbe felírt engedélyezett gyógyszereket az ár egyharmadának megtérítése mellett bármely gyógyszerárban beszerezhetik.

A gyógyszerfogyasztás az intézet megalakulása óta hatalmas arányokban fokozódott, úgyhogy a kiadások már az intézet pénzügyi egyensúlyát veszélyeztették.

A nagyarányú gyógyszerfogyasztás egyik oka az volt, hogy az intézet megalakulása után hozott igen liberális választmányi határozat megengedte, hogy a vényfüzetbe intézeten kívülálló orvosok is írhasanak fel gyógyszert. Minthogy azonban az intézeten kívülálló orvosok gyógyszerrendelésénél a megkívánható takarékoság elveit az intézet nem érvényesíthette, ezért a választmány ezt a határozatát revízió alá véve, újabban úgy intézkedett, hogy a vényfüzetbe általában csak intézeti orvos írhat fel gyógyszert. Az intézet elnöke azonban indokolt kérelemre megengedheti, hogy az intézeti orvos helyett a tag által névszerint megnevezett egy orvos (házi-orvos) rendelhessen gyógyszereket a vényfüzetben. Ezeket a tagokat azonban az intézet az ellenőrzés megkönnyítése céljából a rendes vényfüzet fehér színétől eltérő, sárga lapokat tartalmazó s a gyógyszerrendelésre vonatkozó megfelelő utasítást tartalmazó vényfüzettel látja el. Ilyen házi-orvosi vényfüzetet eddig 360 drb-ot adtunk ki, de néhány példányt az ellenőrzés során észlelt és megállapított gyógyszerpazarlás miatt még vissza is kellett vonni. A tag maga felelős azért, hogy házi-orvosa az intézet terhére csak engedélyezett gyógyszert rendeljen.

Javulást idézett elő a gyógyszerfogyasztás normális mederbe való visszaszorítása

terén az intézeti orvosok számozott bélyegzővel való ellátása, illetőleg a bélyegzőknek a vényeken való alkalmazása, miáltal a vények ellenőrzése egyszerűbbé és áttekinthetőbbé vált.

A gyógyszerrendelések gazdaságosabb irányba terelése érdekében az intézet összes orvosai részére „Gyógyszerrendelési utasítás“-t adott ki, melynek alapelve, hogy a gyógyszerrendelés a költségesebb eljárások és luxuscomagolások mellőzésével csakis a gyógyítás által megkívánt mennyiségben, minőségben és előállításban történjék.

A pénzügyi kihatású szabályozó intézkedéseket kiegészítették azok a gyógyszer-szállítási egyezmények, melyeket az intézet a „Budapesti Gyógyszerész Testület“-tel és a „Magyarországi Gyógyszerész Egyesület“-tel kötött. E megállapodások szerint az intézet a határidőn belül kiegyenlített budapesti számlák végösszegéből 5 százalék, a vidéki számlák végösszegéből 4 százalék engedményt kap.

A gyógyszeresektől beérkezett számlázott vényeket az intézet okleveles gyógyszerésszel vizsgálattja felül, kinek működése úgy az árszabás helyességére, mint a gyógyszerrendelések gazdaságosságára is kiterjed.

Mindemaz intézkedésekkel sikerült megállítani a gyógyszerkiadások évről-évré ugrásszerűen bekövetkezett emelkedését, noha az intézet a gyógyszerellátás terén minden jogos igényt kielégít.

Amíg ugyanis a gyógyszerkiadások összege a megelőző évvel szemben az 1925/26. évben 15.3 százalékkal, az 1926/27. évben 33.5 százalékkal, az 1927/28. évben 30.9 százalékkal, az 1928/29. évben 27.6 százalékkal emelkedett, az említett rendszabály életbeléptetése után, vagyis az 1929/30. költségvetési évtől kezdve nagyobb emelkedés már nem mutatható ki.

Mindent egybevetve nyilvánvaló, hogy az intézet intézkedései a gyógyszerellátás szabályozása terén sohasem irányultak arra, hogy a tagoktól a gyógyításra nélkülözhetetlen gyógyszert elvonják, hanem csupán azt célozták, hogy orvosai az észszerűen gazdaságos és helyes gyógyszerrendelést tartsák szem előtt.

Az intézet az 1930/31. költségvetési év végéig terjedő 7 év alatt 1,401.101 drb. vényre 2,133.873.62 P gyógyszerköltséget fizetett ki.

[Gyógyászati segédeszközök.] A gyógyszerkedvezményen kívül az intézet orvosi rendeletre tagjait *gyógyászati segédeszközökkel* (szemüveg, haskötő, fűző, ideál pólya, műkar, műláb, orthopädcipő stb.) is ellátja. A tagot terhelő térítés mérve ezeknél a segélyeknél is a beszerzési ár egyharmada. Ha azonban valamely gyógyászati segédeszköz egyenkénti beszerzési ára 80.— P vagy ezt meghaladja, az intézet azt díjmentesen nyújtja. Ennek az intézkedésnek az volt a célja, hogy bizonyos szórványosan előforduló esetekben az intézet a tagot a reánézve esetleg elviselhetetlenül magas hozzájárulási költség alól is mentesítse.

A Budapesten és környékén lakó tagoknak az intézet igazgatósága a rendelőintézetben működő szakorvosok javaslata alapján közvetlenül adja ki a gyógyászati segédeszköz beszerzésére az utalványt.

Vidéken lakó tagjai részére a beadványhoz csatolandó intézeti orvosi rendelvény alapján az intézet igazgatósága a segédeszközt megrendeli és a térítés összegét a taggal egyidejűleg közli. A térítési összeg beérkezése után az intézet igazgatósága azonnal intézkedik a gyógyászati segédeszköz elküldése iránt.

Gyógyászati segédeszközökre az intézet hét év alatt 139.915.01 P-t fordított. A kiadott gyógyászati segédeszközök száma 24.739 volt.

[Gyógyfürdősegély.] Alapszabályunk értelmében *gyógyfürdősegélyképpen* az intézet orvosi rendeletre és a beszerzési ár 50 százalékának lefizetése ellenében fürdőjegyeket bocsát a tagok rendelkezésére.

Budapesten a physikotherápia szakorvosa által rendelt fürdőket az igényjogosul-

tak az önköltségi ár felének lefizetése ellenében az intézet bérletét képező Vöröskereszt-kórházban vehetik igénybe, ahol a gyógyfürdőzés minden tényezője megvan.

Vidéken lakó tagoknak írásbeli kérelemre és megfelelő orvosi javaslat alapján az intézet igazgatósága gyógyfürdő használatára engedélyt ad. Ezidőszerint azonban az intézet a gyógyfürdő árának alapszabályszerű megtérítésén túl beutalást vagy el-
látást nem adhat.

Az intézet, hogy a saját és a tagok érdekében minél nagyobb megtakarítást érjen el, a gyógyfürdők díjára vonatkozóan egyes gyógyintézetekkel, fürdőkkel meg-
állapodást létesített és a tagoknak csak e megállapított árak felét kell fizetniök. Egyes helyeken az intézet a fürdőjegyeket előre beszerzi s azokat az intézet igazgató-
ságával megbeszélt módzatok mellett a beszerzési ár felének megtérítése mellett a szolgálati hely főnöksége közvetlenül adja ki az igényjogosultknak.

Az intézet hét év alatt 155.742 drb. fürdőjegyet szolgáltatott ki. Az összes költség 150.373.22 P volt.

[Fogászat.] Az alapszabály a tagoknak (családtagoknak nem) fogászati segílyt biztosít.

Hogy a fogorvosi ellátás az intézeti tagok részére egységes eljárás szerint és egy-
formán kielégítő módon biztosíttassék, az intézet a budapesti szakorvosi rendelő ke-
retében fogorvosi rendelőt állított fel.

A fogászati segíly a műtéti és konzerváló gyógykezelést foglalja magában. Mű-
fogat és műfogsorokat s általában fogpótlást az intézet ezidőszerint, sajnos, nem ad-
hat, mert a mérsékeltlen megszabott bevételei erre fedezetet nem nyújtanak.

Budapesten a fogorvosi rendelőben a tagok a kezelési költségek és a felhasznált
anyagok árának 50 százalékos térítése címén a választmány által időközönként meg-
állapított díjakat fizetik.

E díjak ezidőszerint a következők:

1. foghúzás érzéstelenítés nélkül	—80 P
2. foghúzás érzéstelenítéssel	1.60 P
3. fogtömés	2.40 P
4. gyökkezelés és tömés	4.80 P
5. szájbetegségek kezelése	1.60 P

Az a tag, aki az intézet budapesti fogorvosi rendelőjében a kedvezményes fog-
orvosi kezelést igénybe akarja venni, a szakorvosnál a rendelőórák alatt jelentkez-
hetik. Az igényjogosultságot vényfüzettel kell igazolni.

Vidéken oly helyen, ahol az intézetnek megbízott fogorvosa van, a műtéti és
konzerváló gyógykezelés körébe tartozó fogorvosi munkalátokért a megállapodás-
szerű díjakat a tag az orvosnak teljes egészében kifizeti. A tag a kifizetett fogorvosi
költségeinek 50 százaléka, de legfeljebb a budapesti szakorvosi rendelő közölt díj-
tétélei erejéig megtérítésben részesül. Ugyanilyen mérvű díjmegtérítésre tarthatnak
igényt a kifizetett orvosi számla alapján azok a vidéki tagok is, akik megbízott fog-
orvos hiányában nem intézeti fogorvossal végeztetik az intézet által téríthető fog-
kezelést.

[Különleges kezelések és vizsgálatok.] A fogászati kezelésen kívül az intézet tagjai
részére a költség egyharmadának megtérítése mellett más különleges kezeléseket és
vizsgálatokat (Röntgen, quarz, diathermia, Zander stb.) is biztosít.

Budapesten az intézeti orvos által javasolt különleges kezeléseket és vizsgálato-
kat a járóbeteg tagok és igényjogosult hozzátartozók az intézet bérletében levő
Vöröskereszt-kórház physikotherápiás intézetében, illetőleg Röntgen-osztályán vech-
tik igénybe.

Vidéken a gyógykezelésre igényjogosult járóbetegek különleges kezelését és vizs-

gálatát azok a gyógyintézetek végzik, amelyekkel az intézet megállapodást létesített.

Azt, hogy a beteg állapota különleges kezelést, vizsgálatot (gyógymódot) igényel-e, Budapesten az intézeti szakorvosok, vidéken pedig a kerületi főorvosok bírálják el.

A vidéken lakó tag kezelő- vagy szakorvosának a különleges kezelést vagy vizsgálatot javasoló írásbeli véleményét a szolgálati főnökségének segítségével, a kerületi főorvos utalványának megszerzése végett, felettes igazgatóságához juttatja el. A kerületi főorvosi utalványt az érdekelt tagnak a szolgálati főnöksége kézbesíti.

Olyan helyeken, ahol az intézetnek különleges kezelésekre és vizsgálatokra gyógyintézettel megállapodása nincs, a különleges kezeléseket orvosi javaslatra és az intézeti főorvos véleménye alapján az intézet igazgatósága engedélyezi.

Pénzbeli segélyezések. Az itt előadott és ismertetett segélyeket nyújtja a betegbiztosító intézetünk, mint a szorosan vett betegellátás segélyeit. Az intézet azonban olyan segélyeket is nyújt tagjai részére, amelyek a szociális megsegítés körébe tartoznak. Ilyen a táppénz, a terhességi és gyermekágyi segélyek, az anyasági és végül a temetési segély.

A táppénz a beteg tagnál a megszünt keresetképeség folytán előállott és az életfenntartáshoz szükséges keresethiányt van hivatva pótolni. Táppénzre tehát annak a tagnak van igénye, akinek a betegsége keresőképtelenséggel jár és illetményekben nem részesül, még pedig a megbetegedés negyedik napjától számítva 20 héten át a hét minden napjára.

A terhességi és gyermekágyi segélyeket csak az a terhes, illetőleg az a gyermekágyas biztosított nő kapja, akinek illetményeit a lebetegedés napját megelőző és követő hat-hat héten belül állapotából folyó munkaképtelensége miatt beszüntetik.

A táppénz, terhességi és gyermekágyi segély naponkénti összege a segélyezés szempontjából számításba veendő egy havi illetmény (alapsz. 12. §.) összegének két százaléka.

Táppénz címén az intézet hét év alatt 7543 esetben 201.282.04 P-t, terhességi és gyermekágyi segély címén pedig 133 esetben 6071.40 P-t fizetett ki.

Anyasági segélyre gyermekszülés esetén csak a biztosított nő vagy a tag igényjogosult felesége tarthat igényt.

Az anyasági segély összege a segélyezés szempontjából számításba veendő egy havi illetmény (alapsz. 12. §.) hetven százaléka.

A segély folyósítását a születési anyakönyvi kivonat alapján hat hónapon belül az intézet igazgatóságától kell kérni. A beadványt a számvevőséggel előzetesen záradékoltatni kell.

Anyasági segély címén az intézet hét év alatt 7230 újszülött után 498.319.48 P-t utalványozott.

Temetési segély csak a tag és az igényjogosult feleség elhalálása esetén jár. Gyermek elhalálása esetén csak a posta jóléti alapítványa ad temetési segélyt.

A temetési segély a tagnál a segélyezés szempontjából számításba veendő egy havi illetmény (alapsz. 12. §.) teljes összege, az igényjogosult feleségnél pedig annak fele. E segélyezés folyósítását a halotti anyakönyvi kivonat benyújtása mellett első-sorban a házastárs, ilyennek nemléte esetén más igényjogosult családtag, vagy az eltemettető kérheti. A folyósítás módjait a Posta Rendeleték Tára 1930. évi 2. számában megjelölt ad 46.990. sz. rendelet szabályozza.

Temetési segély címén az intézet hét év alatt 2661 esetben összesen 371.709.51 P-t folyósított.

Pénzügyi helyzet. Az intézet megalakulása óta a segélyek igénybevétele állandóan fokozódik. Ennek egyik oka kétségtávolú egyrészt a tagoknak az intézettel szemben

megnyilvánuló fokozódó bizalma, másrészt, hogy az igen mérsékelt személyzeti utánpótlás mellett alig van fiatal generáció, mely a tagdíjakat fizeti, de természetesen a segélyeket mérsékeltlen veszi igénybe.

Az igénybevétel növekedésének arányában emelkedtek természetesen a kiadások is. Az intézet pénzügyi helyzetének alakulására jellemző, hogy az 1924/25. költségvetési évtől kezdve az 1930/31. költségvetési évig bezárólag a kiadások a bevételeknek 70.83, 77.92, 72.20, 90.81, 96.11, 97.55, illetőleg 99.11 százalékát emésztették fel.

Ügyvitel. Az intézet ily nagyarányú igénybevétele természetesen nagy feladatot ró az ügyvitelt ellátó szervekre, mert 60.000 lélek betegsegélyezését kell késedelem nélkül és lelkiismeretesen elvégezni és irányítani. Az ügyvitel központosított s az egész országra nézve az intézet igazgatósága látja el. Az intézet és a biztosítottak közötti, lehetőleg minél közvetlenebb kapcsolat, fokozza egyrészt a tagok bizalmát, másrészt lehetővé teszi az ügyek gyors intézését, ami — betegekről lévén szó — főfontosságú követelmény.

A segélyezéssel kapcsolatos ügyviteli teendőkön kívül az intézet igazgatósága látja el a szakorvosi rendelő, a budafoki gyógyintézet és részben a Vöröskereszt-kórház ügyvitelét is.

A működésünk első 7 évében az intézet igazgatósága összesen 90.763 drb. ügyiratot intézett el és 34.932 drb. gyógyszerzámlát dolgozott fel.

E számszerű adatok azonban nem adnak hű képet az intézet igazgatóságának tevékenységéről, mert az írásbeli munkát jóval meghaladja a betegekkel, hozzátartozókkal stb. folytatott s valóban sok türelmet és időt kívánó, hosszadalmas tárgyalások soha nem apadó özöne.

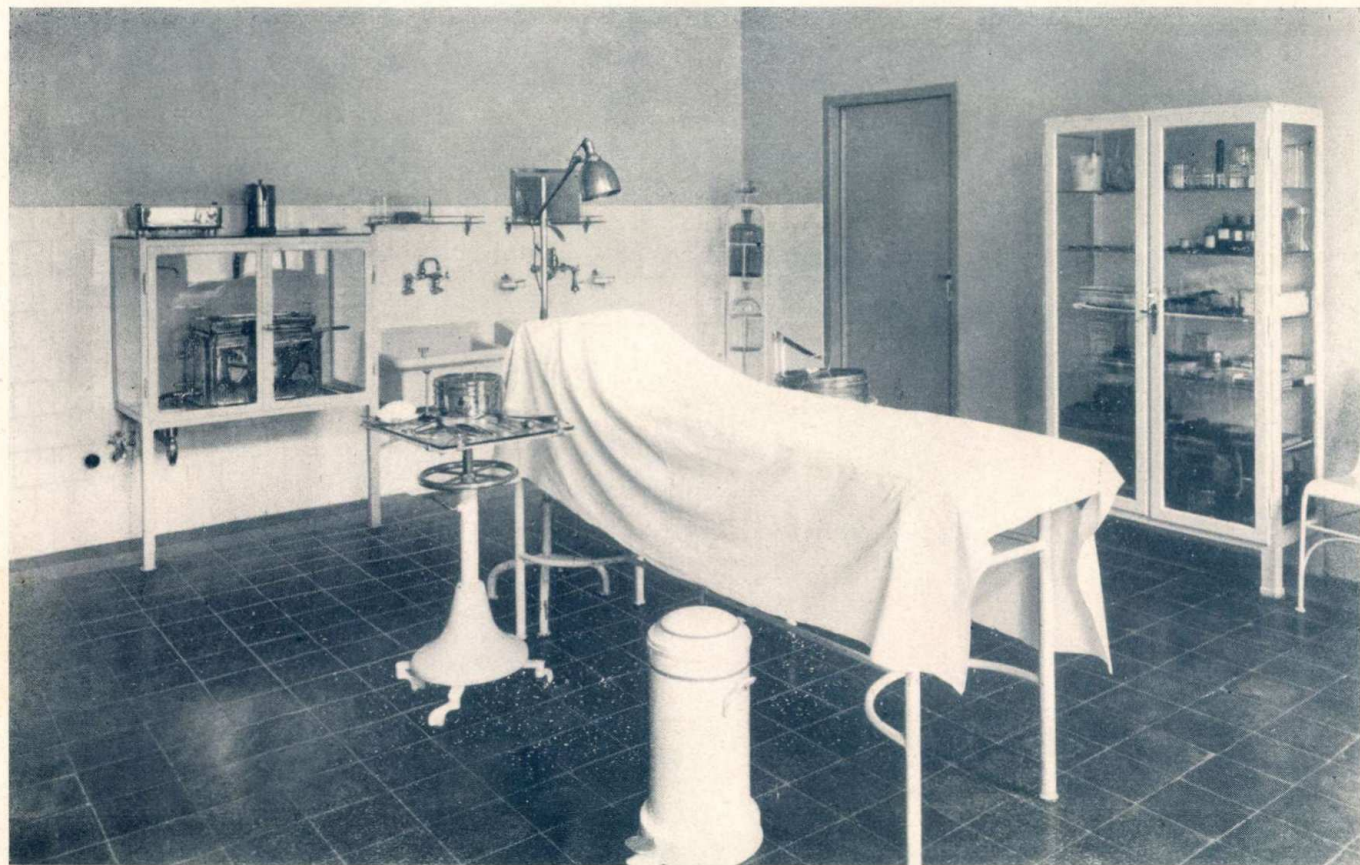
Jóleső érzéssel kell itt megemlékezni arról, hogy az intézet működése ellen fennállása óta súlyosabb természetű panaszok nem fordultak elő. Vannak azonban oly általános kifogások, észrevételek és talán inkább óhajok, amelyeknek kritikanélküli hangoztatása az intézetet és annak működését kedvezőtlen színben tüntetetik fel, melyekre tehát röviden kitérni óhajtanék.

A kötelező betegbiztosítással szemben legáltalánosabb kifogások egyike az, hogy segélyek alakjában nem mindenki kapja vissza azt az értéket, amit az intézetnek tagsági díjak címén fizetett. De vajjon kinek jutna eszébe hangulatot kelteni a tűz- és jégkárbiztosítás ellen azért, mert a biztosítási díjakat fizetők egy részét nem éri semmi kár és így sohasem kapja meg azt, amit befizetett.

Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy a biztosításnak, általában a biztosítás lehetőségének az az alapja, hogy a térítések mindig a befizetett díjak alatt maradnak, mert egyébként semmiféle biztosítóintézet sem állhatna fenn.

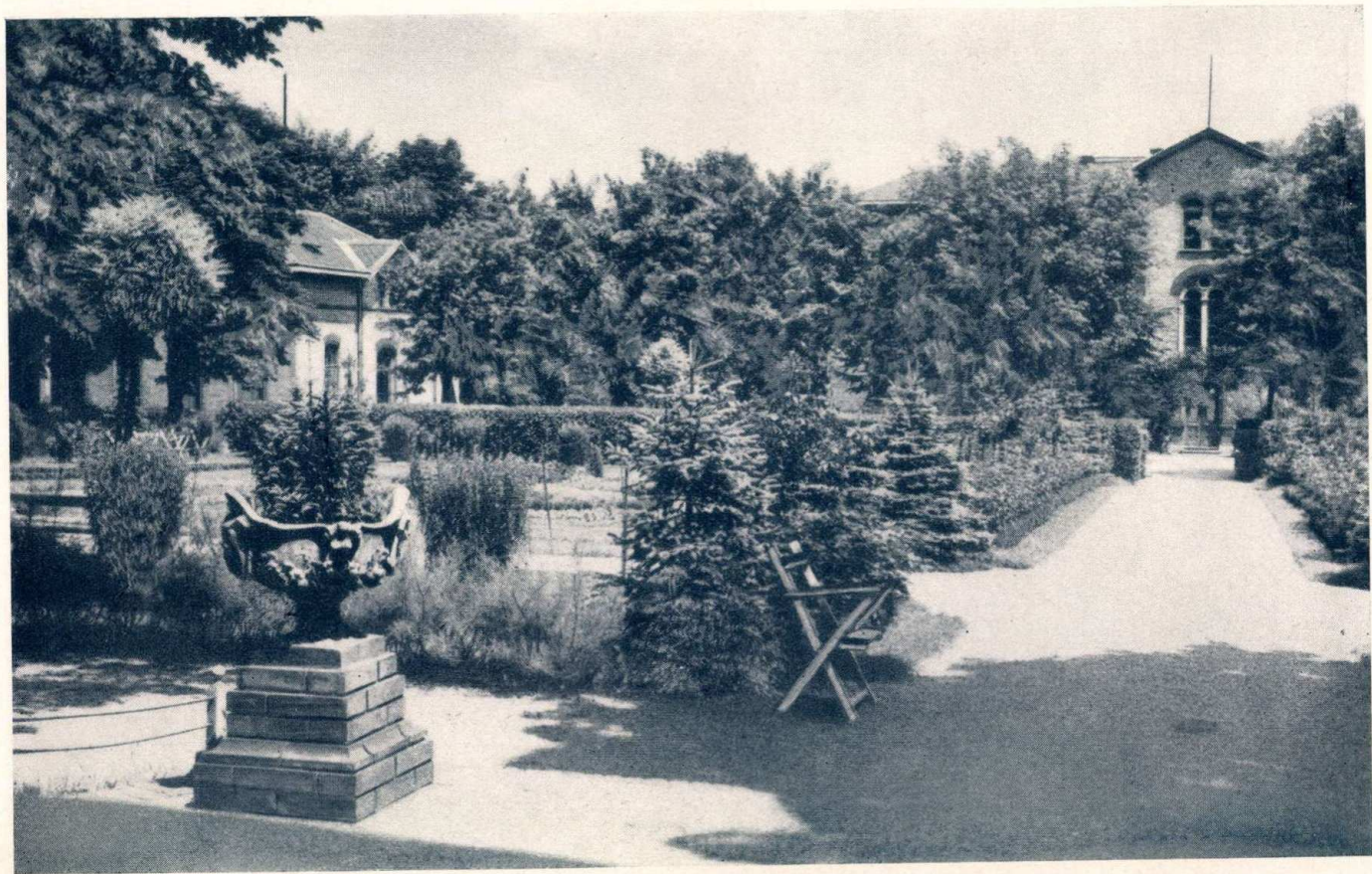
Panaszokat hallunk amiatt is, hogy a betegbiztosító az alapszabályellenesen igénybevett gyógyeljárások költségét nem téríti meg, vagy hogy az intézet az alapszabályszerű kereteken túl segélyezést nem engedélyez. Itt azonban figyelembe kell venni, hogy az intézet megszabott bevételekkel rendelkezik, ennél fogva a segélyezés sem lehet korlátlan és mindenre kiterjedő. Az intézet nem nyújthat a megállapított 4 százalékos tagdíjak és a tagok mostani csökkentett illetménye mellett többet, mint amennyit az alapszabályban, mely ezekhez igazodik, vállalt.

Felmerült a hivatali főnökségek részéről az a kívánság is, hogy az intézet orvosai a tag egészségi állapotáról, a diagnózis feltüntetésével, megkeresésükre bizonyítványt állítsanak ki. E tekintetben utalnom kell arra, hogy az intézettel szerződéses viszonyban álló orvosok háziorvosi jellegű funkciót teljesítenek s így bizonyítványok kiadására nem kötelezhetők. De ettől eltekintve, a diagnózis közlését az orvosi eskü is tiltja. Ha azonban a hivatali főnökségnek mégis szüksége lenne arra, hogy a betegség előrelátható tartamáról tudomást szerezzen, a tagot szőlítsa fel a bizonyítvány be-

A betegbiztosító intézet központi rendelőjének egyik sebészeti terme.

Egyik parkrészlet a Vörös Kereszt kórház és szanatórium területén.

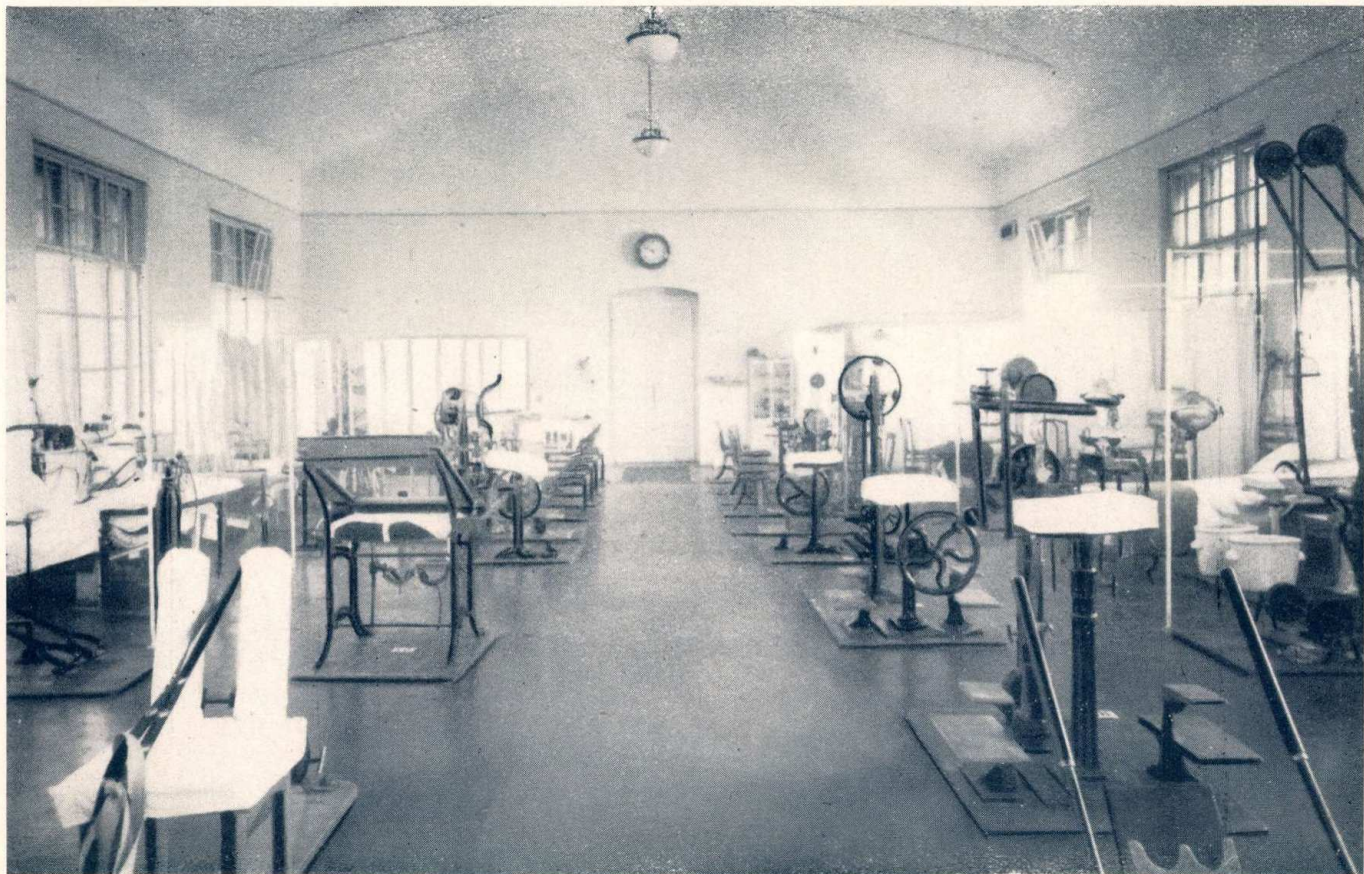

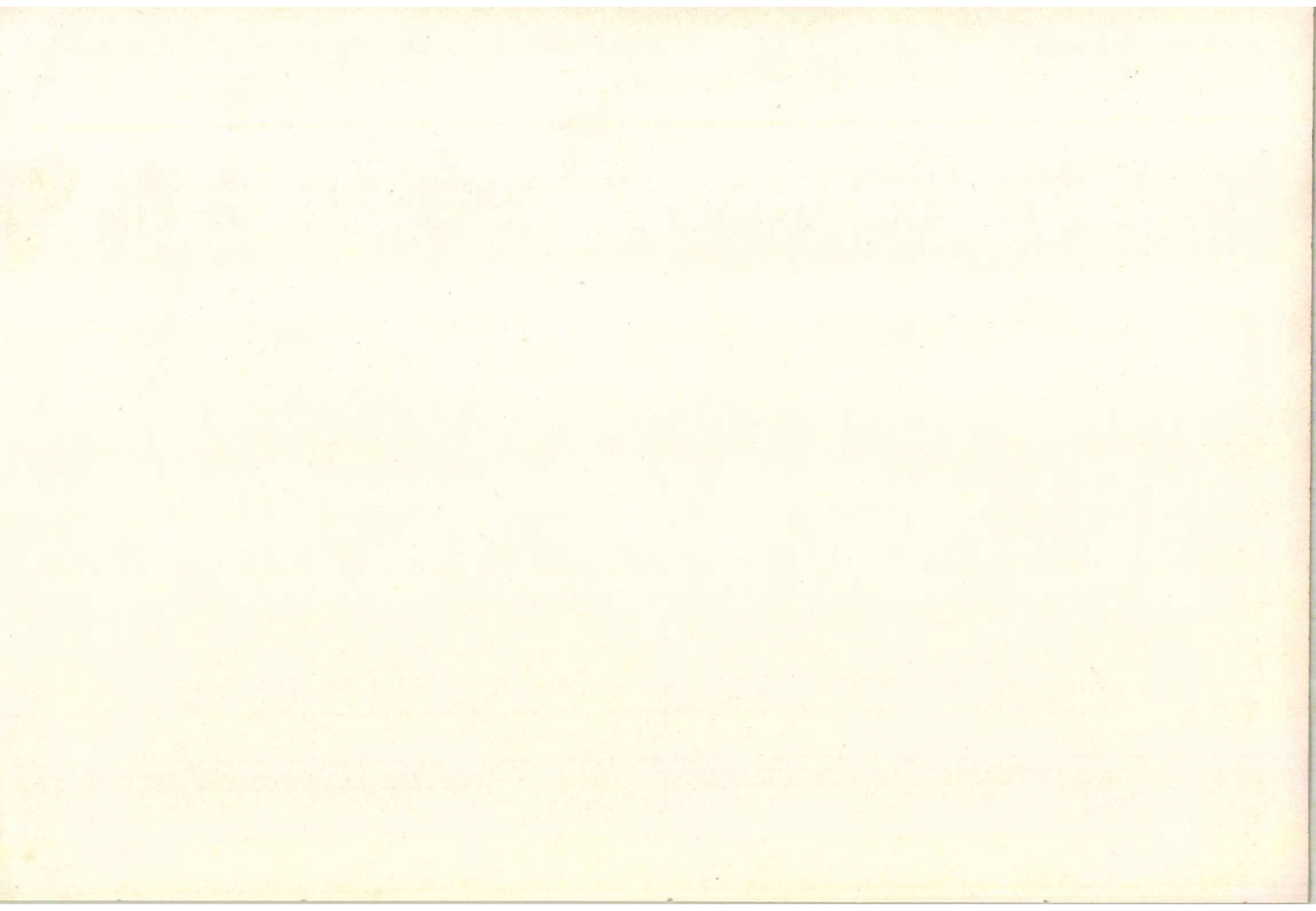

A hydrotherapiai intézet folyosója.

Zander-terem a Vörös Kereszt kórházban.

szerzésére, mert annak semmi akadályja nincs, hogy az intézeti orvos a tag kérelmére bizonyítványt kiadjon.

Főbb vonásaiban a fentiekben iparkodtam az intézet segélyezési rendszerét megismertetni. Hogy azonban az intézet egész működéséről is teljes képet adjak, meg kell emlékezniem gyógyintézményeinknek: a szakorvosi rendelőnek, a Vöröskereszt-kórháznak és a budafoki gyógyintézetnek működéséről is.

Budapesti rendelő. Az intézet budapesti orvosi rendelője az 1924. évi január hó 31-ével megszüntetett országos postás betegsegélyző egyesület idejében a főpostával szomszédos Szervita-épületben volt elhelyezve. A postás betegségi biztosítás kötelezővételével azonban a tagok és ezzel párhuzamosan a szakorvosi rendelésre szoruló betegek száma annyira megsaporodott, hogy ez a rendelő a reáharuló feladatoknak megfelelni nem tudott. Ezért az intézet a már meglévő szakrendelések kereteit a főposta I. emeletén rendelkezésére bocsátott helyiségekkel kibővítette és az összes szakok számára új szakrendelőket állított fel. Legelőször a tüdőbeteg gondozót és fogászati rendelőt rendeztük be, melyeket azután sorban követett a bőrgyógyászati, urológiai, szemészeti, orthopädiai, továbbá orr, torok és gége szakorvosi rendelések megszervezése, valamint a vegyi és górcsövi laboratóriumnak az intézett nagyobb méreteihez szabott kibővítése.

Néhány évi működés után azonban már ennek a kibővített szakorvosi rendelőnek az igénybevétele is olyan arányokat öltött, hogy az a befogadóképesség — főképp a váróhelyiségek — szempontjából rendeltetésének egyáltalán nem felelt meg, a higiéné követelményeit tekintve pedig az állapot valóságos aggályossá vált. Egyre égetőbben jelentkezett a szakrendelések új, tágasabb, modernebb helyiségekbe való áttelepítésének a szüksége. Az intézet vezetősége állandóan napirenden tartotta a kérdést, s elnökünk, dr. báró Szalay Gábor vezérigazgató úr öméltósága már elnöki székfoglalójában programba vette a szakorvosi rendelő megfelelő elhelyezésének kérdését.

A program hamarosan megvalósult, mert a postakincstár által megvásárolt Szentkirályi-utca 40. szám alatti épület szakorvosi rendelő céljára és az intézeti igazgatóság elhelyezésére az intézet rendelkezésére bocsátatott.

A célnak megfelelő átalakítási és bővítési munkálatokat az épületen a m. kir. posta saját költségén végeztette.

A modernül átalakított háromemeletes épületbe a szakorvosi rendelő és az intézet igazgatósága ez év március havában költözött be. A szakorvosi rendelés folytonosságának fenntartása érdekében a rendelők átköltöztetése fokozatosan történt.

Hat tágas váróterem, megfelelő szakorvosi szobák, vetkőző fiülkék, praktikus beosztás, modern felszerelés, kényelem, tisztaság és higiéné jellemzik a betegbiztosító új otthonát.

A földszinten van a felvételi iroda, ahol törzskönyvezés végett minden új betegnek jelentkeznie kell. Ugyanitt vannak a belgyógyászat, Röntgen és a többi osztálytól teljesen elkülönített épületrészben a tüdőbeteg gondozó helyiségei is, külön-külön nagy várócsarnokokkal. Ruhatar szintén a földszinten van.

Azok részére, akiknek esetleg hosszabb időt kell az épületben tölteniök (vidékiek), vagy akiknek kezelése tartósabb várakozást igényel (próbareggelisek), a földszinten üveggel fedett, világos csarnok szolgál. Ugyanitt automata telefonfülkét is állítunk fel a betegek rendelkezésére.

Az I-ső emeleten találjuk a sebészeti, urológiai, szemészeti, ideggyógyászati, valamint a fül-, orr-, torok- és gégerendelést. A sebészettel összefüggően rendeztetett be az országos főorvos hivatalos helyisége is.

A nőgyógyászat, gyermekgyógyászat, orthopaedia, bőrgyógyászat, fogászat és laboratórium a II. emeleten nyert elhelyezést. A nőgyógyászat mellett szükség esetre fürdőszoba áll a betegek rendelkezésére.

A nagyméretű és egyszerűen berendezett várócsarnokokban a rendelésre várakozó betegek minden kényelmet megtalálnak. A falakra szerelt ivókútból pohár nélkül lehet inni.

A higiéné követelményének megfelelően a lépcsőházakban és tartózkodó helyiségekben falra szerelt s vízvezetéki lefolyóval ellátott köpöcsészék vannak.

A III-ik emeleten 10 szép, tágas, világos szobában az intézet igazgatóságát találjuk. Egy-egy szobában 2—3 tisztviselő dolgozik.

Az egész épület központi melegvíz- és gőzfűtéssel van ellátva. Az emeletekre való közlekedés megkönnyítésére személyfelvonó működik.

A rendelés igénybevétele. A szakorvosi kezelés igénybevételének rendje a következő:

Az épületet a szakorvosi rendelést felkereső betegek részére reggel 8 órakor nyitják.

Az intézeti kezelőorvos által szakorvoshoz utalt beteg csak a felvételi iroda útján juthat első ízben a szakorvos elé.

A beutaló jegyet és vényfüzetet a beteg a felvételi irodában felmutatja. A felvételi iroda a kórisme rovat üresen hagyásával „Körtörténet“ űrlapot állít ki s azt a vényfüzettel és a beutaló jeggyel együtt átadja a betegnek.

Ha a betegnek a szakorvosi rendelésen ismételtlen meg kell jelennie, akkor az illetékes szakorvosi osztály állít ki részére folytatólagos kezelésre jogosító „Felvételi jegy“-et, a betegnek tehát az ismétlődő látogatásoknál a felvételi irodát már nem kell felkeresnie.

A szakorvosi rendelésre csak sorszámmal lehet bejutni. A sorszámot a rendelésre meghirdetett időn belül a „Körtörténet“ vagy a folytatólagos szakkezelésre szóló „Felvételi-jegy“ felmutatása mellett az ezzel megbízott altiszt osztja ki az érdekelteknek.

A betegnek a rendelés menetét figyelemmel kell kísérnie és huzamosabb időre a váróteremből ne távozzék el, mert aki akkor nincs jelen, amikor száma szerint sorra kerül, sorrendben utolsónak marad.

Súlyosabb betegek vagy gyermeket vivő anyák a személyfelvonót igénybe vehetik.

Botot, ernyőt, sárcipőt, nagyobb csomagokat stb. a várótermekbe, lépcsőházba be- és felvinni a tisztaság és az intézet nagy gonddal elkészített berendezésének megkímélése érdekében nem szabad. Ezeknek megőrzésére, valamint felsőruhák és kalapok elhelyezésére a földszinten ruhatár áll rendelkezésre. A ruhatár díja — tekintet nélkül a megőrzésre átadott tárgyak darabszámára — esetenként 2 fillér, mely a ruhatáros díjazására és a ruhatárban elhelyezett tárgyak biztosítási díjának fedezésére szolgál. A ruhatáron kívül hagyott tárgyak elveszéséből származó kárt az intézet nem téríti meg. Okulva a multak szomorú tapasztalatain, amikor egyes kartársainkat a felső ruhájuk ellopása folytán érzékeny károsodás érte, úgy hiszszük, hogy ez a mindenképpen helyes berendezkedésünk általános helyeslésre talál.

A szakorvosi rendelő-intézetben az egészségügyi szolgálatot 15 vezető-szakorvos, 8 szakorvos, 4 szaksegédorvos, 2 segédorvos és 1 kisegítő orvos látja el. A szakorvosok mellett a kórházunkból kirendelt 7 ápolónő segítkezik.

Rendelés a szakorvosi rendelőintézetben, csütörtök kivételével, amikor a helyiségek tisztogatása történik, — minden hétköznapon van. (A testegyenészeti

szakorvos csak hétfőn és pénteken rendel. A fogászaton csütörtökön is van rendelés).

A rendelési idő a következő:

Belgyógyászat	.. .. .	11—12 óra.
Bőrgyógyászat	.. .. .	12.30—13.30 „
Fogászat: új betegek	.. .. .	8.30—9.30 és 14.30—15 „
Fogászat: berendelt betegek	.. .. .	9.30—11.30 és 15—16 „
Fül-, orr- és gégegyógyászat	.. .. .	8.30—9.30 „
Gyermekgyógyászat	.. .. .	12—13 „
Ideggyógyászat	.. .. .	12—13 „
Nőgyógyászat	.. .. .	11.30—12.30 „
Sebészet	.. .. .	8.30—9.30 „
Szemészet	.. .. .	12—13 „
Testgyógyászat	.. .. .	9—10 „
Tüdőgondozó	.. .. .	8.30—9.30 „
Urológia	.. .. .	12—13 „
Vegy- és górcsövi laboratórium	.. .. .	13—14 „

Szakorvosi rendelést kezelőorvosi beutalás alapján lehet igénybe venni, azonban a nőgyógyászatra, szemészetre és fogászatra kezelőorvosi beutalás nem kell.

A fogászaton családtagok nem kezelhetők.

Fizikoterápiás (fürdő, quarz, sollux, diathermia stb.) és Röntgen szakrendelés a Vöröskereszt kórházban van, az előbbi csütörtök kivételével naponta 11—13-ig, az utóbbi, ugyancsak csütörtök kivételével, naponta 12—13-ig.

Alább néhány adattal bemutatom a szakorvosi rendelőintézet 7 évi működésének statisztikai eredményét.

Az összes rendelési esetek száma 584.253 volt.

Az összes rendelési esetekből a belgyógyászat 14.4%, a főorvosi rendelés és sebészet 12.8%, a fogászat 10.6%, a tüdőosztály 10.5%, a fül-, orr-, torok- és gégeosztály 9.8%, a szemészet 9.6%, az ideggyógyászat 7.1%, a nőgyógyászat 6.3%, a laboratórium 6%, a bőrgyógyászat 5.2%, az urológia 5.1%, a gyermekgyógyászat 1.6%, a testgyógyászat pedig 1% rendelési arányban vette ki a részét. Minthogy a testgyógyászati és orr-, torok- rendelés csak 1928. évi január hó 1-től rendszeresített, annak 1 illetőleg 9.8%-os rendelési arányszáma csak három és fél év eredményét mutatja.

A 7 évi rendelési összeredményhez képest a szakorvosi rendelőintézet átlagos napi betegforgalma 334 volt, a legutolsó év eredményét figyelembe véve azonban az átlagos napi betegforgalom már az 500-hoz közeledett.

A szakorvosi rendelőintézetünket a vidéki biztosítottak is nagyszámban felkeresik. Rendelési eseteik száma 7 év alatt 30.032 volt, ami az összes rendelési eseteknek 5.3 százaléka.

Az intézet minden érdekelt tényezője állandóan nagy súlyt helyez arra, hogy az intézet minden szerve és tisztviselője, valamint az orvosi kar között mindig a legteljesebb harmónia álljon fenn. Az intézet igazgatósága minden lehető elkövetett és elkövet, hogy ezt a jóviszonyt, főképp a tagok érdekében, minél jobban megvalósítsa. Ennek jellemzésére idézem az új szakorvosi rendelőintézet megnyitásával kapcsolatban orvosainkhoz intézett körlevelem alábbi sorait:

„Amikor most több mint 7 évi működésünk színterét elhagyni készülünk, nem tudok a visszaemlékezés feltoluló érzései elől elzárkózni“.

„Hét év hosszú idő s mégis majdnem rövid azoknak a nagy feladatoknak elvég-

zésére, melyek ennek az intézetnek gyönyörű kibontakozására vezettek: A kötelező biztosításra való áttérés, a Vöröskereszt kórház bérbevétele, a budafoki intézet megvétele s most az új, hatalmas intézeti igazgatósági épület és szakorvosi rendelő létesítése. Mindezek mellett a szakadatlanul fokozódó igénybevétel zökkenés nélküli, kifogástalan ellátása. Sok-sok, lelkes, odaadó munka, lankadatlan kitartás és soha nem csüggedő bizakodás! Ezek voltak a közös, nagy cél elérésében eszközeink“.

„S e nehéz 7 év minden lépésénél, minden munkájánál, jóban és rosszban a kötelességet messze felülmuló szeretettel és lelkesedéssel mindig mellettem éreztem és mellettem állt a mi szeretett, nagyrabecsült és kiváló orvosi karunk minden tagja“.

„Különös meglepéssel kell itt rámutatnom arra, hogy az intézet szakorvosi kara és igazgatósága közt nemcsak kifogástalan hivatalos érintkezési forma állt fenn, de ezenfelül sok, számunkra kitüntető, jóleső, őszinte s talán egész életre szóló meleg baráti kötelék is összefűz immár bennünket“.

„Köszönöm hálásan és őszintén az országos főorvos úrnak s a szakorvosi karhoz tartozó uraknak a velem és munkatársaimmal szemben tanúsított úri, bajtársi magatartást“.

„Köszönöm az intézet beteg tagjai iránt tanúsított türelmes, jóságos és lelkiismeretes bánásmódját, köszönöm lelkes készségét, mellyel az intézet nagy céljait megvalósítani, előre vinni, tökéletesíteni segített“.

„Kérem, hogy amikor becsülettel eltöltött 7 év után, a régi munkahelynek a jólvégzett kötelességteljesítés felemelő tudatával búcsút intünk, ugyanily szellemben, ugyanazzal a barátsággal hozzánk s ugyanoly szeretettel betegeink s az intézet iránt, lépjük át az új, szép intézet küszöbét, Isten áldását kérve munkásságunkra és segedelmét sorsunk jobbrafordulására“.

Vöröskereszt kórház és szanatórium. Másik jelentős gyógyintézetünk a *Vöröskereszt kórház*.

A kórház bérbevételenek oka az volt, hogy a kórházak, klinikák és egyéb gyógyintézetek állandó túlszűfolttsága miatt az intézet nagyszámú kórházi betegeit sokszor csak nagy nehézséggel tudta elhelyezni. Célja pedig az, hogy az intézet az általa kezelt kórházban tagjainak jobb ellátást óhajtott biztosítani a közkórházi és klinikai ápolásnál.

A Vöröskereszt-Egylettel kötött szerződés értelmében az intézet a kórházat 1925. évi március hó 1-től 30 évre vette bérbe.

Biztosítja a szerződés azt is, hogy a kórház üzembehelyezése, fejlesztése, bővítése érdekében szükséges tatarozási és építkezési munkálatok költségei a bérlet megszűnése esetén az intézetnek nagyrészen megtérüljenek.

A Vöröskereszt-Egylet ugyanis a bérleti szerződés, illetőleg az annak alapján létrejött kölcsönös megállapodás értelmében a beruházások összegéből a bérlet megszűnése esetén 5 év után 80%, 20 év után 60%, 30 év után 50%, a kezdő tatarozások költségeiből pedig 5 év után 50%, 20 év után 33.33% térítést köteles adni.

A kórházat az intézet igen elhanyagolt állapotban, 28 beteggel vette át. Az átvételkor csak egy szanatóriumi és a sebészeti pavillon volt üzemben, mely utóbbiban a sebészetet kívül a belgyógyászat, urológia és nőgyógyászat volt összehúfolva. Az intézet kitartó munka után és jelentékeny anyagi áldozatokkal a kórházat rendbehozta.

De az egyes osztályokat nemcsak az eredeti állapotnak megfelelően állította vissza, hanem ahol kellett bővített, hozzáépített, műtöket rendezett be és a kórházi ápolás teljessége érdekében új osztályokat is szervezett.

A Vöröskereszt kórháznak az átvételkor a szanatóriumi pavillonokon kívül sebészeti-, nőgyógyászati-, urológiai- és belgyógyászati osztályai voltak. Az intézet régi

épületek (raktárak) átépítésével szaporította a kórház helyiségeit s ezekben orr-, torok-, gége- és fülgyógyászatot, továbbá gyermekgyógyászatot, Röntgen intézetet stb. rendezett be. A kórház üzembehelyezési munkálatainak kapcsán a fizikotherápiás intézetet elektromechano és hydrotherápiás osztállyal gyarapította s a vegyi- és górcsövi laboratóriumot ugyancsak az intézet szerelte fel.

Az átalakítási, berendezési és szervezési munkálatok befejezése után az intézet 1926. évi június hó 2-án a Vöröskereszt kórházat ünnepélyesen átadta a forgalomnak. A megnyitás ünnepélyén, melyen a közélet számos kiválósága megjelent, Kormányzó úr Ö Főméltóságát néhai dr. Vass József népjóléti és munkaügyi miniszter úr képviselte. A látottak és tapasztaltak az ünnepély résztvevőinek legteljesebb megalégedését és elismerését váltották ki. A feledhetetlen szép ünnepélyes aktus filmfelvételen is megörökítettett.

A kórházmegnyitó ünnepély rendezésével az intézetnek főképpen az volt a célja, hogy a kórház, illetőleg szanatóriumra a tagokon kívül a nagyközönség figyelmét is felhívja. Ezt a célt szolgálta az akkor kiadott művészi kivitelű prospektus és plakát is.

Az intézetnek ugyanis az is célja volt, hogy a kórházat és főképpen a szanatóriumi osztályokat a tagok alapszabályban biztosított igényeinek kielégítése után a magyar középosztály számára is hozzáférhetővé tegye. A széleskörű érdeklődés és a nagy igénybevétel az intézetet a kórház további fejlesztésére indította. Ennek megfelelően a Röntgen-laboratóriumot alkalmasabb és tágabb helyiségekben a legmodernebb készülékekkel szereltette fel. A szív funkció-képességének és a szív-izom állapotának vizsgálatára electrocardiograph készülékkel laboratóriumot rendezett be. A diétás kezelésre szoruló betegek részére pedig diétás konyhát állíttatott föl.

A Vöröskereszt kórház és szanatórium Budapest I. kerületében, Buda egyik szép és egészséges magaslati részén a Győri-út, Alkotás- s Csörsz-utcák által határolt 8.4 katasztrális hold területen, gyönyörű parkban fekszik, melynek levegője a körülvevő budai hegyek vegetációja folytán állandóan egészséges, por- és szélmentes. A gyógyintézet a 27 számú villamossal közvetlenül, a Krisztina-térről pedig a 4 számú autóbusszal könnyen elérhető.

A kórház jelenleg a következő közös kórtermi osztályokkal működik: sebészet, nőgyógyászat, urológia, belgyógyászat, orr-, torok-, fül- és gégegyógyászat, gyermekgyógyászat.

Befogadóképessége 240 ágyhely, amelyből 70 ágyhely az I. és II. o. (polgári) szanatóriumra, 170 pedig közös kórtermi osztályokra esik.

A kórház egészségügyi szolgálatát az igazgató-főorvos, aki egyszersmind osztályos főorvos is, 8 osztályos főorvos, 8 alorvos, 2 segédorvos és 5 bejáróorvos látja el.

Az ápolási szolgálatot 22 szerzetesrendi és 33 világi ápolónő teljesíti. Az utóbbiak között vannak azok a B. listás postatisztviselőnők, akik részére 1926-ban az intézet a kórházban külön ápolónői tanfolyamot állított, s akik a kétéves elméleti és gyakorlati tanfolyamot sikeresen el is végezték és kitűnően beváltak.

A gyógyintézet tulajdonképpen három részből áll: a szanatóriumból, a polgári szanatóriumból (kórházi különszobák) és a kórházi közös kórtermekből.

A szanatóriumi betegek részére kényelmes, az egészségügyi követelményeknek megfelelő, tiszta s a higiéné minden biztosítékával berendezett egy-, két- vagy háromablakos különszobák, valamint erkélyek, társalgók, sétányok, kerti nyugágyak állnak rendelkezésre. Minden szanatóriumi szobában rádió van felszerelve.

A szanatóriumi beteg tetszés szerint akár saját magánorvosával, akár a gyógy-

intézet szakorvosával kezelte magát s orvosával mindkét esetben közvetlenül állapodik meg a díjazás felől.

A szanatóriumban a díj a szoba fekvése, és nagysága szerint naponta 14 és 18 pengő. Ebben az összegben bennfoglaltatik naponta ötszöri étkezés, fűtés, világítás, ágynemű, mosás és ápolás. Külön kell fizetni a különleges gyógykezelési díjakat (Röntgen, Zander, gyógyfürdők stb.), továbbá az étlaptól eltérő esetleges külön rendelkezéseket, a gyógy- és kötszereket. A diétás ételmezejért a kórház napi 2 pengő pótdíjat, a fűtésért pedig téli időszakban a napi ápolási díj 5%-át számítja fel. Műtét esetén műtőszoba használati díj fejében egy napi szanatóriumi ápolási díjat kell fizetni.

A beteggel egy szobában fekvő kísérő (hozzátartozó) naponta 10 pengőt fizet a betegével teljesen azonos ellátásért.

A szanatóriumi pavillonban szülészeti osztály is van szülőszobával. Az intézet a szanatóriumi és polgári szanatóriumi szülészeti mellett 4 ágyas szülészeti szobákat is rendezett be. E szülészeti osztályon az ellátás 10 napra 150.— pengő, mely összeg az ápolási, orvosi, szülészeti, szülőszoba használati, assistentia díjakat, valamint az elhasznált anyagok árát is magában foglalja. A 10 napon túli esetleges ápolás díja napi 8 pengő. A szülészeti osztály színvonalának megfelelően a szülők polgári szanatóriumi ápolásban részesülnek. Az új szülészeti osztály különösen azokra a tisztviselő tagjainkra jelent előnyt, akiknél szülés esetén a betegbiztosító által folyósított anyasági segélyből a kórházi költség nagyrésztben vagy egészben megtérül.

A két- háromágyas polgári szanatóriumi, vagyis kórházi különszobákat arra igényt tartó tagjainkon és más betegbiztosító intézeti tagokon kívül középosztálybeli betegek, ú. m. közalkalmazottak, bírák, papok, magántisztviselők, valamint katonatisztek, rendőrtisztek részére tartjuk fenn.

A betegbiztosítás keretén kívül álló *polgári szanatóriumi beteg* részére az ellátás díja naponta 12 pengő. E díj ellenében a betegek négyszeri étkezést (reggeli, ebéd, uzsonna, vacsora), fűtést, világítást, ágyneműt, mosást s ápolást kapnak. Az orvosi (műtéti) díj beteg és orvos között szabad megállapodás tárgya.

A betegbiztosító intézetek által beutalt betegek ellátása ezen az osztályon közös kórtermi ételmezejjel naponta 10 pengő. Az intézeti beutalón vállalt ápolási díjat a kórház ebbe az összegbe betudja. A napi orvosi látogatási díj 4 P. Művi beavatkozás esetén kisebb műtétért 40 pengő, közepes műtétért 80 pengő, nagy műtétért pedig 160 pengő díjat fizetnek. Műtőszoba használatáért és az elhasznált gyógy- és kötszerekért kisebb műtétnél 13 P, közepes műtétnél 25 P, nagy műtétnél 50 P számítunk fel. Külön kell fizetni, mérsékelt tarifa szerint, a különleges gyógykezelések (Röntgen, Zander, laboratórium, hydrotherápia stb.) díjait is.

A polgári szanatóriumi beteget is kezelheti a saját orvosa, ehhez azonban a kórház igazgató-főorvosának engedélye kell.

Az intézet a jelenlegi súlyos gazdasági viszonyok között is hozzáférhetővé óhajtott tenni postás tagjainak a polgári szanatóriumi (különszobás) kezelést, ezért részükre az összes díjakat lényegesen mérsékelte. Az ápolási díjat közös kórtermi ételmezejjel naponta 10 pengőben állapította meg, amiből 7 pengőt az intézet térít, úgyhogy a tag tényleges ápolási költsége csupán napi 3 pengő. A napi orvosi látogatási díj 2 pengő. Ezenkívül a kórház a fentebb felsorolt műtéti díjaknak csak a felét, a különleges gyógykezelések (Röntgen, Zander, laboratórium, hydrotherápia) díját pedig a közös kórtermi tarifa szerint számítja fel. További kedvezmény az intézet tagjai részére, hogy a műtőszoba használatáért ép úgy, mint a közös kórteremben semmi díjat sem tartoznak fizetni.

A polgári szanatóriumi osztályokon a fűtési díj a napi ápolási díj 5 százaléka, a diétás étkezés díja pedig napi 1 pengő.

Borraláló rendszer a kórházban nincs. A kiszolgálásért a szanatóriumi betegek az alapdíj és a különleges szolgáltatások díja után 5% kiszolgálási díjat fizetnek. A kiszolgálási díjból befolyó összeget a kórház a postai üzemi jutalékrendszer elveihez hasonlóan teljes egészében a betegeket kiszolgáló személyzet közt havonta szétosztja.

A kórházi közös kórtermekben az ápolási költség nem intézeti tagoknak napi 8 P. Az ott elhelyezett ilyen betegek díjmentes orvosi ellátásban s ápolásban és napi háromszori étkezésben részesülnek, de az egyszerű gyógyszerek árának 20 százalékát fizetik. A diétás élelmezés díja napi 50 fillér. A közös kórtermi betegek gyógykezeléséből kifolyóan a különleges gyógykezelések és műtét esetén az elhasznált kötszerek minimális díjain kívül semmiféle más díjat nem fizetnek.

A kórházba utalt intézeti tagok ápolási díja a beutalás illetve alapszabályszerű idő tartamára a betegségi biztosító intézetet terheli. Kötszerdíjat az intézeti tagok nem fizetnek.

A kórházi osztályok a szanatóriumi osztályokhoz hasonlóan szintén elsőrendűen berendezett és felszerelt pavillonokban vannak elhelyezve. A közös kórtermek 6—7 és 11 ágyasok. A betegek összehelyezése körüli kívánságok lehetőleg figyelembe vétetnek.

A más betegségi biztosító intézetek szabályszerű kórházi utalványait, a beutaló intézetek által vállalt napi ápolási díjak erejéig, a kórház az ápolási díjakra betudja.

Kórházunk, mint magánkórház, a legsürgősebb első segélynyújtáson kívül ingyenes gyógykezelésben részesíteni senkit sem köteles. Hevenyfertőző betegségekben szenvedők és elmebetegek a kórházba egyáltalán nem vehetők fel.

A Vöröskereszt kórház jogviszonyát a m. kir. népjóléti és munkaügyi miniszter úr 57.349/928. II. o. sz. rendeletével jóváhagyott kórházi szabályzat szabályozza.

A kórház ügyvitelle jogi és gazdasági vonatkozásban az intézeti igazgató, egészségügyi, orvosi és betegápolási vonatkozásban az igazgató-főorvos feladata.

A kórház teljes üzemképességének helyreállítása után az intézet az ápolószemélyzet nyugellátását a postamesterek és postamesteri alkalmazottak országos nyugdíjegyületénél biztosította. Az öregség, rokkantság, özvegyesség és árvaság esetére szóló 1928. évi XL. tc. pedig 1929. év január hó 1-től, az orvosi kar kivételével, a kórház egyéb személyzete számára is nyugdíjjogosultságot biztosított.

A kórház életképességéről a betegforgalom állandó emelkedése és az igénybevétel mérve tanuskodik leginkább.

A kórház átvételétől 1931. évi június hó 30-ig, tehát hat év alatt a gyógyintézetben összesen 18.765 beteg ápolatott 359.739 ápolási napon. Az ápoltak közül 10.277 intézeti tag volt 228.329 ápolási nappal. A tagok részéről az igénybevétel aránya tehát beteglétszámhoz viszonyítva 53.4%, ápolási napokban pedig 63.5% volt. A betegforgalom az előző évhez viszonyítva a kórház működésének 2. évében 50.7 százalékkal, 3. évében 19.6 százalékkal, 4. évében 11 százalékkal, 5. évében 14 százalékkal, 6. évében pedig 2.7 százalékkal emelkedett.

A működés első 6 éve alatt fekvőbetegeken összesen 12.427 műtétet hajtottak végre. A műtétek számából 41.2% a fül-, orr-, torok- és gégeosztályra, 35.5% a sebészeti osztályra, 11.5% a nőgyógyászati osztályra, 7% az urológiai osztályra, 4.8% pedig az idegen orvosok által végzett művi beavatkozásokra esik. A szülések száma 404 volt. A különleges vizsgálatok és kezelések eredményében a labora-

tórium 28.232, a Zander, 61.857, a hydrotherapia 49.321, a Röntgen 28.219, az electrocardiograph pedig 1022 esettel szerepel.

Budafoki tüdőbeteg megfigyelő és gyógykezelő intézet. Harmadik gyógyintézetünk, a budafoki gyógyintézet ismertetésére térek most át.

Intézetünk működésének első éveiben ágyhely hiányában tüdőbetegeinek csak kétötöd részét tudta elhelyezni a József kir. herceg szanatóriumi egyesület debreceni, gyulai és budakeszi szanatóriumában. Ez indította az intézetet arra, hogy a légzőszervi bántalmakban szenvedő tagok intézeti gyógykezelésére alkalmas gyógyintézetet állítson fel. Körültekintő és alapos előkészítés után az intézet megvette Budafokon a szép parkkal körülvett, klimatologiai és építési szempontból a kitűzött célra alkalmas Sacelláry-kastélyt s azt szanatóriumká alakította át. Ugy a megvételhez, mint az átalakításhoz és berendezéshez szükséges költségek a népjóléti és munkaügyi miniszter úr hozzájárulásával az intézet első évi kezelési feleslegéből nyertek fedezetet.

Ez a gyógyintézet a budafoki Sashegy délkeleti lejtőjén 5.7 kat. hold területen, a tenger színe fölött 142 méter magasságban fekszik. Kedvező délkeleti fekvése biztosítja a jelentékeny insolációt. Az uralkodó szelek lakatlan terület (Kamaraerdő) irányából jönnek, ezért levegője por- és füstmentes. Gyógyintézetünknek magaslaton való elhelyezése különösen szerencsés, ami leginkább télen figyelhető meg, midőn a környéken levő völgyekben köd ül és a parkunk napfényben ragyog. A sok napfény, továbbá a levegő szárazsága különösen fontos gyógytényezők, mert a nap sugarai ha azok száraz, tiszta levegőn hatolnak keresztül, a beteg ellenálló-képességét fokozzák, különösen a légutak hurutjaiban szenvedőknél.

A gyógyintézetben rendszeresített 50 férőhely mindkét nemhez tartozó betegek részére egyenlő arányban áll rendelkezésre. Egy ágyra eső alapterület 6.8 m² és 26 légméter. A gyógyintézet betegszobái keleti és déli fekvésűek. A betegek az időjárás és évszakhoz igazodva, egy üvegezett és két nyitott erkélyen, illetőleg a parkban levő két fekvőcsarnokban végezhetik kúrájukat.

A gyógyintézet fürdőszobákkal, központi fűtéssel, hydrotherápiás helyiséggel, Röntgen-készülékkel és laboratóriummal van felszerelve.

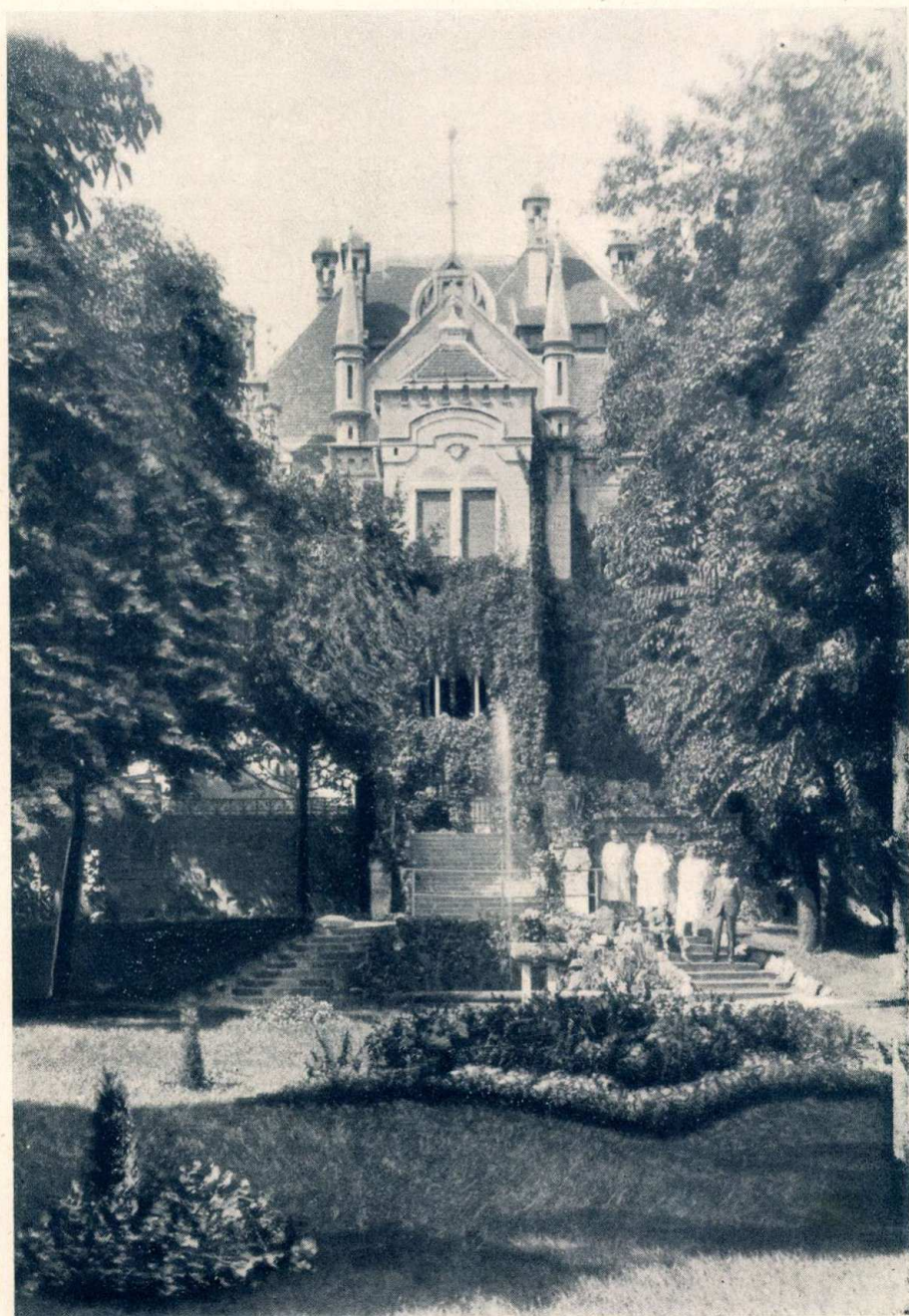
Ez a gyógyintézetünk 1926. év június hó végén nyílt meg és működéséhez „postás tüdőbeteg megfigyelő és gyógykezelő intézet” címmel a népjóléti és munkaügyi minisztérium az engedélyt minden korlátozás és lényegbeli változtatás nélkül megadta. Csupán azt az óhaját nyilvánította, hogy határidőhöz nem kötve, a netán mutakozó fertőző betegek részére kisebb elkülönítőt állítsunk fel, ami azóta meg is történt.

Az egészségügyi szolgálatot a gyógyintézetben 1 főorvos és 1 alorvos látja el, a betegápolást pedig 2 ápolónő végzi.

Ebben a gyógyintézetünkben 1926. évi július hó 1-től 1931. évi június hó 30-ig 614 férfi és 1048 nő ápolatott. Ezek közül tag 964, biztosított családtag 692, idegen beteg pedig 6 volt. Az ápolási napok száma összesen 83.403.

Köztudomású, hogy a tüdőszanatórium működésében mily fontos szerepe van az élelmezésnek. Ezért a gyógyintézet állandóan nagy gondot fordított arra, hogy a legtöbbnyire étvágytalanságban szenvedő betegeknek is súlygyarapodást érjen el. A gyógyintézet naponta kb. 4500 kalória értékű élelmet szolgáltatott ki minden egyes betegének.

Tüdőbeteggyógykezelő intézetünk beteganyagának kezelésében orvosaink általában a más, hasonló intézetekben bevált módszert követték. A gyógyeredmény nagyon jónak mondható, mert általában a betegek 96–70%-ánál sikerült a kívánt

A betegbiztosító intézet budafoki tüdőkezelési épülete.

Parkrészlet a budafoki tüdőkezelő intézetben.

gyógyhatást elérni. A súlygyarapodások kielégítőek voltak. A betegek legnagyobb százaléka 6 kg-ot gyarapodott. Előfordult azonban 15 kg-os súlygyarapodás is.

Budafoki intézetünkről kiváló szakemberek állapították meg, hogy az a kitűzött célnak nemcsak tökéletesen megfelel, hanem egyike az ország legszebb gyógyintézeteinek. A betegbiztosító azzal, hogy a tuberkulózis elleni küzdelem szolgáltatásban e gyógyintézetet létesítette, nemcsak a tagjainak, hanem a közegészségügynek is felbecsülhetetlen szolgálatot tett.

[Végszó.] A posta egészségügyi intézete, ennek szabályzata, igénybevételének módja, majd az egyes ilyen intézményeinknek ismertetése egyébként oly tág teret nyújt az írásra, hogy azt egy cikk keretében megfelelő mederbe összeszorítani és szükíteni talán nehezebb feladat, mint mindent előadni. Minden kérdés, minden mozzanat egy rendszeresen megszervezett nagy egésznek szoros alkotó része és ép ezért a beavatott nehezen tud az elmondandók tömegéből lehetőleg minden érdekset előadva, kerek egészet nyújtani.

Írásomban az a cél lebegett előttem, hogy kartársaimnak ne csak betekintést nyujtsak értékes, nagy intézetünk belső ügyeibe, de egyuttal felvilágosítással és útmutatással is szolgáljak, miképpen lehet ennek az intézetnek a betegek számára a szeretet és segítség készségével kitámasztott kapuján zökkenő, bosszúság, ide-oda kapkodás nélkül, könnyen bejutni.

Megnyugtathatna, ha tudnám, hogy célomat megközelíteni sikerült.

Intézeteink egy-két fényképfelvételét a szöveg megfelelő oldalai mellett mutatjuk be.

A postásság tuberkulózis elleni védelméről.

Irta: DR. MÁTÉFY LÁSZLÓ, a m. kir. posta betegbiztosító intézeténél a tüdőbetegségek főorvosa.

De la protection des postiers contre la tuberculose.

Par le Dr. Ladislas Mátéfy, médecin-chef pour les maladies pulmonaires à l'Institut d'assurance pour cas de maladie des Postes roy. hongr.

L'auteur, après avoir exposé les données statistiques concernant les maladies pulmonaires, démontre les modes d'y remédier, savoir: amélioration des conditions sociales, prophylaxe et traitement médical.

De même, il expose son projet tendant à trouver le moyen de centraliser les postiers atteints de maladie contagieuse, mais capables de travailler, dans des bureaux où les agents ne doivent pas entrer en contact avec le public.

Milyen mértékben terjedt el a tuberkulózis a postásság körében? Erről a kérdésről pontos felvilágosítást csak a tuberkulózis kataszter felvétele után tudnánk mondani. A német birodalmi postaminisztérium kérdőíveket küldött az alárendelt hivatalokhoz s ezekből a következő statisztikát nyerték:

1929-ben tuberkulózisban szenvedett 0.72% férfi és 0.76% nő.

1930-ban tuberkulózisban szenvedett 0.82% férfi és 1.09% nő.

Új megbetegedés 1929-ben 0.14%; 1930-ban 0.29%

Meghalt 1929-ben 38 egyén; 1930-ban 64 egyén.

A német birodalmi postaalkalmazottak száma: 1929-ben 241.795, 1930-ban 240.751.

1930-ban rosszabb volt a helyzet, mint az előző évben. *Nemcsak a betegek, hanem a halálesetek száma majdnem a kétszeresére emelkedett.*

A Deutsche Post szerint ennek a rosszabbodásnak az alacsony fizetések, a szolgálati túlterhelés, a túlzásba vitt üzemi racionalizálás, az egészségtelen hivatali helyiségek az okai. Kétségtelen az összefüggés Németország gazdasági helyzetének a rosszabbodásával. E szaklap szerint a helyzet a jövőben még rosszabbodni fog, mert a fokozatos fizetésleszállítások az életnívó egyensúlyát teljesen felborítják. Pedig a német posta nehéz helyzetében is a tuberkulózis gyógyítására sokat fordít. 1929-ben 960.000; 1930-ban pedig 955.000 márkát fordított a tüdőbeteg postások gyógyítására.

A magyar postásság tuberkulózis viszonyairól a vezetésem alatt álló tüdőbeteg gondozó-intézet feljegyzései alapján néhány adatot közlök. Hangsúlyozom, hogy kifogástalan adatokat csak a tuberkulózis-kataszter felvétele után fogunk megállapíthatni.

A jelenleg rendelkezésünkre álló adatok alapján közölhetem, hogy a magyar postásságnál a viszonyok sokkal kedvezőbbek, mint Németországban; a tuberkulózis megbetegedések és halálesetek száma nálunk fokozatosan csökken.

Betekintést nyerünk a tuberkulózis viszonyainkba, ha azt nézzük, hogy hány súlyos fertőző beteg jelenik meg rendelésünkön és hányat helyezünk el a különböző, kezelésünk alatt nem álló szanatóriumokban. A posta budafoki szanatóriumába súlyos, fertőző beteget nem helyezünk el, ez az intézet a kezdődő folyamatok részére van fenntartva.

1928—29. évben 141

1929—30. „ 161

1930—31. „ 98

súlyos, fertőző beteget helyeztünk el a budakeszi, debreceni és gyulai szanatóriumokban. *A súlyos, fertőző betegek létszáma az elmúlt évben az előző évekhez képest körülbelül a felére csökkent.* Határozottan állíthatom, hogy Magyarországon a postásság tuberkulózis viszonyai aránylag jobbak, mint az egyéb társadalmi osztályoké, pedig a postásság a közhivatalok és üzemek között a legrosszabb szociális helyzetben van. Hogy kellően tudjuk méltányolni ezt, vessünk egy pillantást az alanti statisztikára, mely szerint Magyarország a nemzetközi tuberkulózis-statisztikában még mindig a legszomorúbb helyen áll (100.000 lakosra számított haláleset):

Új Zeland 49, Dánia 75, Egyesült-Államok 81, Kanada 84, Németország 93, Hollandia 94, Belgium 97, Anglia 97, Spanyolország 133, Svájc 140, Görögország 173, Franciaország 175, Csehszlovákia 194, Ausztria 198, Magyarország 222, Finnország 254.

Magyarország még mindig 2—3-szor nagyobb halálozással adózik, mint a nyugati államok. Magyarországon minden órában 2 emberéletet követel a tuberkulózis. Utolsó helyen állunk úgyszólván, csak némi vigasztalás a postásság részére, hogy nálunk ez a betegség csökkenőben van. Legalább is az 1931. év végéig. Félelemre ad

azonban okot, hogy az 1931. év közepétől jelentkező gazdasági válság és a nyomában járó szociális nyomorúság ezt a javulást valószínűleg meg fogja akadályozni. Tuberkulózisnál ugyanis a szociális viszonyok javulásával párhuzamos a megbetegedések számának a csökkenése. Jelenleg már párhuzamot lehet vonni a háború alatti állapotokkal. A különbség csak az, hogy míg a háború alatt megfelelő táplálkozás, ruházat és lakás pénzért sem volt kapható, ma mindenképpen megfelelő mennyiség áll rendelkezésre, az emberek nagy többsége azonban a fizetések és a keresetek csökkentése miatt megszerzeni nem tudja. Emiatt kénytelenek leszállítani igényeiket, olcsó, nem tápláló ételeket fogyasztva, olcsó, szűk és sötét lakásokba hurcolkodnak; gondok között élnek. Mindez kedvez a tuberkulózisnak. Magyarországon a háború sanyarú éveinek reakciójául a halálozás (tuberkulózisban) 1918. évben 354 volt, utána a szociális viszonyaink javulásaként lecsökkent 1929-ben 222-re, mint azt a fenti táblázat mutatja. A most jelentkező gazdasági világválság és ennek gyógyítására nálunk alkalmazott „szanálási intézkedések” azonban már előrevetik árnyékukat.

Mi azonban a postásság szociális helyzetén változtatni nem tudunk, szükséges tehát oly intézkedések megtétele, melyekkel védekezni tudunk a szociális nyomorral karöltve járó bacillus tuberculosis támadása ellen.

Minden tuberkulózissal foglalkozó szakember egyetért abban, hogy ennek a betegségnek a szanálására három mód van és ezeknek együttes alkalmazása természetesen a legcélravezetőbb:

A) Szociális viszonyok javítása, B) Prophylaxis (megelőzés). C) Gyógykezelés.

A szociális viszonyok javítása bár nem orvosi probléma, mégis bizonyos tanácsokkal valamit lehetne javítani a helyzeten a következő irányelvek szem előtt tartásával. Propaganda ismertetéseket kellene tartani a racionális táplálkozásról, a táplálékok gazdaságos elkészítéséről, hogy annak értékét a szervezet tökéletesen kihasználja; olcsó, de nálunk szokatlan táplálékok forgalombahozataláról. Az olcsó, tehát szűk lakás lehető hygiénes berendezéséről, a takarékosan racionális háztartásról és a vele összefüggésben levő kérdésekről. Nagyon kevés azonban az, amit ily módon a szociális helyzeten javítani tudunk, ezen a téren különböző előítéletekbe annyira beleütközünk, hogy az eredmény nagyon kérdéses.

A prophylaxis (megelőzés) a tuberkulózis elleni küzdelem főfegyvere. A modern orvostudomány a betegség megelőzésére törekszik. E téren három feladata van: 1. A betegség korai felismerése és gyógyítása. 2. A masszív (erős és gyakori) fertőzés elleni védelem. 3. A fertőző betegek elkülönítése az egészségesektől.

Van-e mód arra, hogy a postásságnál ezeket az intézkedéseket gyökeresen végrehajtsuk? Igen, van rá mód, hogy anyagi áldozatok hozása nélkül a már meglévő tuberkulózisvédelmi szerveinkkel a tüdőbeteg gondozó-intézettel és a budafoki szanatóriumunkkal ezeket a kérdéseket radikálisan megoldjuk. Előbb azonban az ellenség pontos hadállásaival kell tökéletesen tisztába jönnünk. *A fertőző forrást,*

mely mindég a beteg ember, kell kikutatnunk. A posta egész személyzeténél fel kellene venni a tuberkulózis katasztert. Fokozatosan mindenkit át kellene vizsgálni és pedig először a tuberkulóztól legjobban tenyegettetteket. Akik túlszűfolt, egészségtelen hivatalokban dolgoznak, szűk antihigiénés lakásban élnek és alacsony fizetési osztályokba vannak besorozva. Kétséggkívül ebben a kategóriában van a legtöbb beteg. Megjegyzem, hogy a tuberkulózis nemcsak a fiatalabb kor betegsége, a 40. életéven túl is sok a fertőző beteg. A gondozó-intézetek kimutatása szerint a betegek háromnegyed része nem tudja, hogy gümőkóros és emiatt az orvost nem is keresik fel betegségük kezdetén, hanem csak akkor, midőn a közismert tünetek már kifejlődtek. A nyílt fertőző tuberkulózt kezdeti stádiumában sokszor még a szakorvos is nehezen ismeri fel, igen sokszor csak Röntgenvizsgálattal és köpet-vizsgálattal lehet a betegséget megállapítani. Wieroorszky a brémai rendőrlegénységet, mindazokat, akiket az orvosi vizsgálat egészségesnek és kitünő kondícióban levőnek talált, Röntgennel átvizsgálta és közöttük 0.5% nyílt fertőző tuberkulózt talált. Mennyi lehet a fertőző tuberkulózis a rosszlevegőjű hivatalokban dolgozók között? Ezt pontosan csak sorozatos szakorvosi és Röntgen-vizsgálattal lehet megállapítani; e vizsgálatokat a posta megbiztosító-intézet mai berendezése mellett tökéletesen el lehetne végezni.

Az évenként egyszeri, Röntgen-vizsgálattal összekötött szakorvosi vizsgálatot feltétlenül szükségesnek tartjuk, hogy a kezdődő tüdőbajt alkalmas időben gyógykezelésbe vehessük, akkor, amidőn még majdnem 100%-ban gyógyítható. A megfelelő időben megkezdett gyógykezelés majdnem minden esetben megakadályozza a folyamat nyíltsá, azaz fertőzővé válását.

A munkaképes fertőző tüdőbetegek elkülönítése a postásság tuberkulózis-szanálásának a legnehezebb problémája. Az elkülönítés alapjául szolgálna a pontosan felvett tüdő-kataszter. A tuberkulózis évekre terjedő betegség. Még a halállal végződő nem gyógykezelt esetek átlagos időtartamát is 5—6 évre tehetjük. Súlyos tüdőbeteg évekig lehet munkaképes, legfeljebb csak időnkint csökkent munkaképességű. Az ilyen beteg, félvén a nyugdíjaztatástól, vagy az elbocsátástól, nem marad ki a hivatalból, rendkívüli kintartással dolgozik. Ezek az egyének rejtik magukban a legnagyobb veszélyt a velük egy helyiségben dolgozó egészségesekre. Elkülönítésük égetően szükséges az egészségesek érdekében. Legegyszerűbb volna a nyugdíjaztatásuk, azonban egyrészt sok ilyen beteg nem is kerül hivatalos tisztí orvosi vizsgálatra, másrészt betegségük oly természetű, hogy néhány év alatt teljes gyógyulásuk remélhető. *Egy másik radikális megoldás az lenne, hogy a tüdőbetegét mindaddig szanatóriumban tartsuk, amíg fertőzőképességét el nem veszti.* Ez azonban a gyakorlatban talán soha sem vihető keresztül, mert esetleg 1—2 év volna szükséges a gyógyuláshoz, illetve a fertőzőképesség elvesztéséhez. Jelenleg a posta csak 3 hónap gyógykezelést vállal a tagoknál, családtagnál pedig csak 4 hetet.

Első pillanatra kivihetetlennek látszó tervem volna a fertőző munkaképes betegekkel. A tervet a posta sokágú munkaköre és admi-

nisztrációs szervezete miatt nehezen lehetne megvalósítani. Ezúton kérek tanácsot, hogyan lehetne és hol lehetne oly hivatalokban összpontosítani, illetve szeparálni e munkaképes egyéneket, ahol felelőssel nem foglalkoznak és ahol a kezükből kijövő akták és egyéb tárgyak esetleg fertőtlenítvé (ami könnyen megoldható!) kerülnének forgalomba vagy az irattárba. Talán utalványleszámolóhivatal, anyagraktár, számvéveségi-hivatal jöhetne szóba, oly hivatalok, melyeknek dolgozó helyiségei higiénikus berendezésűek, tágasak, jól szellőztethetők és tiszta levegőjű városrészben vannak. A vidéki postaigazgatóságoknál is talán akadnának oly szeparált hivatalok, ahol ez az elkülönítés végrehajtható lenne. Az ilyen osztályokon végzett munka a könnyű szolgálat jellegével birna és a kedvező körülmények között dolgozóknak a tüdőfolyamatára rendkívül jóhatású volna. Ide helyeznénk el azokat is, akik tüdőtöltésre (mesterséges légmellkezelés) szorúlnak. Ezeknek a száma mindenképp nő, jelenleg a betegbiztosító tüdőgondozójában körülbelül 25—30 ilyen beteget kezelünk, 10—15 pedig vidéki klinikai városokban áll gyógykezelés alatt. Számuk egyre növekszik. Ez a gyógykezelés rendkívül hatásos, az eddigi gyógykezeléssel reménytelen eseteknek körülbelül 70%-ában tökéletes gyógyuláshoz vezet. A vidéki betegek jelentékeny részénél azonban ez a gyógymód nem alkalmazható, mert a lakóhelyük közelében nincs oly intézet, vagy speciális orvos, aki ezt az 1—2 évig tartó gyógykezelést el tudná végezni. *Sok emberéletet tudnánk megmenteni, ha e gyógykezelésre szorulókat valamely budapesti hivatalba szeparálva el tudnánk helyezni és alkalmat adnánk ezáltal gyógykezelésükre.*

Tudomásom szerint még nincs példa egy nagy üzem keretén belül a munkaképes fertőző betegek elkülönítésére. *A magyar posta vezetősége ennek a nehéz kérdésnek a megoldásával úttörő munkát végezne és példát szolgáltatna a külföld részére is a tuberkulózis-probléma racionális megoldására.*

E terv kivitele a mai gazdasági válságban is végrehajtható, mert hisz semmiféle anyagi megterhelésbe nem kerül. Más megoldás, mely az egészséges emberek védelmét szolgálná, a jelen viszonyok közt, el sem képzelhető. E tervem végrehajtásának egyetlen, sajnos, talán leküzdhetetlen akadálya az emberek nagyobb többségének helytelen irányban kifejlődött tuberkulózis félelme és e betegségnek oktalanul megbélyegzést jelentő mivolta lehet.

A tuberkulózis gyógyítható betegség, már a nagyközönség sem tartja gyógyíthatatlannak; mindenkinek van már tudomása súlyos tüdőbeteg teljes meggyógyulásáról hosszabb szanatóriumi kúra után. Mindjobban előtérbenyomul azonban a tuberkulózisnak sebészi eljárással (légmell-töltés, phrenicus-műtét, tüdőplomba) való gyógyítása. Mint már előbb említettem, a reménytelen, súlyosabb eseteknek körülbelül 70%-át meg lehet menteni légmell-töltéssel. Ha korai stádiumban kerül a beteg megfelelő gyógykezelésbe, amely legjobban szanatóriumban végezhető el, még sokkal nagyobb százalékban mutatkozik a gyógyulás. A tüdő-kataszter felállításával az a célom, hogy a fertőző beteget minél előbb kiemelhessük a környezetéből; továbbá a kezdődő tüdőfolyamat minél előbb gyógykezelés alá ke-

rüljön. A fertőző betegek elkülönítésével pedig az új infekciót és megbetegedéseket úgyszólván teljesen elkerüljük.

A magyar postásságnál, mint azt a cikkem elején kimutattam, az utóbbi évek alatt sokat javultak a tuberkulózis viszonyok. A súlyos megbetegedések száma a múlthoz képest felére csökkent, holott például a német postásságnál, melynek gazdasági viszonyai a miénkéhez legjobban hasonlíthatók, fokozódik a tuberkulózis betegek száma. A javulás kétségkívül összefüggésben van a magyar posta tuberkulózis-védelmi intézményeinek a működésével, amely eddig is a tuberkulózis minél korábbi stádiumában való gyógykezelésére irányult a budafoki szanatórium üzembehelyezésével. Jelenleg az az eljárásunk, hogy akinél a tuberkulózis kezdeti tüneteit megállapítjuk, ezt a lehetőséghez képest minél előbb a nevezett szanatóriumba utaljuk gyógykezelésre.

Minden reményünk megvan arra, hogy a fokozódó gazdasági bajok dacára, jelentékeny visszaesés nem fog a közel jövőben sem mutatkozni; tuberkulózis-védelmi szerveinknek további kiépítésével pedig a szociális nyomor káros hatását ki tudjuk egyenlíteni.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

A francia posta kölcsöne. A francia parlament felhatalmazta a francia postát 2.600 millió frank belföldi kölcsön felvételére. A kölcsön $4\frac{1}{2}$ százalékos, adómentes, névre szóló értékpapírok alakjában került a pénzpiacra. Kamatterheit a posta viseli. A visszafizetési terv 27 évre szól és nyerevénykötvények formájában történik. A kibocsátási árfolyam 500 frank névértéknél 496.50 fr. volt. Az aláírási felhívás február 5-én jelent meg. A 2.600 milliós kölcsönből mindössze 500 millió frankot bocsátottak a postai felvevőhelyeken a közönség aláírására, a többit a bankok útján jegyezték le. A kölcsönjegyzést február 20-án zárták le. A kölcsönt túljegyezték. (P. N. 1932 : 57.)

(k. j.)

Megszűnt a francia postaminisztérium. A Laval kormánynak február havában történt lemondása és a Tardieu kormánynak megalakulása meglepetést hozott a francia postára nézve. A takarékoság jegyében alakult új minisztériumban 20 miniszter helyett csak 13 vesz részt; 7 minisztérium — köztötte a postaminisztérium — önállóságát is megszüntették. A postai ügyek legfőbb vezetését a kereskedelemügyi miniszterre bízták. A postaszemélyzet és a szaklapok erővel tiltakoznak a szerintük rossz helyen alkalmazott takarékoság eme formája ellen és hivatkoznak arra a tényre, hogy az európai jelentősebb postainté-

zetek élén mindenütt saját minisztérium áll. Különösen fáj a szaklapoknak, hogy a gazdasági nyomorral küzdő Németország sem szánta reá magát erre a lépésre; de egyébként is lehetetlennek tartják, hogy egyetlen miniszter a kereskedelem ügyei mellett kellő körültekintéssel időt tudjon szentelni a teljes embert követelő posta-ügyek intézésére is. (P. N. 1932 : 58.)

(k. j.)

Horogkereszt feltüntetése a levélborítékon tilos. Érdekes elvi döntést hozott a német postaminisztérium, mikor megtiltotta, hogy a nemzeti szocialista (Hitler) párt postai küldemények burkolatán a pártjelvényt, — a horogkeresztet — feltüntethesse. A párt panaszát a következő indoklással utasították vissza: „Hirdetményeket szabad ugyan a levélborítékon elhelyezni, de a horogkereszt írásbeli közleménynek és nem hirdetési ábrának számít; írásbeli közleményt pedig a Postordnung 21. §-a szerint levélborítékok külsején elhelyezni nem szabad.“ Indokolás szerint a hirdetéseket a gazdasági élet élénkítése, tehát üzletszerzési célokból engedte meg a német posta. De ezek az ábrák nem terjedhetnek túl az üzletszerzés tulajdonképpeni céljain; különösen nem adhatnak a küldemény külsejének személyes közlemény jellegét, amit pl. a feladó politikai meggyőződését hirdető jelvényeknek feltüntetése esetén alig

lehetne elkerülni. Ezzel a tilalommal a német posta megelőzni óhajtja a feladóval esetleg ellenkező politikai nézetű lévők címzették részéről bizonyára tömegesen elhangzó panaszokat, akik méltán tiltakozhatnának az ellen, hogy nekik szóló postai küldeményt használjon a politikai ellenpárt propaganda célokra; ebből állandó torzalkodás, kölcsönös kellemetlenség s a politikai helyzet kiélesedése következne, annál is inkább, mert eddigi megfigyelések szerint ilyen jelvényt díszített borítékokat éppen a politikai ellenfeleknek küldözgetnek nagy előszeretettel. Különösen pedig meg kellett akadályozni a tilalom kiadásával, hogy a pártpolitika a postaszemélyzet közé is behurcoltassék és a kezelőszemélyzet a jelvényt ellátott küldemények soronkívüli vagy késedelmes szállításának szándékosságával legyen meggyanúsítható. (P. N. 1932:58.)

(k. j.)

Az angol posta átszervezésére, mint előző számunkban e helyen hírt adtunk, 320 képviselő által aláírt kérvényben bizottság kiküldését kérték a parlamentben. Most híre érkezett, hogy az angol parlament tényleg parlamenti bizottságot küldött ki az angol posta egész üzemének abból a szempontból történő átvizsgálására, hogy vajjon a posta mai szervezete, üzeme és ügykezelése összhangban van-e a közgazdasági élet és a közönség jogos követelményeivel. A parlamenti bizottság csak politikusokból áll s abban sem a gazdasági élet, sem pedig a postaszemélyzet képviselői helyet nem kaptak. Különösen ez utóbbit a személyzet érdekképviselői már is élesen kifogásolják. (P. N. 1932:58.)

(k. j.)

Az angol postaszemélyzet előléptetési viszonyai sok tekintetben eltérnek a többi európai testvérintézetek személyzetének előléptetési rendszerétől. Eddig a kincstári hivatalonként szervezett 3 tagú bizottság teljesen önállóan hozhatta javaslatba előléptetésre, kinevezésre az arra érdemesnek tartott tisztviselőket. E bizottság a hivatalvezető vagy helyettesének elnöklete alatt a hivatal osztályvezetőiből, rangidősebb tisztviselőiből állott. Ez az előléptetési bizottság a kinevezésre érdemes alkalmazottakról jegyzéket állít össze. E jegyzékbe felvett érdemes tisztviselők időről-időre mint helyettesek nyerneek beosztást, abba a magasabb munkakörbe, hova kinevezeteni óhajtanak. Elért eredményeiket e jegyzékben tartják nyilván. Az előléptetésre érdemes tisztviselőkre vonatkozó adatokat évenként felülvizsgálja és kiegészíti a bizottság.

Ha állás üresedik, a bizottság a jegyzéken szereplő alkalmas tisztviselőt hoz

javaslatba. A kinevezést eszközölő államtitkár nincs kötve a bizottság javaslatához. A bizottság által kinevezésre javaslatba hozott tisztviselő esetleges mellőztetése miatt az államtitkárnál panasszal élhetett, aki azután a panasz jogosságát vagy maga, vagy az előléptetési bizottság útján vizsgálhatta meg. A panaszos igazát személyesen, vagy általa megbízott kartársá által védhette.

Utóbbi időben az alsóházban sok felszólalás történt, hogy kinevezésre érdemes idősebb tisztviselőt, fiatalabb, összeköttetéssel rendelkező alkalmazottak kedvéért mellőzték. Ezért az angol posta a hasonló panaszok elbírálását 1930 óta külön e célra szervezett fellebbezési bizottságok elé utalta. Ennek a fellebbezési bizottságnak csak magasabb tisztviselők lehetnek tagjai s benne helyet foglal az államtitkár által kinevezett tag is. A kinevezésnél mellőzött tisztviselő cenzitál bárhol adta elő panaszát, azzal elsősorban a fellebbezési bizottság foglalkozik. A bizottság döntése a felsőbb fórumot ugyan nem kötelezi, de ha tényleg sérelmet állapítanak meg, a mellőzött tisztviselőt a legközelebb megüresedő helyre hivatalból jegyzik elő és egyébként is módot keresnek a sérelem reperálására. (P. N. 1932:58.)

(k. j.)

Az angol távbeszélő központokban a szolgálatot nappal nők, éjjel — tudvalevően — férfiak, még pedig rendszerint hadviselt, rokkant katonák, esetleg kiszolgált katonai altisztek látják el kivétel nélkül. Az éjjeliszolgálatos telefonkezelők most a munkabírósnál kerestek orvoslást ama panaszukra, hogy részükre a szolgálatot a postaintézet kedvezőtlenebbül számítja, mint a postaszolgálat többi ágazatában.

A helyzet ugyanis az, hogy a levéltovábbításnál foglalkoztatott postaszemélyzetnél az éjjel teljesített szolgálatot egyhettel többre értékelik, mint a nappali munkaórákat. Tehát itt 7 éjjeli munkaóra 8 nappali, tehát 42 órás éjjeli munkahét egyenlő értékűnek vétetik a 48 órás nappali munkahéttel. Ezzel szemben az éjjeli szolgálatot teljesítő férfi-telefonosok hetenként 52 óra helyett 45 órát tartoznak dolgozni s ez a 45 óra mind esti 20 és hajnali 6 óra közé esik.

A munkabírósnál 3, a postaintézethez nem tartozó tagja közül egyet a postaintézet, egyet a férfi éjjeli telefonosok küldtek ki és a két tag választott magának elnököt. E bizottság előtt a posta képviselője a panasz elutasítását a következő érvelés alapján kérte: Az éjjeli telefonosok nem felváltva nappal és éjjel, hanem csak éjjel, tehát akkor teljesítenek szolgálatot, mikor a forgalom tudvalevően minimális; munká-

juk korántsem olyan fárasztó, mint nappal s így az össze sem hasonlítható a nappali szolgálatot teljesítők munkájával. Egyébként is az éjjeli telefonosok kimondottan éjjeli munkára szerződtek s így sem ezért, sem a vasárnap teljesített szolgálatért külön, kedvezményes díjazásra jogosan nem tarthatnak igényt.

A munkabíróság a postaintézet álláspontját tette magáévá és a férfi telefonosok panaszát elutasította. (P. N. 1932 : 58.)

(k. j.)

Északamerikai Egyesült-Államok parlamentje a postai díjszabás emeléséhez kért elvi hozzájárulást megtagadta. Egyébként a postaszemélyzet érdekképviselője sem járult hozzá a generalpostmaster e tervéhez, mert attól a forgalom lényeges csökkenését lehetne várni, ez pedig szükségszerűen a személyzet járandóságainak csökkentésére vezetne.

Egyébként a washingtoni kongresszuson elhangzott beszédekből megállapítható, hogy az amerikai postaszemélyzet munkatelteljesítménye 1913 óta 100 százalékkal, de járandóságai csak 75 százalékkal emelkedtek. (P. N. 1932 : 58.)

(k. j.)

A német posta bélyegzőhasználatának különleges szabályai. A német posta a képes levelezőlapokat és azokat, melyek baloldali felén a feladó írásbeli közleményt helyezett el, csak kézbélyegzővel engedi bélyegezni. Ujabbán ezek tömeges bélyegzésére olyan bélyegzőlenyomatokat adó bélyegzőgépeket rendszeresítettek, melyek a levelezőlapoknak csak jobboldali, bélyeges felét látják el lenyomattal.

A készpénzbélyegző és bérmentesítőgépek értéklenyomatával csak olyan borítékokat és levelezőlapokat enged ellátni, melyeknél a bélyegzőlenyomatok vörös színe jól megkülönböztethető.

Bérmentesítőgép tulajdonosoknak újabbán, kísérletképpen megengedi a német posta, hogy belföldi forgalomban értéklenyomattal bérmentesített válaszborítékot, illetve levelezőlapokat csatolhassanak. Az ilyen válaszborítékok és levelezőlapok bérmentesítő vörös értéklenyomata mellett a felvevő német postahivatal kivételesen a hivatal felvételi kézbélyegzőjének fekete lenyomatát is köteles alkalmazni; ez jelzi a válaszküldemény feladásának keltjét. Ilyen válaszküldeményeket bélyegzőgéplenyomattal nem szabad lebélyegezni.

Gvászkeretes levélpostai küldeményeket a német postán nem szabad reklámszöveggel ellátott postabélyegzőkkel bélyegezni, — kivéve a postaüzemmel kapcsolatos, hirdetésekkel, valamint társadalmi ünnepelvekre vonatkozó, szöveggel kiegészített bélyegzőket.

Nem engedi meg a német posta postabélyegeknél az ú. n. szívességi bélyegzőlenyomatokkal való ellátását sem. Levelezőlapokon, levélborítékokon is csak az esetben szabad postai bélyegzőlenyomatokat elhelyezni, ha azokat feladók postai kezelésre, szállításra tényleg átengedik. Levelezőgyűjtők ilyen kérelmeikkel Berlin C. 2., illetőleg München 2. számú hivatalok bélyeggyűjtőosztályához utasítandók, ahol az ilyen küldeményeket a kívánságnak megfelelő, kifogástalan tisztaságú lenyomattal bélyegzik le. Nem szabad utazók, vándorlók utikönyveiben, vagy külön papírszeleteken az ott tartózkodást igazoló posta keletbélyegzőlenyomatokat sem alkalmazni.

Ezzel szemben a német postahivatalok a lehetőség határain belül és pedig díjmentesen teljesítik azokat a kérelmeket, melyek külön borítékban megküldött postaküldeményeknek valamely még használatban lévő különleges szövegű, reklám vagy alkalmi keletbélyegzőlenyomattal történő lebélyegzésére vonatkoznak.

Az érkezett közönséges leveleket — a külföldről távirányítva érkezettek kivételével — a német posta általában nem látja el az érkezési bélyegzőlenyomattal. Ellenben az után- és visszaküldött közönséges leveleket a hivatalok az után- és visszaküldés napját feltüntető bélyegzőlenyomattal látják el.

Érkezésnél lebélyegzik még az összes ajánlott és utánvételes küldeményeket (Németországban közönséges levélpostai küldeményt is lehet utánvétellel terhelni): az összes express küldeményeket; az értékűküldeményeket; a posta- és fizetési utalványokat; a vámárnyilatkozatokat; az értéknvilánítással ellátott csomagok szállítóleveleit, azoknak a hozzátartozó csomaggal történt egyesítésekor, végül az összes kézbesítő levényeket. (D. P. 1932 : 2.)

(k. j.)

Zürzavar a helységnevek háború utáni elnevezésében. Előttünk, magyar postások előtt, különösen és fájdalmasan ismert az a zürzavar, melyet a világháborút befejező békediktátumok feremtettek azzal, hogy egyes területek állami hozátartozását megváltoztatva, az új államhatalom az elcsatolt területek sokszor ósrégi, megszokott és az egész világ előtt is közzismert elnevezéseit erőszakkal megváltoztatta és ez új elnevezés kötelező használatát elrendelte. Sok esetben egyes országokban beállott politikai iránváltás, vagy a nemzeti érzés erősödésével összefüggésben régi, feledésbe ment történeti nevek felfrissítése is oka volt megszokott földrajzi elnevezések változtatásának.

Ezek a névváltozások pár éven belül tömegesen fordultak elő. A térképek, helységnévtárak, földrajzi segédkönyvek azonban csak évek múlva, azok újabb kiadásainál, akkor is csak lassan s nem egyszer tökéletlen formákban vesznek tudomást e helységnévváltoztatásokról. Ezért azután — különösen a nemzetközi életben — állandóan fokozódó nehézségeket okoznak a helységek közismert nevének változtatásai. Ezek a nehézségek fokozódnak, ha egyes államok túlhajtott nemzeti öntudata a régi helységnevek használatában szándékos sértéseket hajlandó látni és erőszakkal óhajtja azok használatát a gyakorlatból kiirtani s az ősrégi helységnévvel érkező postaküldemények, táviratok, vasúti áruszállítmányok továbbkezelését egyszerűen megtagadja. Ez az eljárás természetesen erősen zavarja a nemzetek közötti érintkezés biztonságát és megbízhatóságát, mert a politikai szempontoktól teszi függővé egyes küldemények kezelésre elfogadását.

E nehézségekre tekintettel az Amerikai Egyesült-Államok kereskedelmi hivatalának kezdeményezésére az ottani kereskedelemügyi minisztérium földrajzi osztálya újabb bizottságot alakított, melynek feladatává tette az idegen földrajzi elnevezések helyes írásmódjának tanulmányozását, hogy e tekintetben gyakorlati tanácsokkal tudjon szolgálni a hozzáforduló érdeklődőknek. Ma ugyanis a legnagyobb bizonytalanság uralkodik a világcégek továbbító és levelező osztályaiban, de az állami hivatalok legtöbbszörben is arra nézve, hogy vajon a sürgős és fontos küldeményt 's Gravenhage vagy The Hague, Istanbul vagy Constantinople, Helsinki vagy Helsingfors rendeltetési hellyel kell-e ellátni, ha a továbbítás pontosságát biztosítani óhajtják. Az üzletember ugyanis teljesen tisztában van azzal, hogy reá és üzletére nézve nem csekély fontosságú az a pszichológiai hatás, amelyet a címzettből kivált, mikor a svédhangzású Helsingfors régi elnevezés helyett a finn nemzeti Helsinki-t írja küldeménye rendeltetési helyeként.

A földrajzi elnevezésekben tapasztalt eme zavart és bizonytalanságot még növeli az a tény, hogy a térképek, földrajzi művek, lexikónok ugyanazt a földrajzi fogalmat a legtarkább írásmóddal és alakban említik. Így beszélnek Jugoszláviáról. Jugoszláviáról, Szerb-Szlovén királyságról; Szilázia nevét írják: Schlesien, Slask, Slezko, Silezia, Siellesie, esetleg Slesia: használik Cape Town és Capetown alakot; de Lemberget ma hiába keressük a lengyel Lwow, Revalt — Tallin, Philipopolist — Plovdiv, Memel-t az új Klai-peda és az ősrégi magyar vagy német el-

nevezésű városneveket a sokszor mondva-csinált román, szerb vagy cseh elnevezések alatt. Az üzletemberek régi üzletbarátaiktól kapott postaküldeményeiken ma már hiába próbálják a feladási helyet a postabélyegzőből kibetűzni, mikor még a felragasztott postabélyeg rajza, értékjelzése is teljesen elütő a régítől, idegen, új, ismeretlen nyelvű; csak mikor hosszú utánjárással sikerül a feladási hely régi elnevezését is megfejteni, derül ki, hogy ismét valamely régi név új átkeresztelésével állanak szemben. Ahhoz járul még az angol-szász fajú népeknek letagadhatatlan ellen-szenve a nekik idegen, kiejthetetlen, különösen szláv elnevezésekkel szemben, mely annyira megy, hogy mikor is történeti tényként szokták felemlíteni, hogy az amerikai polgárháború egyik diadalmas lengyel származású hadvezérének csupán azért nem léptették elő egyetlenegyszer sem az egész hadjárat alatt, mert állítólag nem akadt egyetlen hangadó amerikai személyiség sem, aki a lengyel szabadsághős nevét leírni, avagy kiejteni tudta volna. Ilyen felfogás mellett természetesen még hosszú időn át nem lehet arra számítani, hogy az amerikai, angol, sőt német üzletemberek Bamberg vagy Dirschau lengyel (Bydgoszcz, Chwaszczyno), vagy Pozsony cseh nevét (Bratislava) megjegyezzék és helyesen leírják. Ezért azután lépten-nvomon jelentkeznek a nehézségek a postaforgalom lebonyolításánál is.

Igaz ugyan, hogy a Nemzetközi Iroda kiadja a posta-távíróhivatalok hivatalos névsorát, a helyes elfogadott írásmód ismertetésével. Amde ez a hivatalos kiadvány — sajnós — jobbára csak a postahivatalok hivatalos segédkönyve, a nagyközönség között koránt sincs elterjedve. Az egyes országokban megjelent helységnévtárak pedig legtöbbször az egyoldalú nyelvhasználat, illetőleg amiatt nem használható, mert az egyes idegen hangzású, sokszor teljesen új helységneveken kívül, közelebbi megjelölést (megve, tartomány) nem tartalmaz s így a régi, megszokott helynevekkel való azonosítás, az azoknak megfelelő helyes elnevezés felkeresése, az azonosítás lehetetlen.

Most az amerikai földrajzi társaság e nehézségeken oly módon óhajt segíteni, hogy az egyes államok mértékadó köréit a helységnevek átforgalmazására kéri fel s olyan nevek választására igyekeznek rábeszélni, melyek esetleg a történelmi és nemzeti hagyományokkal is szakítva, a nemzetközi forgalomban is használható, idegen nemzetiségűek részéről is kimondható és könnyebben leírható szavakkal jelölők meg legalább a forgalmi szempontból nevezete-

sebb helyek elnevezését. Sajátságosan egyoldalú és nemzetileg éppen olyan elfogultnak mondható ez az amerikai kezdeményezés, mint ama államok magatartása, kik az elcsatolt területek összes régebbi, közismert földrajzi elnevezéseinek átgyűrásában gondoltak nemzeti önérzetüknek hízelgni. Alig képzelhető, hogy az egyes európai államok az amerikai üzletvilág kedvéért belemenjenek nemzeti aspirációikkal annyira ellentétes eme javaslat tárgyalásába is. Egyébként is az amerikai kereskedelmiügyi minisztérium által kiküldött bizottság aligha lehet illetékes ehhez hasonló kérdések megoldására. A világ-postaegyesületnek avagy a népszövetségnek inkább lenne hivatása hasonló nemzetközi kérdések megoldását előkészíteni. (Schw. P. Z. T. Z. 1932 : 5.) (k. j.)

A nyílt levélpostaküldemények átvételének megtagadása. A német posta szabályai szerint a le nem zárt levélpostai küldemények, milyenek a levelezőlapok, nyomtatványok, üzleti papírok, áruminták, címezetlen küldemények címzettjei az átvételt illetőleg a küldemények kézbesítése előtt kötelesek nyilatkozni, mert a kézbesítés után visszaadni megkísérelt eme küldeményeket a német posta többé nem veszi vissza. E szabálynak szigorú betartása gyakran ad alkalmat azokkal a címzettekkel való surlódásra, kiknek küldeményeit a levélhordó az ajtóra függesztett levélszekrényben, vagy a bérházak földszintjén elhelyezett zárt levélszekrényben helyezve el s éppen ezért e szabályhoz való alkalmazkodás lényegesen nehezíti a házi levélszekrények egyébként nagyon kívánatos elterjedését. Erre való tekintettel a német postaminisztérium újabban elrendelte, hogy a levélszekrény útján kézbesített nyílt levélpostai küldeményeket, melyeket a címzettek átvenni vonakodnak, a levélszekrényben történt elhelyezést követő első 24 órában további kezelésre visszaveszi a címzettől, ha a visszavételt egyéb postai szempontok nem tiltják. (Postwelt 1932 : 11.) (k. j.)

Távbeszélőáramkörök bérbeadási kényszere. Érdekes jogvita folyik most Amerikában a New York Telephon Co. és egy magánvállalat között, mely a mi Telefonhírmondónkhoz hasonlóan telefon áramkörökön zenei előadásokat közvetít előfizetői részére. A közvetítés céljaira szükséges áramköröket a társaság — saját hálózat hiányában — a New York Telephon Co.-tól óhajtotta bérelni. A telefon társaság azonban arra való hivatkozással, hogy az e célra szükséges tartalékvezetékekkel nem rendelkezik: a kérés teljesítését megtagadta. Erre a „Wired Music“ társaság pa-

nasszal fordult az amerikai Public Service-Kommission-hoz, amely kimondotta, hogy a Telephon Co., mint közhasznú, monopolisztikus üzem éppen úgy köteles a kért áramköröket a panaszos társaság rendelkezésére bocsátani, mint ahogy a rádiótársaságoknak, a tőzsdének és a különböző hírszerző intézményeknek hasonló kívánságait sem tagadhatja meg. A Telephon Co. a tárgyalás során felhozta, hogy a Telephon Hírmondó társaság kérelmét már azért sem áll módjában teljesítenie, mert nélkülözhető áramkörök nem állnak rendelkezésére. Így is a rádiótársaságok által kívánt távolsági összeköttetések közel 200 vonalát foglalja le. Egyébként is a zeneközvetítés sikere esetén a Wired Music társaság üzemét a szomszéd városokra is kiterjeszteni óhajtja, tehát a Telephon Co. nem is vállalhatja az e célra szükséges összes telefon vonalak előteremtését, mert az újabb, lényeges beruházást tenne szükségessé. A Public Service-Kommission tartahatatlannak jelentette ki a társaságnak az áramköröknek a mindennapi üzembem foglalt és nélkülözhetőekre való megkülönböztetését és a Telephon Co.-t kötelezte a magántársaság által igényelt áramköröknek rendelkezésre bocsátására. Amerikában uralkodó felfogás szerint ugyanis azok a magánvállalatok, melyek egyes közhasznú üzemeket monopolisztikus alapon tartanak kezükben, kötelesek a magánosok részéről emelt összes igényeket egyformán és főleg válogatás nélkül kielégíteni. A hasonló viták igazolóiak, mennyire helvesebb volna a távbeszélőt állami vállalatként üzemben tartani. (Bl. f. P. T. 1932. 3.) (k. j.)

Rövid táviratok (Kurztelegramme) rendszerezítése Németországban. A német postaigazgatás a f. é. február hó 16-tól kezdve a német belföldi táviróforgalomban kísérletképpen rendszerezítette a kizárólag közértelmű nyelven szerkeszthető s legfeljebb 8 szóból álló ú. n. rövid táviratokat. E táviratok feladásának feltételei a következők:

1. E táviratok csak postahivataloknál adhatók fel. vasúti táviróknál nem.
2. Jelzésük, „KZ“ díjköteles, melyet a cím elé kell írni. Más díjköteles jelzést alkalmazni nem lehet.
3. E táviratok teljesen közértelmű nyelven szerkesztendők s azok 8 szónál többől nem állhatnak. Rövidített táviratcím, valamint távbeszélő kapcsolási szám címként alkalmazható.

4. E táviratok felvételénél, továbbításánál és kézbesítésénél ugyanazok a szabályok nyerne alkalmazást, mint a táviratleveleknél, azzal a különbséggel, hogy a táviratfeljéből csak a felvevő hivatal nevét továbbítják, a szószámot s a feladás óráját

és percét azonban nem, amennyiben pedig a rövid táviratot a címzettnek távbeszélőn mondják be, akkor a táviratot nem kézbesítik ki a postával, hanem azt a hivatalban megőrzik.

5. Egy-egy rövid távirat díja egységesen úgy a helyi, mint a távolsági forgalomban 50 pfennig. Díjvisszatérítésnek helye nincs.

A mérsékelt díjszabás csak magára a rövid táviratra alkalmazható, azokra a díjköteles szolgálati táviratokra azonban, melyeket ily rövid táviratokkal kapcsolatban váltanak, nem.

Az ilyen táviratok felvételénél a szószámot csak annyiban vizsgálja meg a felvevő alkalmazott, hogy az 8 díjszónál nem több-e. Különbösen a távirat fejében a szószám rovatát nem kell kitölteni. (A. R. 1932. 14.)

Az 1932. évi francia költségvetés adatai szerint Párisban eddig 81.000 távbeszélő előfizetői állomást (14 központot) automatizáltak. A párisi távbeszélőhálózat teljes automatizálását, melybe a környéket is beleértik, 1937-re fogják megvalósítani. E cél elérése érdekében 1932-ben 12 központot, 1933-ban 9-et, 1934-ben 8-at kívánnak folytatólagosan automatizálni. A falusi hálózatban a franciák eddig 15 hivatalt automatizáltak, melyeknek legnagyobb része Páris környékén fekszik. 825 újabb falusi központ automatizálása folyamatban van. (J. T. 1932. 2.)

Hirlaptáviratok rendszeresítése a hajórádió szolgálatban. A f. év február hó 1. óta a német postaigazgatás egyelőre kísérletképpen németországi rendeltetési helyre címezve, mérsékelt díjszabás mellett rendszeresítette a német hajókon feladható hirlaptáviratokat. E hirlaptáviratokat a hajók rádiótáviró útján továbbítják a német postaigazgatás alá tartozó parti állomásoknak, onnan pedig a táviró közlekedési utak rendszeres hálózatán érnek rendeltetési helyükre. E táviratokat közértelmű nyelven kell szerkeszteni, azokat a cím elé írni „Presse” jelzéssel kell ellátni s azok csak német hírlapok vagy sajtóvállalatok, sajtóügynökségek címére szólhatnak. A táviratok szövege csak hírlapokban való közzétételre szánt politikai, gazdasági vagy más tartalmú közleményeket tartalmazhat.

E tengeri hirlaptáviratok szódija azonos a német belföldi táviróforgalomban váltott hirlaptáviratok szódijával, vagyis 8 pfennig. Emellett a távirási szódíj mellett még díjszavanként 15 pfennig fedélzeti és 15 pfennig parti díjat is kell fizetni. Díjminimum nincs megállapítva. Egyebekben e táviratokra a hirlaptáviratokra a német belföldi forgalomban érvényes szabályokat alkalmazzák. (J. T. 1932. 2.)

A szovjetorszag kormány Kalugában (Közép-oroszország) távirókészülékeket előállító gyárat létesít abból a célból, hogy a szükségelt távirókészülékeket és alkatrészeket saját országában állíthassa elő. Eddig egész Oroszország területén egyetlen gyár sem foglalkozott távirófelszerelési cikkek és alkatrészek előállításával. (J. T. 1932. 2.)

Németország és Finnország közt a f. év január 2-án közvetlen rádiótáviróösszeköttetés helyezettett üzembe, mellyel Németország európai rádiótáviróösszeköttetése elértek a 15-öt. (J. T. 1932. 2.)

A perzsa kormány össze akarja vásárolni az országában működő távbeszélő magántársaságok részvényeit. Ebből a célból a perzsa kormány költségvetési bizottsága a perzsa postaminiszterrel karöltve törvénytervezetet készít elő, mely felhatalmazná a kormányt 1 millió toman-os kölcsön felvételére. A kölcsön összegét az említett részvényvásárlás céljaira fordítanák. A terv megvalósításához még a perzsa parlament jóváhagyását is meg kell szerezni. (J. T. 1932. 2.)

A világtávbeszélő-forgalom állása 1931 végén. Az elmúlt év végén a rendelkezésre álló rádiótávbeszélő összeköttetések igénybevétele útján már a föld távbeszélő állomásainak 91,8%-a vehetett részt a kontinensek közti ú. n. világtávbeszélő forgalomban. (J. T. 1932. 2.)

A Dánia és Bornholm sziget közti távbeszélő összeköttetést eddig csak rádiótávbeszélő útján tartották fenn. Mivel ez az összeköttetés igen gyakran zavart volt, a dán kormány legújabban távbeszélő kábelt fektetett, mely zavartalan távbeszélő forgalmat fog immár biztosítani.

Távbeszélő összeköttetés üzembehelyezése Irak-ban. A f. évi január hó 12-én Irakban, Bagdad és Basrah közt távbeszélő összeköttetést helyeztek üzembe. (J. T. 1932. 2.)

Csehszlovákia rendszeresíti az írógépes távirót (teletype). Prágában az Elektrotechna vállalat és a csehszlovák postaminisztérium hosszas kísérletek folytattott az írógépes táviróval. Végül is a minisztérium elfogadta az írógépes távirónak Prágában való meghonosítását. Az összeköttetésekre távbeszélő áramköröket kívánnak felhasználni. Az új szolgálat iránt a cseh főváros kereskedőköréi közt nagy az érdeklődés. Prágában a f. év tavaszán a rendőrségi hírszolgálat céljaira is írógépes táviróösszeköttetéseket kívánnak üzembehelyezni. (J. T. 1932. 2.)

Nagybritannia és a Délafrikai Unió közt a f. évi február hó 1-én megnyílt a rádiótávbeszélőforgalom. Az összeköttetés egyelőre naponta 7.30 óra és 12.30 közt működik. A háromperces beszélgetési díj 6

font sterling, melyhez hosszabb beszélgetéseknél további 2 font sterling számítandó. A Délafrikával való forgalomnak a többi európai államokra való kiterjesztése szintén tervbe van véve. (J. T. 1932. 2.)

A rádióhírmondó állomások energiájának fokozására irányuló irányzat megerősödéséről számol be a Journal Telegraphique legutolsó száma. A lapban közölt kimutatóból megtudjuk, hogy Európában már 5 olyan rádióhírmondó adóállomás van üzemben, melynek energiája 100—109 KW közt van s kettő működik olyan, melynek energiája 120—129 KW közt mozog. E mellett tervbe van véve 1 drb 110—119 KW-os, 1 drb 130—139 KW-os és 2 drb 150-nél több KW energiával működő adónak az építése. (J. T. 1932. 2.)

Az angol és német rádióhírmondó díjainak felosztása. A Deutsche Verkehrszeitung f. évi 10. számában érdekes összehasonlítást olvasunk az angol és német rádióhírmondó gazdálkodásáról, illetőleg a két ország rádióhírmondó előfizetési díjai felhasználásának összehasonlításáról. A közlés szerint Angliában a rádióhírmondó adóállomások építése és üzemeltetése a brit Broadcasting Corporation feladata. A postaigazgatás ott csak a vevőállomások engedélyeit adja ki s beszedi az évi 10 shilling előfizetési díjat, melyet az előfizetőknek egy összegben előre kell a postahivatalok pénztáránál befizetni. A befolyt előfizetési díjakból aztán az angol posta kifizeti az angol rádióhírmondó társaságnak az öt megillető díjrészt. Az angol posta a maga munkájáért az előfizetési díjak 12 $\frac{1}{2}$ százalékát tartja meg magának. Az angol rádióhírmondó 1930—31-es évének mérlege szerint rádióelőfizetési díjak fejében összesen 1,812.171 font sterling folyt be. Ebből az összegből az angol postaigazgatásra 266.521 font sterling jutott. 4594 fontot a nyilvános szolgálat céljait szolgáló kommerciális adók műszaki tökéletesítő munkáira fordítottak. 511.408 fontot (28%-ot) az állam-

háztartás céljaira adtak le. A megmaradó 1,069.648 font, kerekén 59% pedig a brit rádióhírmondó társaságé lett.

E számok a német rádióhírmondóval való összehasonlításban a következő megállapításokhoz vezetnek. Ha az angol postaigazgatás az évente egyszer történő díjbeszedésért, melyet a postahivatali ablakoknál lát el az angol posta, az előfizetési díjak 12 $\frac{1}{2}$ %-át követeli magának, akkor a német postának az évente 12-szer történő s az előfizető lakásán végzett díjbeszedésért e díjrészesedés sokszorosával kellene részesednie az előfizetési díjakból. Am ez még sincs így a valóságban, mert a német posta a díjbeszedésért csak az előfizetési díjak 10%-ával részesedett 1931-ben (9 millió márkát kapott ezért a munkáért 1931-ben.) Megemlítsre érdemes, hogy az angol posta a rádióhírmondó bevételekből szintén hasít ki más rádiószolgálatok díjazására összeget, így pl. régi rádió adóállomások átépítési költségeinek fedezésére s azonkívül a feleslegeket nem a rádió céljaira fordítja, hanem azokat az államkincstárba szolgáltatja be.

Az angol rádióhírmondó társaságnak 59%-kal történő díjazását aránylag alacsony részesedésnek kell minősíteni, ha tekintetbe vesszük, hogy a társaságnak az adóállomások építésével és üzemeltetésével járó összes költségeket viselnie kell, ami igen súlyos terheket jelent a társaság számára, mivel tudomás szerint az angol rádióhírmondó az utolsó években számos új adóállomást, köztük nagyadókat helyezett üzembe, azonkívül új stúdiókat is épített (londoni rádióház). Ha ezeknek a teljesítményeknek az egyenértékét a német minta szerint az előfizetési díjak 21%-ával vesszük számításba, akkor az angol rádióhírmondó társaság a maga adminisztratív és műsorszolgálatáért csak az előfizetési díjak 38%-át kapja, vagyis 5 százalékkal kevesebbet, mint a német rádióhírmondó társaságok. (D. V. 1932. 10.)

Dr. Havas Ferenc.

HIREK.

Nouvelles.

Postás Sport-Világszövetség alapítására, illetve ahoz való csatlakozásra hívja fel az „Interligilo“, az eszperantista postás világszövetség központi lapja az egész világ sportoló postásait és a már létező postás sport-, vagy túrista alakulatokat. Ugyanaz a lapszám érdekes képekben mutatja be a bulgár kartársak több mint

ezer tagot számláló „Hristo Botjor“-ról, a bulgár nemzeti hősköltőről elnevezett sportegyesületük túrista csoportjait Sofia környékére és a Balkán hegyiségbe rendezett kirándulásaikon. Szépen meglehetne szervezni a játszva elsajátítható eszperantó nyelv segítségével a kölcsönös postás sportmérkőzéseket és túrisztikát egész

Európában, mint ahogy már Svéd- és Észtrországnak között ilyen alapon az már gyönyörűen kifejlődött. (Interligilo 1932.)

Eszperantó a postás szakoktatásban.

Görög Köztársaság. Közlekedési Minisztérium. Posta-, táviró- és távbeszélő igazgatás. M. G. S. osztálya 279.736. sz.: A görög köztársasági eszperantó akadémiának, Athén, Rodu-u. 21. A posta-, táviró- és távbeszélő tisztviselőkre nézve annyira fontos eszperantó nyelv tanításának a posta-, táviró- és távbeszélő állami szakiskolája különböző (előkészítő és felsőbb) osztályaira való bevezetés alkalmával, aminek irányítását örömmel vállalták az eszperantó akadémia által erre készséggel kijelölt tanárok, van szerencsénk kifejezni köszönetünket az éppen olyan önzetlen, mint szíves és nagyértékű segítségükért. A Posta-, Táviró- és Távbeszélő igazgatója: Th. Pentheroudakis.

Postás szaklap kiállítás. Az eszperantista postások világszövetsége, amelyik 1929. augusztusában Budapesten tartotta nagygyűlését, ez évben július 30-tól aug. 6-ig Párisban tartja kongresszusát. A párisi központ ez alkalomból kiállítást szándékozik rendezni az egész világon megjelenő postás szaklapokból. Ezért felhívással fordul minden ország postásaihoz, hogy szaklapjaik egy-egy példányát a rendezőség címére (Petro Filliatre, 324. Rue Le-courbe, Páris IV-e) küldjék be.

A hollandi postások. Hollandiában a legelsőrangú postai alkalmazottak három csoportba vannak beosztva. A szolgálatba való felvételhez a népiskola hét osztályának elvégzése szükséges. Ezeket 30 éves életkoruk betöltése, legalább három évi szolgálat és az előírt szakvizsga sikere után asszisztenseknek nevezik ki. Az asszisztensek látják el a felvevő és továbbító szolgálatot.

A hivatalok belszolgálatának ellátására 17—20 éves életkorig fiú- és leánytanulókat vesznek fel. A mozgópostai szolgálatba való felvétel a középiskola harmadik osztályának elvégzésétől van függővé téve. A tanulókat 24 éves korukban hivatalnokjelölteknek nevezik ki. A tanulók és jelöltek szaktanfolyamokat látogatnak, ahol a posta-, táviró- és távbeszélő szakismereteket elsajátítják. Akik a tanfolyamot sikerrel elvégezték, a posta-, táviró- és távbeszélő hivataloknál próbaszolgálatot teljesítenek. Aki az előírt kívánalmaknak meg nem felel, azt elküldik. Aki megfelelt, hivatalnokká nevezik ki.

Ezek a hivatalnokok további öt év alatt újabb és nagyon nehéz szakvizsgákra vannak kötelezve. Ezeknek a vizsgáknak anyaga a posta-, táviró-, távbeszélő szolgálat egész menetére, igazgatására, még

a technikai részekre is kiterjed. Ennek a vizsgának sikere után véglegesítik őket. Aki közülük a szolgálat minden ágában kiválóan megfelel, továbbá, aki a posta-, táviró- és távbeszélő szolgálat minden felügyeleti munkahelyén is megállta a helyét és a szükséges tekintéllyel is rendelkezik, ellenőrré léptetik elő. Az ellenőrök a negyedik osztályú hivatalok vezetőivé választhatók. (A hivatalok 4 osztályba vannak sorozva). A hivatalvezetőket Hollandiában igazgatóknak hívják.

A távbeszélő szolgálatra a középiskola harmadik osztályát elvégzett 17—21 éves tanulókat vesznek fel. A be nem vált tanulókat elküldik. Akik egy év alatt a tudnivalókat elsajátították, helyi vagy távolsági kezelőkké nevezhetők ki. Ezeknek a további előléptetésük az elsajátított szakismereteiktől, szorgalmuktól, munkateljesítményüktől és az előírt szakvizsga sikerétől függ, amikor is ellenőrökké nevezik ki őket, de ellenőrnői beosztást a szükségeseknek megfelelően csak a kiválók kapnak.

A magasabb szolgálat ellátására a középiskola 5 osztályát végzett 17—22 éves fiatalembereket vesznek fel, akik két évig tartó szaktanfolyamok látogatására vannak kötelezve. Nevük aspirant surnumerair. A tanfolyam elvégzése után létszámfelettként nevezik ki őket. További két évi szolgálat után segédreferensek, majd további 14 év után II. osztályú referensek lesznek. Rendes referenssé aztán a megüresedett állásoknak megfelelően nevezik ki őket. A referensek, II. osztályú referensek, a harmad-, másod- (és kivételes esetekben az első) osztályú hivatalok vezetőivé kinevezhetők. A referensek jogot szereznek a magasabb (segédfelügyelői, felügyelői és főfelügyelői) kinevezésekre. (Magyar-Holland Szemle 1932. évi 3. száma).

Braziliában a posta- és táviróüzemet egyesítették, 1931 december hó 26-án kelt dekrétummal a brazilai kormány a posta- és táviróüzemet egyesítette s az egyesített üzem igazgatását 29 kerületi igazgatóság gondjaira bízta. A központi igazgatást a négy főosztályra osztott posta és táviró szakosztály (Département des postes et des télégraphes) látja el. A szakosztály vezetőjévé mint posta-táviró vezérigazgatót dr. Trajano Furtado Reis-t nevezték ki. (J. T. 1932. 2.)

Kínában Van Yee Lee-t nevezték ki a táviró és távbeszélő vezérigazgatójává.

Japánban Matajiró Koizumi közlekedési miniszter lemondása folytán Chuzo Mitsuchi-t nevezték ki közlekedési miniszterré. Ugyanitt a táviró vezérigazgatóság

vezetőjévé N. Yamamoto-t tették meg. (J. T. 1932. 2.)

Világpályázat. A német rádióhírdő társaság (Reichs Rundfunk Gesellschaft) valamint a német rádiójogi bizottság (Deutsche Studiengesellschaft für Funkrecht) új, díjazással jutalmazandó pályázatot írtak ki, melyen bárki résztvehet. A pályázat tárgya: A német polgári törvénykönyv 906-ik cikkének alkalmazása, tekintettel a rádióhírdőnek az ipari természetű zavarok ellen való megvédésére. Az ívnek csak egyik oldalára géppel írott pályaművek zárt borítékban két példányban 1932. évi szeptember hó 30-ika előtt dr. W. Hoffmann ügyvéd címére küldendők Lipcsébe. A pályaművekre a szerző nevét ráírni nem szabad, ahhoz azonban megkülönböztetés céljából jelíget kell csatolni. A jelíget borítékba kell zárni, mely borítékba ugyancsak egy második zárt boríték helyezendő, melyben a szerző nevét és címét kell feltüntetni. A két legjobb pályamű szerzői közül az első 2000 márkás díjjal, a másodikat 1000 márkás díjjal fogják jutalmazni. A zsüri mindazonáltal abban az esetben, ha több azonos értékű pályamű érkezik, a díjakat több azonos összegű kisebb díjra is feloszthatja. A zsüri tagjai a következők lesznek: dr. Engländer tanár, dr. Pinzger, a legfelsőbb bíróság tanácsosa, dr. Neugebauer miniszteri tanácsos. A döntés ellen fellebbezésnek helye nincs. A díjazott pályaművek a Reichs Rundfunk Gesellschaft tulajdonába mennek át, melynek jogában áll azokat nyilvánosságra hozni. A pályázat rendezői a nem díjazott pályaműveket a szerzők kártalanítása mellett nyilvánosságra hozzák. (J. T. 1932. 2.)

Távolbalató értekezlet Berlinben. A távolbalatás terén (Télévisio) működő érdekeltségek a f. évi január hó 18-án Kruckow német miniszteri igazgató elnöklete alatt Berlinben a postaminisztériumban értekezletre ültek össze. Az értekezleten megjelent kiküldöttek a Telefunken társaságot, a Fernseh Aktiengesellschaftot, valamint az utóbbival egy érdekeltségbe tartozó angol Baird Television társaságot, végül a Thun, Loeve, Ardenne szabadalmat képviselték. Az értekezleten elhatározták, hogy a Berlin melletti Witzleben-ben a rádióhírdő adóállomáson Baird rendszerű, 7 méteres hullámon dolgozó távolbalató adóállomást fognak berendezni. (J. T. 1932. 2.)

A vonatrádió öt évi forgalma az 1926. évben szervezett Berlin—Hamburg vonalon 60.000 távbeszélő beszélgetés és 9000 távirat, azaz a napi 12 gyorsvonatot véve alapul, minden vonatra 4 távbeszélő beszélgetés és körülbelül egy távirat jut. Az

eredmény csak közepesnek mondható s talán ez az oka annak, hogy a német posta-igazgatás más vasútvonalon még nem szervezte meg ezt a szolgálatot. (P. R. 1931. 239.)

Az angol rádióhetilapok közül a „Radio-Times”, amely az angol rádiótársaság (BBC) hivatalos lapja, és csak az angol állomások közli, hetenként 2 millió példányban jelenik meg. A „World Radio” ismereti vizsont a külföldi állomások műsorát, ezt azonban csak heti 250.000 példányban állítják elő, ennyi olvasója van. (P. R. 1932. 254.)

KÖNYVSZEMLE.

Bibliographie.

A posta, táviró és távbeszélő története. Irta: Dr. Hencz Lajos postaigazgató. Az Országos Postás Zene- és Kultúregyesület kiadása, 1932.

Dr. Hencz Lajos, aki évek óta tanára a postatörténelemnek, figyelemre érdemes és hézagpótló munkával gazdagította szakirodalmunkat. Hézagpótló ez a munka, mert megjelenéséig olyan postatörténelmi kézikönyvet, melyet a postatisztképző tanfolyam hallgatói eredménnyel használhattak, sajnos, nélkülözni kellett. Dr. Hencz Lajos könyvát régebbi munkája össze-sűrített anyagával megbecsülhetetlen adatokat tartalmazott ugyan, de tankönyvnek nem volt mindenben használható. Hencz, mint a tisztképző tanfolyam tanára, érezte ezt s csöndben, visszavonultan igyekezett pótolni ezt a hiányosságot jelen munkájában. Nehezen fogott a nem könnyű feladathoz: új postatörténelmi munkájának kiadásához, amely végre, a nehéz gazdasági viszonyok közepette igen szép kiállításban, majdnem félezer oldalon, a szemléltető-oktatás céljait eredménnyel szolgáló, sok-sok érdekes, eddig ismeretlen illusztrációikkal mégis napvilágot látott.

Multunk dicsősége iránt érdeklődő, küzdelmeit megértő szakember szeretettel nézve, gyönyörködve, igaz élvezettel olvassa ezt a munkát, 30 küzdelmes köztisztviselői esztendő betűkbe foglalt gyümölcsét, eredményét.

A világ postáinak ismertetésével kezdi dr. Hencz s a postaszervezet keletkezését helyes történelmi felfogással kormányzati, magán- vagy bérposták és regáleposták csoportjába osztja s e szempontokból csoportosítja, tárgyalja a hírközlésszervek történetét. Nem ismerünk postatörténelmi munkát, mely eddig e helyes felosztást követte volna, jóllehet kézenfekvő, hogy a

hírközvetítőszervek más fejlődéstörténelmi csoportosítása nélkülözi az alapos stúdiuumokat. Az ókori és újabbkori államok postáinak történetéről rövid, érdekes képeket nyújt, ezek az ismertetések beszédes miniatűrök, nem is szólva a megfelelő helyen közölt postai vonatkozású illusztrációkról.

A kormányzati, a magán- és bérposták és a regálepósta beható ismertetése után megemlékezik a regálepósta további fejlődésére nagy hatással volt gőzhajók, vasutak felhasználásáról, mozgóposták keletkezéséről, levélbélyeg behozataláról, az első nemzetközi egyezményekről, a világ posta egyesület megalapításáról, postavonatokról, csőposták, légiposták, automobilpostajáratokról stb. Ezek után a magyarországi posták történetét tárgyalja, több mint 200 oldalon. A magyarországi postákhoz írt bevezetése komoly előtanulmányok alapján készült, magyar szívvvel, magyar tollal írt dolgozat. A futárintézmény, majd az első Taxis és Paar posták, az első menetrendszerint közlekedő posták részletes ismertetése után a postaközlekedés állandósulását magyarázza. Munkájának érdekes fejezetei (eredeti kutatások alapján készültek) a magyarok térfoglalása a Habsburg postán, a pozsonyi kamara működése, szervezetének leírása. Az erdélyi postának a törökök kiűzése után történt berendezkedése, majd az izig-veig magyar intézménynek. II. Rákóczi Ferenc postáinak ismertetése után a Habsburgok XVIII. századi postaszervező munkáját tárgyalja nagy felkészültséggel. Mária Terézia uralkodása alatt az élénk udvari élet folyamának keletkezett „gyorskocsi” közlekedés megindulását, a „levélposta”, „kocsiposta” kifejezések keletkezését érdekesen magyarázza.

A magyarországi posták nagyarányú továbbfejlődését tárgyalják a későbbi fejezetek, a Helveticus tanács működésének mindenre kiterjedő ismertetésével, a szöveg közé iktatott és a XVIII. századból származó postatérképek közlésével tesz dr. Hencz nagy szolgálatot a postatörténelemnek.

A pénzügyi posta történetét a XIX. századtól kezdve magyarázza, művének az a része is igen gondos elmélvésre vall, fejtetései mindvégig helveticusok és érdekesek. Az 1848—49. szabadságharc postatörténetének rövid ismertetése után a Bach-korszak nagyarányú postai alkotásait tárgyalja, az 1867. évi kiegyezés korszakalkotó intézkedéseit Gervay Mihály, Heim Péter, Baross Gábor működéseinek ismertetésén át eljut a legújabb kor történetéhez. A közelmúlt előttünk, kortársai előtt lezajlott eseményeit a még élő szereplő személyekre

tekintettel, nagy óvatossággal ismerteti. Rövid, egységes képet ad a táviró, távbeszélő történetéről s munkája végén hiányt pótol azzal is, hogy az egyes postaküldemények, majd a levélzékények, bélyegzők, postabélyeg, postajelvény fejlődéséről ad rövid, de annál érdekesebb ismertetést. Végül az egyes országok postakürtjeleinek hangjegyeit közli s ezekkel a régi hangjegyekkel a posta olmult romantikáját menti át az automobil-tűlök és repülőgépsavar sítító, berregő hangjai közé.

Összefoglalva az eddigieket, megállapíthatjuk, hogy dr. Hencz postatörténetét nemcsak a szakkörök olvashatják élvezettel, könyve nem száraz adathalmaz, az események rideg felsorolása, hanem mindvégig ízes, élvezetes olvasmány. A posta egyes fejlődési fázisait lehető egyenletesen elcsztva törekszik tárgyalni. Figyelme kiterjed a magyar állam általános történelmére, a gazdasági, társadalmi és kulturális tényezőkre, szempontok kidomborítására. Ezek mellett erős valóságérzete, rekonstruáló képessége történetírói szemléleténél, megállapításainál nagy segítségére van.

Hencz szerelmese a régi iratoknak, elsárgult feljegyzéseknek, levendulazagú leveleknek, innen magyarázható, hogy állandóan keres, kutat, figyelmét a legapróbb jelenségekre is kiterjeszti. Újabb kutatásaival a postatörténelem nem egy homályos, vagy nem eléggé ismert részletére derített fényt, hogy előbbre vihesse a posta fejlődéstörténetét. Írását tiszta magyar nyelven, szép mondatokba fűzve tárja élénk.

Nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy a történet tanításánál oly nagy jelentőségűnek bizonyult képek, térképek, amelyek élénk bepillantást engednek az egyes korok történetébe s a megértést nagyban elősegítik: kiválóan emelik Hencz munkájának értékét.

Kár, hogy a munka egyik-másik fejezeténél túlságosan részletező. Bár jellemző, de nem feltétlenül szükséges adatai közül többet kihagyhatott volna. Szerző elgondolását talán azzal magyarázhatjuk meg, hogy munkáját nemcsak tankönyvnek, hanem olvasmányoknak, illetőleg forrásmunkának is szánta.

Kívánatos lett volna, ha a szerző említést tesz arról, hogy a mai modern posta alapja hol, mikor, mely kezdetleges hírközvetítő szervezetben keresendő (ezt a fontos kérdést egyáltalán nem vizsgálja) és ha munkájában az újabb részletkutatások lényeges ténymegállapításaira is kitér.

Mindezek azonban olyan természetű kívánságok, amelyeket dr. Hencznek a mű

második kiadásánál módjában áll teljesíteni.

Hencz könyve valóságos kincsesára a posta történetének s a posta szakirodalom terén jelentős haladást jelent. Olyan érték, amelyért feltétlenül hálás elismerés jár neki.

„Le Traducteur“ címen Svájcban, La Chaux de Fonds-ban francia—német nyelvoktató és szórakoztató képes folyóirat jelent meg. Az új lap változatos és érdekes összeállításban olyan olvasmányokat tár előfizetői elé, melyek a francia nyelv megtanulását, a leghasználatosabb szavak elsajátítása s a már meglevő szókincs gyarapítása kapcsán, a legjobban segítik elő. A francia- és németnyelvű szövegek szembeállításának módszerével a szótárak és segédkönyvek használata és az azokban való keresgélés feleslegessé válik, a Traducteur ugyanis minden francia szövegnél a német fordítás mellett még a szükséges magyaró jegyzeteket is közli. A cikkek sokoldalúak s képekkel tarkítottak. Mutatványszámot ingyen küld a „Traducteur“ kiadóvállalat, La Chaux de Fonds (Svájc).

A nemzetközi táviróegyesület berni iro-

dájának kiadásában a következő új szakmunkák jelentek meg:

A rádiótávíró 1929. évi általános statisztikája. (Statistique générale de la radiotélégraphie 1929.) A 63 különböző ország adatait egybefoglaló 47 oldalra terjedő füzet ára postai szállítási költség nélkül 1 svájci frank.

A különleges szolgálatot ellátó rádióállomások hivatalos névjegyzéke. (Nomenclature des stations effectuant des services spéciaux.) A francia vagy angol nyelvű kiadás ára 9 svájci frank, a német nyelvűé 13 svájci frank, postai költséggel és az időközi pótfüzetek árával együtt.

A légi járműállomások hivatalos névjegyzéke. (Nomenclature des stations d'aéronautique.) A francia, angol, német vegyes szövegű kiadás ára postai költséggel és az időközi pótfüzetek árával együtt 6.30 svájci frank.

A rádióhírmondó állomások hivatalos névjegyzéke. (Nomenclature des stations de radiodiffusion.) A francia vagy angol szövegű kiadás ára postai költséggel és az időközi pótfüzetek árával együtt 8 svájci frank.

Kiadó: Dr. LŐRINCZY GABOR, m. kir. postatitkár.

Ingyen aranytöltőtollat *tizen négy karátos, eredeti amerikai gyártmányút (Parker rendszerű nyomótöltéssel) vagy egy*

Kürschner-féle kézilexikont *900 oldal, 32 táblával vagy egy*

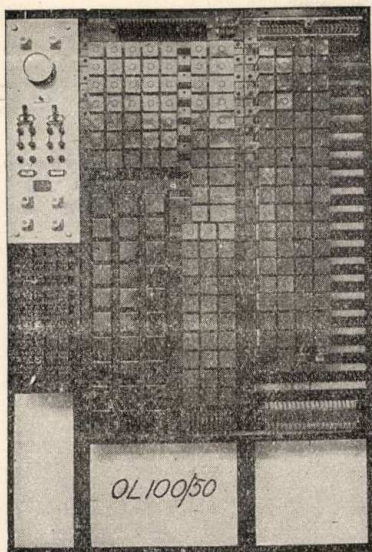
Rádió-lámpát kap *a RADIOWELT minden éves előfizetője.*

Kérjen még ma mutatványszámot a RADIOWELT kiadóhivatalától, Wien, I. Pestalozzigasse 6. Legrészletesebb rádióműsorok, érdekes olvasmányok, gazdag műszaki rész, utasítások berendezések létesítésére, hangos film, rövid hullámhosszak, nagyszámu rézkarcillusztrációk, nyelvtanfolyamok és érdekfeszítő regények közlése.

„ERICSSON”

MAGYAR VILLAMOSÁGI RT.
BUDAPEST
Fehérvári-ut 70.

Tel.: J. 434-55, LÁ. 4-55.

50 vonalas, 100-ig bővíthető auto-
matikus kapcsoló.

Gyártmányaink mindinkább
közismertté váló sajátosságai:

1. Megbízható működés.
2. Minimális karbantartási költség.
3. Tetszetős külső és gondos belső kidolgozás.
4. Versenyképes árak.

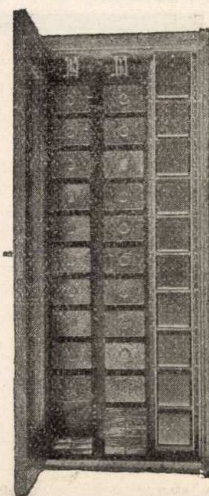
Az 1932. év újdonságai:

**Automatikus házi telefonbe-
rendezések 12-1000 vonalig.**

Allami csatlakozás 4 fővonallig.

billentőgombos készülékekkel.

Alközpontok 100 vagy 1000 vonalig bővíthető rendszer szerint. Házi és kimenő állami kapcsolások kezelő nélkül. Bejövő hívások fogadására és továbbítására manuális vagy félautomatikus közvetítő be-
rendezés. Teljesen automatikus vidéki központok és hálózatok, interurbán forgalomban is kezelő nélkül, bármely vonalszámra.

24 vonalas kapcsoló

RÁDIÓ

KÉSZÜLÉKEKET ÉS ALKATRÉSZEKET

VÉDJECCYEL

csak

TELEFONGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

gyárt.

Stabilodyn hálózati készülék

Neutrodyn 5 lámpás készülék

**Luxor háromlámpás körzet
vevő és gramofon erősítő
készülék**

Y forgókondenzátor

Safe transzformátor